

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI

FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE

2020.

Broj: 01-02-08-11-3-2342-6/20

Sarajevo, septembar 2020.

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
1.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	1
2.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	2
II	REZIME DATIH PREPORUKA.....	5
III	KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU.....	7
IV	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI.....	8
1.	UVOD	8
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	9
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PODUZETIH MJERA.....	9
4.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	12
5.	OBAVLJANJE POSLOVA IZ OKVIRA NADLEŽNOSTI FEDERALNOG ZAVODA	15
6.	PLANIRANJE, DONOŠENJE FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE	16
7.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	19
7.1	GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA.....	19
7.1.1	Prihodi i primici	19
7.1.2	Rashodi, izdaci i finansiranje.....	19
7.1.2.1	Plaće i naknade troškova zaposlenih	19
7.1.2.2	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge.....	21
7.1.2.3	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	21
7.1.2.4	Izdaci za nabavku stalnih sredstava.....	36
7.1.2.5	Izdaci za finansijsku imovinu.....	36
7.1.3	Finansijski rezultat.....	37
7.2	BILANS STANJA.....	37
7.2.1	Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe.....	37
7.2.2	Kratkoročni plasmani	43
7.2.3	Stalna sredstva	44
7.2.4	Dugoročni plasmani	45
7.2.4.1	Dugoročna potraživanja.....	45
7.2.4.2	Dugoročni depoziti (za plasman sredstava putem kreditnih linija)	49
7.2.5	Kratkoročne obaveze i razgraničenja.....	51
7.2.6	Izvori sredstava	51
7.2.7	Popis sredstava i obaveza.....	51
7.3	IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA	53
8.	JAVNE NABAVKE	53
9.	OSTALI NALAZI	54
9.1	Implementacija jedinstvenog informacionog sistema (JIS-a).....	54
10.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA.....	58
V	PRILOG: GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI.....	60
	Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2020. godinu	61
	Bilans stanja na 31. 12. 2020. godine	64
	Izveštaj o novčanim tokovima za period izvještavanja od 1. 1. do 31. 12. 2020. godine	65

I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izvještaj nezavisnog revizora daje se na osnovu provedene finansijske revizije koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Mišljenje s rezervom

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Federalnog zavoda za zapošljavanje (u daljem tekstu: Federalni zavod)**, koji obuhvataju: Bilans stanja na 31. 12. 2020. godine, Račun prihoda i rashoda, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o kapitalnim izdacima i finansiranju, Posebne podatke o plaćama i broju zaposlenih, Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za godinu koja se završava na taj dan, te Analizu iskaza – tekstualni dio, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, osim za moguće efekte pitanja opisanih u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju, u svim materijalnim aspektima, finansijski položaj Federalnog zavoda na 31. 12. 2020. godine, novčane tokove i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. **Ne mogu se potvrditi dugoročna potraživanja po osnovu dospjele, a nenaplaćene glavnice za date komisije kredite iz prethodnog perioda koja su iskazana u iznosu 20.764.482 KM, jer su precijenjena za najmanje 271.512 KM u odnosu na iskazana stanja u izvještajima banaka komisionara. Također, dospjele kamate po osnovu potraživanja za nenaplaćenu glavicu za ove komisije kredite nisu evidentirane u Glavnoj knjizi u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH (tačke 7.2.4.1 i 7.2.7 Izvještaja).**

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i primjenjivim Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija (ISSAI). Naše odgovornosti prema tim standardima detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Federalnog zavoda u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, te u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeće pitanje:

- **Sredstva od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti u prethodnom periodu plasirana su preko banaka krajnjim korisnicima (pravnim i fizičkim licima) putem komisijonih kredita i pozajmica, od čega je najveći iznos plasiran putem Razvojne banke FBiH. Po ovom osnovu na poziciji sumnjivih i spornih potraživanja na datum bilansa iskazan je iznos od 16.512.505 KM koji se odnosi na dospjela potraživanja iz perioda 2001–2013. godine. Iako su banke i Federalni zavod poduzimali aktivnosti na povratu plasiranih sredstava, zbog neobezbjeđenja adekvatnih instrumenata osiguranja povrata kredita, u skladu sa zaključenim ugovorima, i neblagovremenog pokretanja zakonom propisanih radnji na naplati, neizvjestan je povrat plasiranih sredstava (tačka 7.2.1 Izvještaja).**

Naše mišljenje nije modifikovano u vezi s navedenim pitanjem.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Federalnog zavoda odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola, relevantnih za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze usljed prevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su razumne u datim okolnostima.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja koje je ustanovio Federalni zavod.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili greške, kao i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika, donesene na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije, u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja, nastalog usljed prevare, veći je od rizika nastalog usljed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Federalnog zavoda;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava rukovodstva;
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tokom revizije.

2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Mišljenje s rezervom

Uz reviziju finansijskih izvještaja **Federalnog zavoda za 2020. godinu**, izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, osim za navedeno u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Federalnog zavoda za 2020. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju:

- 1. Realizacija zaključenih, a nerealizovanih ugovora za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja u iznosu od 34.385.034 KM prenesena je u 2021. godinu, iako su za te namjene u Finansijskom planu za 2020. godinu bila osigurana sredstva, što je za posljedicu imalo smanjenje efekata zapošljavanja. Navedeno nije u skladu s članom 4. Zakona o budžetima u FBiH (tačka 7.1.2.3.2 Izvještaja).**
- 2. Nije izvršen popis i usklađivanje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. (tačka 7.2.7 Izvještaja).**

Reviziju usklađenosti izvršili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i ISSAI-jem 4000 – Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema tom standardu detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Federalnog zavoda u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

- Upravni odbor Federalnog zavoda nije formirao Savjetodavnu komisiju u skladu s odredbama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i Statuta Federalnog zavoda. To ima posebnu značajnost uvažavajući nadležnosti Federalnog zavoda i Savjetodavne komisije, na šta je ukazivano i u prethodnim revizorskim izvještajima (tačka 4. Izvještaja);**
- Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, kao resorno ministarstvo, nije u 2020 godini vršilo upravni i drugi nadzor nad zakonitošću rada službi za zapošljavanje u pogledu primjene Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, međunarodnih sporazuma, te nadzor nad zakonitošću rada Federalnog zavoda, kako je propisano članom 54. ovog Zakona (tačka 6. Izvještaja).**

Naše mišljenje nije modificirano u vezi s navedenim pitanjima.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Federalnog zavoda odgovorno je da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u skladu s propisima kojima su regulisane i potvrdi da je tokom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadziranje usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa zakonima i drugim propisima.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane.

Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Federalnog zavoda, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 30. 9. 2021. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić

Dragan Kolobarić

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić

Dževad Nekić

II REZIME DATIH PREPORUKA

REDNI BROJ	PREPORUKE	BROJ POGLAVLJA
1.	Radno-pravni status direktorice i postupak prijema zaposlenika uskladiti sa odredbama Zakona o radu i Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH.	tačka 4.
2.	Formirati Savjetodavnu komisiju u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Statutom Federalnog zavoda.	tačka 4.
3.	Statutom Federalnog zavoda propisati maksimalni iznos sredstava do kojeg direktor može donositi odluke bez saglasnosti Upravnog odbora, u skladu sa članom 27. Zakona o ustanovama.	tačka 4.
4.	Programe za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja implementirati na vrijeme kako bi se sredstva odobrena finansijskim planom realizovala u godini kada su i odobrena.	tačka 6.
5.	U Finansijskom planu tekuće godine posebno planirati iznos sredstava koji se odnosi na realizaciju potpisanih ugovora iz prethodnog perioda, u cilju praćenja realizacije planiranih aktivnosti.	tačka 6.
6.	Analizu iskaza uz računovodstvene izvještaje sačiniti u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.	tačka 7.
7.	Preispitati opravdanost isplate naknade za regres u iznosu većem od zakonski utvrđenih neoporezivih iznosa naknade za regres na koje se dodatno obračunavaju i plaćaju pripadajući porezi i doprinosi.	tačka 7.1.2.1
8.	Poduzeti aktivnosti u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje i ostalim nadležnim institucijama kako bi se harmonizirala osnovica za obračun doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, kao i administrativni troškovi kantonalnih službi za zapošljavanje.	tačka 7.1.2.3.1
9.	Nastaviti terensku kontrolu utroška sredstava doznačavanih Fondu za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.	tačka 7.1.2.3.1
10.	Izvršiti kontrolu dokumentacije na terenu, na osnovu koje kantonalne službe sačinjavaju zahtjeve za plaćanje, po kojoj Federalni zavod doznačava sredstva poslodavcima.	tačka 7.1.2.3.2
11.	Prvim javnim pozivom staviti na raspolaganje ukupno planirani iznos sredstava za implementiranje Programa sufinansiranja zapošljavanja u cilju stvaranja preduslova da se poveća iskorištenost raspoloživih sredstava, a time i povećaju efekti zapošljavanja.	tačka 7.1.2.3.2
12.	Preispitati mjere aktivne politike zapošljavanja i izvršiti analizu i ocjenu opravdanosti donesenih programa.	tačka 7.1.2.3.2

13.	Uspostaviti adekvatan sistem izvještavanja za svaku kantonalnu službu o realizaciji programa/mjera aktivne politike zapošljavanja.	tačka 7.1.2.3.2
14.	Kod provođenja podsticajnih mjera aktivne politike zapošljavanja osigurati poštivanje člana 4. Zakona o budžetima u FBiH.	tačka 7.1.2.3.2
15.	Izvršiti usklađivanje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem ugovorenih obaveza po mjerama aktivnim politikama zapošljavanja iskazanim na pozicijama aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja.	tačka 7.1.2.3.2
16.	Usaglasiti iskazana stanja računa na datum bilansa sa Intesa SanPaolo bankom d. d. Sarajevo.	tačka 7.2.1
17.	U saradnji sa nadležnim institucijama poduzeti sve propisane radnje naplate potraživanja, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.	tačka 7.2.1
18.	Nastaviti rješavanje problema naplate dospjelih i nenaplaćenih plasmana iz perioda 2002–2005. godine za koje je Federalni zavod snosio i rizik povrata, a realizacija je vršena putem banaka komisionara (20.764.482 KM)	tačka 7.2.4.1
19.	Izvršiti usklađivanje salda potraživanja po kreditima plasiranim iz kreditnih linija putem komisionih banaka za pravna i fizička lica, iskazanih u knjigovodstvu Federalnog zavoda, sa saldima iskazanim u komercijalnim bankama.	tačka 7.2.4.1
20.	Nastaviti sa kvalitativnom analizom i prijedlozima za rješavanje naplate plasiranih sredstava putem kreditnih linija u skladu sa „Programom dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanju“ i „Programom kreditnih plasmana za podršku zapošljavanju i održavanju zaposlenosti 2019. godine“ . Također, i dalje podnositi godišnji izvještaj Upravnom odboru i Vladi FBiH o stanju i efektima Programa.	tačka 7.2.4.2
21.	Godišnji popis sumnjivih i spornih potraživanja, aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja vršiti u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.	tačka 7.2.7
22.	Potrebno je da organi upravljanja i rukovođenja Zavodom poduzmu sve mjere i aktivnosti u cilju potpune implementacije JIS-a u svih 10 kantonalnih službi.	tačka 9.1
23.	Kontinuirano jačati interne IT ljudske resurse Zavoda za podršku JIS-u.	tačka 9.1

III KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi i reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni sa odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o budžetima u FBiH;
 - Uredba o računovodstvu budžeta u FBiH;
 - Pravilnik o knjigovodstvu budžeta u FBiH;
 - Pravilnik o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH;
- Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH;
- Finansijski plan Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2020. godinu;
- Odluka o izvršavanju finansijskog plana za 2020. godinu Federalnog zavoda za zapošljavanje;
- Zakon o trezoru u FBiH;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Zakon o radu;
- Zakon o porezu na dohodak;
- Zakon o doprinosima;
- Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba
- Statut Federalnog zavoda za zapošljavanje kao i drugi podzakonski akti navedenih zakona

IV IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD

Federalni zavod je izvanbudžetski fond osnovan Odlukom o početku rada Federalnog zavoda za zapošljavanje, donesenom od strane Vlade Federacije BiH dana 3. 5. 2001. godine^[1], na osnovu Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalne sigurnosti nezaposlenih lica^[2]. Federalni zavod je osnovan radi zadovoljavanja potreba u oblasti zapošljavanja i praćenja kretanja na tržištu rada u Federaciji BiH.

Federalni zavod je javna ustanova, registrovana kod Kantonalnog suda u Sarajevu upisom u sudski registar dana 16. 8. 2001. godine (br. UF/I-1207/01). Parlament FBiH je u septembru 2001. godine donio novi Zakon o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, a isti je objavljen u oktobru iste godine^[3] (u daljem tekstu: **Zakon o posredovanju u zapošljavanju**).

U skladu sa članom 5. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i Statutu, **Federalni zavod je nadležan da:** prati i predlaže mjere za unapređenje zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih lica; prati i osigurava provođenje utvrđene politike i mjera u oblasti rada i zapošljavanja na teritoriji Federacije i o tome obavještava nadležna tijela Federacije; upravlja sredstvima za osiguranje materijalne sigurnosti za vrijeme nezaposlenosti; prati, usklađuje i koordinira rad Kantonalnih službi za zapošljavanje (u daljem tekstu: Službe) za provođenje utvrđene politike i mjera u oblasti zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba iz nadležnosti Federacije; prati i predlaže mjere za unapređenje zapošljavanja invalidnih lica i njihova profesionalna rehabilitacija i osigurava i ispunjavanje uslova za njihovo zapošljavanje u saradnji sa službama za zapošljavanje; pruža pomoć u realizovanju programa profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije za nezaposlena lica i njihovo ponovno zapošljavanje na odgovarajućim poslovima; objedinjuje i vodi zbirne evidencije u oblasti rada i zapošljavanja od interesa za Federaciju i predlaže mjere i potrebna sredstva za razvoj i funkcioniranje jedinstvenog informacionog sistema u ovoj oblasti; prati provođenje međunarodnih ugovora i sporazuma iz oblasti rada i zapošljavanja koji se odnose na Federaciju; predstavlja službe za zapošljavanje u odnosima s organima i službama BiH, Federacije i Republike Srpske; odobrava zapošljavanje stranih državljana i lica bez državljanstva na prijedlog službe za zapošljavanje; prati i poduzima mjere za stvaranje uslova za povratak građana Federacije sa privremenog rada u inostranstvu i njihovo radno angažovanje; obavlja i druge poslove utvrđene Zakonom, statutom i aktima Federalnog zavoda i konvencijama i preporukama MOR-a koje se odnose na oblast rada, zapošljavanja i socijalne politike.

Organ upravljanja Federalnim zavodom je Upravni odbor, koji broji 7 članova, a istog imenuje i razrješava Vlada FBiH na period od 4 godine, u skladu sa Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima FBiH. Upravni odbor je za svoj rad odgovoran Vladi FBiH. Upravni odbor Zavoda je imenovan Rješenjem Vlade FBiH 18. 11. 2016. godine u sljedećem sastavu: Zlatko Hadžiomerović (predsjednik) i članovi Vitomir Čošković, Nihad Pašalić, Adrijana Prskalo, Krešimir Sarić, Dženan Redžo i Kenan Filipović. Odlukom Vlade FBiH od 26. 11. 2020. godine, imenovani su razriješeni dužnosti istekom mandata, te imenovani privremeno za predsjednika i članove Upravnog odbora Federalnog zavoda. Rješenjem Vlade FBiH, novi Upravni odbor je imenovan u aprilu 2021. godine.

Federalnim zavodom rukovodi direktorica Helena Lončar imenovana odlukom Upravnog odbora od 12. 5. 2016. godine. Po isteku mandata od četiri godine, 26. 11. 2020. godine, imenovana je razriješena dužnosti i postavljena na mjesto direktorice privremeno na period od tri mjeseca do okončanja postupka konačnog imenovanja. Rješenjem Vlade FBiH iz aprila 2021. godine, Helena Lončar je imenovana ponovo za direktoricu Federalnog zavoda na mandatni period od četiri godine.

Odlukom o osnovama unutrašnje organizacije Federalnog zavoda i Odlukom o sistematizaciji radnih mjesta utvrđena je unutrašnja organizacija Zavoda, poslovi koji se obavljaju u organizacionim jedinicama, sistematizacija radnih mjesta i druga pitanja u vezi sa unutrašnjom organizacijom. Shodno ovoj Odluci poslovi u Zavodu se vode u okviru Kabineta direktora, Jedinice za internu reviziju, Sektora za aktivnu politiku zapošljavanja, Sektora za pravne i opće poslove, Sektora za finansije, Jedinice za

^[1] „Službene novine FBiH“, broj 21/01;

^[2] „Službene novine FBiH“, broj 55/00;

^[3] „Službene novine FBiH“, broj 41/01; 22/05 i 9/08;

upravljanje projektima finansiranim iz fondova EU zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama, Jedinica za informacione tehnologije i Jedinica za analizu tržišta rada, statistiku, monitoring i evaluaciju.

Na dan 31. 12. 2020. godine u Federalnom zavodu bilo je 58 zaposlenika od ukupno 69 koliko je predviđeno Odlukom o sistematizaciji radnih mjesta.

Sjedište Federalnog zavoda je u Sarajevu, u Ulici Đoke Mazalića broj 3.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Federalnog zavoda za 2020. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izrazi mišljenje o tome jesu li finansijski izvještaji pouzdani i da li bilanci u potpunosti odražavaju rezultate izvršenja budžeta. Revizijom će se procijeniti primjenjuje li rukovodstvo institucije zakone i propise i koristi li sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

Revizija je obavljena u skladu s internim planskim dokumentima, u periodu od decembra 2020. do juna 2021. godine.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PODUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH (u daljem tekstu: Ured) je izvršio reviziju finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za 2017. godinu, sačinio Izvještaj o izvršenoj reviziji i dao mišljenje sa rezervom o finansijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja sa zakonskim i ostalim propisima. U Izvještaju su date preporuke u cilju otklanjanja uočenih propusta i nedostataka.

Federalni zavod nije postupio u skladu s članom 16. tačka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i obavijestio je o preduzetim radnjama radi prevazilaženja nepravilnosti identifikovanih u revizorskom izvještaju. Revizijom je konstatovano da su preduzete odgovarajuće mjere, u skladu s planiranim aktivnostima.

Uvidom u preduzete aktivnosti i analizom realizacije datih preporuka utvrdili smo sljedeće:

Realizovane preporuke

- 1) Uspostavljena je Jedinica za internu reviziju sa popunjena dva mjesta (Rukovodilac interne revizije i interni revizor) u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u FBiH.
- 2) Osigurana je Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba u dijelu podnošenja objedinjenih finansijskih planova i kvartalnih izvještaja službi za zapošljavanje Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike i u dijelu ocjenjivanja poslovanja Službi.
- 3) Obračun i uplatu poreza i doprinosa na naknade troškova smještaja vrše se u skladu sa odredbama članova 10. i 27. Zakona o porezu na dohodak i člana 11. Zakona o doprinosima.
- 4) Ugovorima o realizaciji poticajnih mjera zapošljavanja definisan je rok od 60 dana za raskid ugovora u slučaju kada poslodavac ne ispunjava ugovorene obaveze.
- 5) Prilikom pristupanja „aplikaciji za podnošenje prijava poslodavaca“ onemogućeno da isti apliciraju za više od 20 osoba u okviru jednog kantona po svim mjerama aktivne politike zapošljavanja.
- 6) Prilikom provođenja procedure dodjele poticajnih sredstava, propisano je trajanje vremenskog perioda koliko se novouposlene osobe trebaju zadržati u radnom odnosu.

- 7) Programom aktivne politike zapošljavanja definisan je rok od 30 dana za zaključivanje ugovora od strane svih potpisnika, te rok od 60 dana za raskid ugovora u slučaju kada poslodavac ne ispunjava ugovorene obaveze.
- 8) Razvojna banka i advokatsko društvo „Ademović, Nožica i partneri“ su poduzeli aktivnosti na upisivanja hipoteke nad nekretninama „IP Krivaja – u stečaju“ d.o.o. Zavidovići u Zemljišne knjige od strane Federalnog zavoda, odnosno osporavanja upisa prava vlasništva nad istima od strane Ortačke grupe.
- 9) Upravni odbor razmatrao je Ponudu za kupovinu imovine u postupku unovčenja imovine stečajnog dužnika „Konjuh“ d.d. Živinice u stečaju od 22. 1. 2019. godine od 16. 10. 2018. godine i 22. 1. 2019. godine od kupca „Bingo“ Tuzla, i ista je odbijena zbog neprihvatljivo ponuđene cijene u ponudi.
- 10) Promjenom pozicije organizacionog dijela IT osoblje Zavoda je uključeno u ključne IT aktivnosti u Federalnom zavodu.
- 11) Federalni zavod je izvršio izmjenu organizacijske strukture te Odjeljenje za informacione tehnologije je pozicionirano kao samostalna organizacijska jedinica kojoj je direktno nadređena direktorica Federalnog zavoda.

Djelimično realizovane preporuke

- 1) Zavod je uputio Urgenciju – Zahtjev za imenovanjem dva predstavnika u Savjetodavnu komisiju Udruženju poslodavaca u FBiH na što zaključno sa obavljanjem konačne revizije nije dostavljen odgovor.
- 2) Programi za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja započeti su krajem februara 2020. godine ali sredstva odobrena finansijskim planom nisu realizovana u godini za koju su odobrena.
- 3) U finansijskom planu za 2020. godine planiran je ukupan iznos za realizaciju zaključenih ugovora iz prethodnog perioda bez utvrđenih iznosa planiranih sredstava po svakom od programa zapošljavanja i samozapošljavanja.
- 4) Federalni zavod je pokrenuo inicijativu za usklađivanje stope doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, ali do obavljanja konačne revizije nije harmonizirana osnovica za obračun doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, kao ni administrativni troškovi kantonalnih službi.
- 5) Federalni zavod i Fond za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom formirali su zajedničku komisiju sa ciljem terenske kontrole poslodavaca koji su koristili sredstva Fonda. Posjete su obavljane do februara 2020. godine, ali zbog proglašenja pandemije „COVID 19“ obustavljene su do daljnjeg.
- 6) Javni poziv za Program sufinansiranja zapošljavanja 2020 i Program sufinansiranja samozapošljavanja 2020 je objavljen u iznosu od 80% od ukupnih sredstava planiranih za realizaciju programa.
- 7) Za određene mjere u okviru Programa zapošljavanja nije bilo dovoljno zainteresiranih poslodavaca u odnosu na planirana sredstva, pa su neugovorena sredstva raspoređena na mjere unutar Programa zapošljavanja za koje je iskazan veći interes.
- 8) Dodjela sredstava za finansiranje Zajedničkih projekata sa drugim institucijama u 2020. godini nije u potpunosti vršena raspisivanjem Javnog poziva.
- 9) Jedinica za analizu tržišta rada, statistiku, monitoring i evaluaciju nije izvršila monitoring i ocjenu opravdanosti svih programa sufinansiranja zapošljavanja.
- 10) Iako su u 2020. godini formirane liste čekanja za slobodna sredstva u okviru Programa zapošljavanja, ukupno ostvarena realizacija je značajno mala u odnosu na planirana sredstva.
- 11) Usvojena je Odluka o usvajanju parnične strategije u vezi rješavanja pravne situacije za slučaj imovine IP „Krivaja“ u stečaju i „Krivaje – Mobil“ u stečaju 13. 12. 2018. godine i dostavljena Vladi FBiH 17. 12. 2018. godine kao i Informacija Razvojne banke FBiH o istim predmetima 20.

10. 2020. godine, ali do obavljanja konačne revizije nije riješena pravna situacija u vezi slučaja imovine IP „Krivaja“ u stečaju i „Krivaje – Mobil“ u stečaju.
- 12) Federalni zavod je donio „Odluku o uslovima reprograma kredita plasiranih putem komisionih banaka u periodu 2001. – 2005. godina“ kojom se dužnicima odobrava pravo na reprogram preostalog dugovanja, ali i dalje postoji značajan iznos potraživanja po ovim kreditima.
- 13) Iako je Federalni zavod poduzeo određene aktivnosti za prikupljanje informacijama po datim kreditima u periodu 2001-2005. godine, nisu poduzete aktivnosti prema nadležnim organima i institucijama s ciljem njihove naplate.
- 14) Iako je Federalni zavod poduzeo aktivnosti na usaglašavanju potraživanja kreditnih plasmana odobrenih u periodu 2001.-2005. godina sa komisionim bankama, i dalje su konstatovana određena neslaganja iskazanih salda.
- 15) Federalni zavod pored izvještavanja Vladi FBiH o stanju i efektima Programa dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanju iz prethodnog perioda i Program kreditnih plasmana za podsticaj zapošljavanja i održavanja zaposlenosti iz sredstava Federalnog zavoda za 2019. godinu nema konkretnih prijedloga za rješavanje naplate plasiranih sredstava putem ovih kreditnih linija.
- 16) Federalni zavod je u prethodnom periodu plaćao održavanje Oracle licenci za 350 (imenovanih) korisnika u Federalnom zavodu i kantonalnim službama, a u 2020. godini kupljeno je 100 novih licenci namijenjenih za korisnike novih modula IPZ i APZ, kao i planirane za implementiraju JIS (Kanton Sarajevo, Zapadno-hercegovački kanton Hercegovačko-neretvanski kantona, i Hercegbosanski kanton).
- 17) Do isteka garantnog roka nije izvršena potpuna implementacija Jedinog informacionog sistema, odnosno početak produkcije u svih deset kantonalnih službi.
- 18) Izvršena je analiza troškova održavanja i razvoja Jedinog informacionog sistema, u odnosu na sistem EPIS (koji nikada nije u potpunosti implementiran), kao i projekcija i analiza budućih troškova u odnosu na druga moguća rješenja u narednom periodu, ali nije vršena analiza finansijskog efekta nekorištenja Jedinog informacionog sistema.

Nerealizovane preporuke

- 1) Statutom Zavoda propisati maksimalni iznos sredstava koji može biti utvrđen u odlukama koje donosi direktor Zavoda, bez davanja saglasnosti Upravnog odbora, u skladu sa članom 27. Zakona o ustanovama.
- 2) Osigurati adekvatnu kontrolu dokumentaciju na terenu, a na osnovu koje kantonalne službe sačinjavaju Obrazac PRI 2, a na osnovu kojeg Zavod doznava sredstva poslodavcima.
- 3) Potrebno je uspostaviti adekvatni sistem izvještavanja o realizaciji programa/ mjera aktivne politike zapošljavanja prema službama.
- 4) Preispitati mogućnost povećanja izdvajanja sredstava za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja ili investiranja slobodnih novčanih sredstava, uz dosljedno poštivanje odredbi Zakona o investiranju javnih sredstava.
- 5) Usaglasiti knjigovodstveno sa stvarnim stanjem potraživanja, u skladu sa članom 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.
- 6) Godišnji popis potraživanja i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem vršiti u cijelosti, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Preporuke za koje nije izvršena ocjena postupanja

- 1) U 2020. godini nije bilo Transfera za zapošljavanje Roma te s tim u vezi nije vršena ocjena preporuke da se Osigurati namjenski utrošak dodijeljenih sredstava Transfera za zapošljavanje Roma za nabavku sredstava za rad, opreme i repromaterijala, putem kontrole izvršavanja ugovoreni obaveza kod korisnika.

- 2) Nabavke i isporuke radnih stanica nije bilo u 2020. godini (računara, laptopa i tableta), te s tim u vezi nije vršena ocjena preporuke koja navodi da je potrebno definisati standardnu konfiguraciju radne stanice, u skladu sa potrebama radnog mjesta u Zavodu, odnosno kantonalnim službama.
- 3) S obzirom na to da u 2020. godini nije bilo nabavke i isporuke radnih stanica (računara, laptopa i tableta), nije vršena ocjena preporuke koja navodi da prilikom sačinjavanja tenderske dokumentacije, u pogledu tehničkih specifikacija, osigurati da ista bude nediskriminirajuća prema potencijalnim ponuđačima, te da osigurava pravičnu i aktivnu konkurenciju na tržištu, u skladu sa članom 3. i 54. tačka 9) Zakona o javnim nabavkama
- 4) S obzirom na to da je Vrhovni sud FBiH donio presudu o odbijanju zahtjeva za vanredno preispitivanje sudskih odluka kojima su odbijeni zahtjevi demobiliziranih branilaca, nije vršena ocjena postupanja po preporuci da se poduzmu sve zakonske aktivnosti u cilju rješavanja problema usklađivanja naknada za demobilisane borce.

Nakon izvršene revizije za 2020. godinu dato je ukupno 23 preporuke, od čega su četiri nove i 19 preporuka koja je već data u Izvještaju o finansijskoj reviziji za 2017. godinu (pet nerealizovanih i 14 djelimično realizovanih).

4. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Cilj sistema internih kontrola je da osigura razumno uvjerenje da Zavod u poslovanju upravlja javnim sredstvima zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno, odnosno da interne kontrole funkcionišu u skladu s važećom regulativom.

Finansijsko upravljanje i kontrola

Radi ostvarenja programskih ciljeva rada, rukovodstvo je odgovorno za uspostavljanje funkcionalnog sistema interne kontrole u cilju osiguranja zakonitog, transparentnog, ekonomičnog, efikasnog i efektivnog upravljanja javnim sredstvima.

Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH¹, Pravilnik o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH² i Standardi interne kontrole u javnom sektoru u FBiH³ nalažu uspostavljanje, vođenje i procjenu sistema internih kontrola na osnovu COSO modela.⁴ Shodno navedenom, Federalni zavod je odredio koordinatora za finansijsko upravljanje i kontrolu, te u propisanom roku sačinio Godišnji izvještaj i isti dostavio Centralnoj harmonizacijskoj jedinici. Uvidom u sačinjene interne akte i dokumente utvrdili smo da su isti usaglašeni sa zakonskim odredbama.

Statutom Zavoda iz 2016. godine, uređena su pitanja od značaja za rad Zavoda, a naročito: pravni položaj, naziv, sjedište i pečat, djelatnost, organi i tijela, vršenje stručnih i administrativnih poslova, finansiranje i finansijsko poslovanje, javnost rada, opći akti i druga pitanja od značaja za rad.

Nadležnosti Upravnog odbora utvrđene Statutom, između ostalog, su donošenje: godišnjeg programa rada, finansijskog plana, usvajanje godišnjeg i periodičnih obračuna i izvještaja o radu Zavoda; općeg akta o osnovama unutrašnje organizacije i drugih općih akata u skladu sa zakonom; upravljanje sredstvima Zavoda i odlučivanje o njihovom korištenju, kao i utvrđivanje mjera aktivne politike zapošljavanja i potrebnih finansijskih sredstva. Statutom nije propisano davanje saglasnosti Upravnog odbora na određene odluke direktora, odnosno maksimalni iznos sredstava koji može biti utvrđen u odlukama koje donosi direktor Zavoda, što nije u skladu sa članom 27. Zakona o ustanovama.

U skladu sa odredbama Statuta, organi i tijela Zavoda su: Upravni odbor, direktor i Savjetodavna komisija.

¹ „Sl. novine FBiH“ br. 38/16

² „Sl. novine FBiH“ br. 6/17 i 3/19

³ „Sl. novine FBiH“ br. 75/16

⁴ COSO model je općeprihvaćeni međunarodni model za uspostavljanje, vođenje i procjenu sistema internih kontrola koji čini pet međusobno povezanih komponenti: kontrolno okruženje, procjena rizika, kontrolne aktivnosti, informacije i komunikacije, praćenje i procjena. Ovaj model definiše internu kontrolu kao postupke koje poduzima rukovodstvo zajedno sa zaposlenicima institucije koja je osmišljena da osigura razumno uvjerenje da se postizanje ciljeva poslovanja odvija putem efikasnih i efektivnih procesa, da je osigurana pouzdanost finansijskog izvještavanja, kao i usklađenost sa važećom regulativom.

Radno-pravni status direktorice regulisan je ugovorom o radu na neodređeno vrijeme zaključenim 26. 3. 2020. godine postupajući po Rješenju Federalne uprave za inspekcijske poslove od 27. 2. 2020. godine koje je vršila kontrolu radnih odnosa. Rješenjem je konstatovano da prvobitnim ugovorom o radu iz 2018. godine nije bio regulisan rok trajanja ugovora niti su ispoštovane odredbe Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH⁵ (u daljem tekstu: Uredba o prijemu) u dijelu regulisanja radnog odnosa po isteku mandata. Također, utvrđena je i neusaglašenost aktuelnog Pravilnika o radu iz 2018. godine kojim je navedeno pitanje regulisano.

Naime, članom 3. Ugovora o radu, kao i članom 14. Pravilnika o radu iz 2018. godine precizirano je da će se imenovana u slučaju da po isteku mandata perioda, ne bude ponovo postavljena za direktoricu Federalnog zavoda, rasporediti na radno mjesto „Pomoćnik direktora“ koje odgovara njenoj stručnoj spremi. Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu od 27. 5. 2020. godine izbrisan je stav (2) Člana 14. kojim je gore navedeno regulisano. **Međutim, u novom ugovoru o radu sklopljenom na neodređeno vrijeme, klauzula o rasporedu po isteku mandata nije korigovana, što nije u skladu sa Zakonom o radu⁶ i Uredbom o prijemu koja propisuje obavezno javno oglašavanje za prijem u radni odnos, imajući u vidu da je prvi radni angažman imenovane pozicija direktorice, na mandatni period od četiri godine.** Inspekcijskim nadzorom utvrđene su i nepravilnosti koje se odnose na angažman jednog radnika na dva radna mjesta po osnovu dva uzastopna ugovora o radu u pojedinačnom trajanju od 120 dana bez provedene procedure javnog oglašavanja. Sa imenovanim je i zaključen treći ugovor o radu na 120 dana za radno mjesto na kojem je obavljao poslove po osnovu prethodnog ugovora, čime je ostvario radni angažman ugovorom o radu zaključenim bez provedene procedure javnog oglašavanja za isto radno mjesto u trajanju od 240 dana, što nije u skladu sa odredbama člana 5. Uredbe o prijemu koja izuzeće od obaveznog javnog oglašavanja propisuje u slučaju prijema u radni odnos na određeno vrijeme do 120 dana, jednokratno u toku jedne kalendarske godine za konkretno radno mjesto. Imenovanom je prestao radni odnos 8. 6. 2020. godine istekom ugovora. Inspekcijskim nadzorom utvrđen je i radni angažman jedne zaposlenice na radnom mjestu za koje imenovana ne ispunjava uslove propisane Odlukom o sistematizaciji radnih mjesta u dijelu traženog radnog iskustva kojoj je 12. 10. 2020. godine prestao radni odnos sporazumom o prestanku ugovora o radu na neodređeno vrijeme.

Članom 27. Zakona o ustanovama⁷ utvrđeno je da Upravni odbor odlučuje o korištenju sredstava preko iznosa utvrđenog pravilima ustanove. Statutom nije propisano da Upravni odbor daje saglasnost na određene odluke direktora, odnosno nije utvrđen maksimalni iznos sredstava za koje direktor može samostalno donositi odluke. Statutom je kao nadležnost Upravnog odbora definisana obaveza upravljanja sredstvima Federalnog zavoda i donošenje odluka o njihovom korištenju. Upravni odbor je 17. 6. 2019. godine donio odluku o upravljanju i odlučivanju o korištenju sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje u kojoj je utvrđeno da direktorica Federalnog zavoda nema nadležnost ni ovlaštenje odlučivati o upravljanju i korištenju sredstava Federalnog zavoda izvan okvira i načina utvrđenog općim i drugim aktima Federalnog zavoda i Odlukom upravnog odbora, a čije provođenje je dužna osigurati u okviru svoje nadležnosti i rukovođenja Federalnim zavodom.

Upravni odbor Zavoda još uvijek nije formirao Savjetodavnu komisiju za koju je predviđeno da ima sedam članova (po dva predstavnika sindikata i poslodavaca, po jedan predstavnik Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, Federalnog zavoda i Privredne komore FBiH), što nije u skladu sa članom 4.b. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i odredbama Statuta. Ova komisija bi trebala Upravnom odboru davati mišljenje u vezi politike zapošljavanja i socijalnog osiguranja, preporuke u vezi sa programom zapošljavanja i mišljenje na rad Federalnog zavoda i preporuke u vezi sa poboljšanjem rada. Na navedeno Ured je ukazivano i u prethodnom. Zavod je 7. 8. 2020. godine uputio Urgenciju za imenovanjem dva predstavnika u Savjetodavnu komisiju Udruženju poslodavaca u FBiH na što do okončanja ove revizije nije dostavljen odgovor.

⁵ Sl. novine FBiH br. 5/19

⁶ Sl. novine FBiH, br.: 26/16 i 89/18

⁷ Sl. glasnik Republike BiH br. 6/92

Izjava o fiskalnoj odgovornosti je sačinjena i dostavljena Federalnom ministarstvu finansija u skladu sa članom 2. i 6. Pravilnika o obliku i sadržaju, načinu popunjavanja i predaje izjave o fiskalnoj odgovornosti.

Preporuke:

- **radno-pravni status direktorice i postupak prijema zaposlenika uskladiti sa odredbama Zakona o radu i Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH;**
- **formirati Savjetodavnu komisiju u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Statutom Federalnog zavoda;**
- **Statutom Federalnog zavoda propisati maksimalni iznos sredstava do kojeg direktor može donositi odluke bez saglasnosti Upravnog odbora, u skladu sa članom 27. Zakona o ustanovama.**

Interna revizija

U skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH i Pravilnikom o kriterijima za uspostavu jedinice za internu reviziju u javnom sektoru u Federaciji BiH,⁸ (u daljem tekstu: Pravilnik) Zavod je uspostavio Jedinicu za internu reviziju. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, sistematizirana su tri radna mjesta, rukovodilac jedinice za internu reviziju i dva interna revizora, a popunjena su mjesta rukovodioca i jednog internog revizora.

Sačinjeni su i odobreni Pravilnik o radu jedinice za internu reviziju, Strateški plan interne revizije 2019.-2022. godina i Godišnji plan rada za 2020. godinu. Godišnji izvještaj interne revizije dostavljen Centralnoj harmonizacijskoj jedinici pri Federalnom ministarstvu finansija u zakonskom roku.

Godišnjim planom za 2020. godinu planirano je pet revizija i jedan posebni savjetodavni angažman o čemu su sačinjeni revizorski izvještaji i to: Revizija upravljanja projektom JIS-a, Zajednički projekti sa drugim institucijama i ustanovama, Proces kretanja kontrole i evidentiranja ulaznih računa, Proces javnih nabavki – konkurentski i direktni postupak i Revizija pripreme i izrade strateških dokumenata. Provedenom revizijom dato je pozitivno revizorsko mišljenje na proces pripreme i izradu strateških dokumenata dok su u ostalim izvještajima konstatovan zadovoljavajući sistem internih kontrola uz manje značajne nedostatke (sadržaj knjige ulaznih faktura, nepostojanje dokumenta kojim je obuhvaćeno unapređenje modula APZ i IPZ u cilju izbjegavanja neopravdanog troška i nepravilnosti koje se mogu pojaviti zbog nedokumentovanja unapređenja, nepostojanje poslovnika o radu komisije za projekte sa drugim institucijama i ustanovama itd.).

Prema godišnjem izvještaju interne revizije za 2020. godinu, u okviru izvršenih revizija dato je 22 preporuke od kojih je zaključno sa 31. 12. 2020. godine realizovano 11, dok je preostalih 11 nerealizovano (za osam preporuka istekao je rok provedbe dok za tri nije).

Prevenција korupcije

Vlada FBiH je u septembru 2016. godine donijela Strategiju i Akcioni plan za borbu protiv korupcije u skladu sa kojim je Federalni zavod je u decembru 2018. godine sačinio Akcioni plan za borbu protiv korupcije i Plan integriteta. Na osnovu provedenih aktivnosti sačinjen je Izvještaj o realizaciji plana integriteta za 2020. godinu i dostavljen Timu vlade za boru protiv korupcije FBiH u februaru 2021. godine.

⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 49/20

5. OBAVLJANJE POSLOVA IZ OKVIRA NADLEŽNOSTI FEDERALNOG ZAVODA

Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba utvrđene su nadležnosti Federalnog zavoda. U skladu sa odredbama navedenog Zakona, između ostalog Federalni zavod je nadležan da:

- prati i predlaže mjere za unapređenje zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih lica;
- prati i osigurava provođenje utvrđene politike i mjera u oblasti rada i zapošljavanja na teritoriji Federacije i o tome obavještava nadležna tijela Federacije;
- upravlja sredstvima za osiguranje materijalne sigurnosti za vrijeme nezaposlenosti;
- prati, usklađuje i koordinira rad Kantonalnih službi za zapošljavanje (u daljem tekstu: Službe) za provođenje utvrđene politike i mjera u oblasti zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba iz nadležnosti Federacije;
- prati i predlaže mjere za unapređenje zapošljavanja invalidnih lica i njihove profesionalne rehabilitacije i osigurava ispunjavanje uslova za njihovo zapošljavanje u saradnji sa službama za zapošljavanje;
- pruža pomoć u realizovanju programa profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije za nezaposlena lica i njihovo ponovno zapošljavanje na odgovarajućim poslovima;
- objedinjuje i vodi zbirne evidencije u oblasti rada i zapošljavanja od interesa za Federaciju i predlaže mjere i potrebna sredstva za razvoj i funkcioniranje jedinstvenog informacionog sistema u ovoj oblasti;
- prati provođenje međunarodnih ugovora i sporazuma iz oblasti rada i zapošljavanja koji se odnose na Federaciju;
- predstavlja službe za zapošljavanje u odnosima s organima i službama BiH, Federacije i Republike Srpske;
- odobrava zapošljavanje stranih državljana i lica bez državljanstva na prijedlog službe za zapošljavanje;
- prati i poduzima mjere za stvaranje uslova za povratak građana Federacije sa privremenog rada u inostranstvu i njihovo radno angažovanje i dr.

U skladu sa članom 52. Zakona o posredovanju, službe za zapošljavanje podnose mjesečne izvještaje o radu Federalnom zavodu. Federalni zavod svaka tri mjeseca podnosi izvještaj o radu nadležnom Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike sa podacima o finansijskom poslovanju. Federalni zavod u skladu sa članom 53. Zakona ima ovlasti provoditi ocjenjivanja poslovanja službi. S tim u vezi, tokom 2020. godine Federalni zavod je vršio objedinjavanje finansijskih planova kantonalnih službi za zapošljavanje i dostavio ih Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike 18. 5. 2020. godine. Ocjenjivanje rada službi se vršilo u dijelu koji se odnosi na odobravanja i isplate sredstava za materijalno socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba, a u skladu sa Odlukom o modelu kriterija za utvrđivanje nedostajućih sredstava za ostvarivanje materijalno socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i za pokrivanje administrativnih troškova službi za zapošljavanje. Također, prilikom podnošenja mjesečnih zahtjeva službi za zapošljavanje Federalnom zavodu za nedostajuća sredstva, službe uz zahtjev dostavljaju mjesečne izvještaje o radu. Federalni zavod vrši analizu finansijskog izvršenja prihoda i rashoda službi za zapošljavanje, kvartalno i godišnje, i dostavlja izvještaj finansijskog izvršenja prihoda i rashoda po službama Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike.

Članom 6. Statuta utvrđeno je da Federalni zavod predlaže mjere, donosi programe za unapređenje zapošljavanja i samozapošljavanja i u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje i kantonalnim organima nadležnim za rad i zapošljavanje realizuje usvojene mjere i programe.

Ističemo da, iako je procedura usvajanja Finansijskog plana završena na vrijeme, Federalni zavod do kraja 2020. godine nije uspio realizovati planirana sredstva za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja i zajedničkih projekta s drugim organizacijama i institucijama u iznosu od 60.451.667 KM,

što je posljedica samog način rada u postupku dodjele poticajnih sredstava i dijeljenja planiranih sredstava na objavljene javne pozive tokom godine. Također, iako je bio planiran Finansijskim planom za 2020. godinu, nije realizovan Program „Tražim poslodavca 2020. godina“, što je uticalo na slabu realizaciju planiranih sredstava.

Važno je istaći da je, od ukupno planiranih 97.703.498 KM za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja, u 2020. godini realizovano samo 37.251.831 KM ili 38%, od čega 28.817.338 KM na osnovu objavljenih programa iz prethodnih godina, a ostatak od 8.434.492 KM na osnovu programa objavljenih 2020. godine. Slobodna raspoloživa sredstva na dan bilansa na računima Federalnog zavoda iznosila su 32.337.363 KM.

U toku revizije konstatovali smo da Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje nisu osigurale poštivanje odredbi zaključenih ugovora sa korisnicima sredstava u dijelu rokova dostavljanja obavijesti o uplaćenim doprinosima za sufinansirane osobe i druge dokumentacije za pravdanje sredstava. Shodno zaključenim ugovorima, nisu poduzimane aktivnosti raskida ugovora u slučaju neizvršavanja obaveza poslodavca. Navedeno je za posledicu imalo neefikasno korištenje raspoloživih sredstava, stvaranje značajnog iznosa obaveza za nerealizovane ugovore, kao i smanjenje očekivanih efekata podsticajnih mjera na smanjenje stope nezaposlenosti.

Realizacija ovih programa detaljnije je pojašnjena pod tačkom 7.1.2.3.2 Izvještaja, gdje smo ih opisali i dali odgovarajuće preporuke.

6. PLANIRANJE, DONOŠENJE FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE

Plan rada Federalnog zavoda za period 2020.-2022. godina Upravni odbor je usvojio 26. 9. 2020. godine. Program rada i Godišnji plan rada Federalnog zavoda za 2020. godinu Upravni odbor je usvojio 26. 9. 2019. godine, na koji je Vlada FBiH dala saglasnost 26. 11. 2019. godine. Finansijski plan za 2020. godinu usvojen je u iznosu od 120.414.986 KM i procjenu plana za 2021. i 2022. godinu u iznosima od 121.738.982 KM i 113.737.600 KM, kao i Odluku o izvršavanju Finansijskog plana Zavoda za 2020. godinu. Parlament FBiH je 30. 12. 2019. godine dao saglasnost na Prijedlog finansijskog plana Federalnog zavoda za 2020. godinu, procjenu plana za 2021. i 2022. godinu i na Odluku o izvršenju finansijskog plana Federalnog zavoda za 2020. godinu. Procedura izrade i dostavljanja plana provedena je u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.

Upravni odbor je u toku 2020. godine donio dvije odluke o preraspodjeli sredstava, na koje je federalni ministar rada i socijalne politike dao saglasnosti.

Iako je procedura usvajanja Finansijskog plana završena na vrijeme, Federalni zavod do kraja 2020. godine nije uspio realizovati planirana sredstva za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja i zajedničkih projekta s drugim organizacijama i institucijama u iznosu od 60.451.668 KM, što je posljedica samog načina rada u postupku dodjele poticajnih sredstava i dijeljenja planiranih sredstava na objavljene javne pozive tokom godine, što smo detaljnije objasnili pod tačkom 7.1.2.3.2 Izvještaja. Također, iako je bio planiran, nije realizovan Program „Tražim poslodavca 2020. godina“, što je uticalo na slabu realizaciju planiranih sredstava. Tako je utvrđeno da je, od ukupno planiranih 97.703.498 KM za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja, u 2020. godini realizovano samo 37.251.831 KM ili 38%, od čega 28.817.338 KM na osnovu objavljenih programa iz prethodnih godina, a ostatak od 8.434.492 KM na osnovu programa objavljenih 2020. godine. Posebno naglašavamo da su u 2021. godinu prenesene ugovorene nerealizovane obaveze za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja u iznosu od 34.385.034 KM, dok su slobodna raspoloživa sredstva na računima Federalnog zavoda iznosila 32.337.363 KM.

Značajnim smatramo istaći da u Finansijskom planu za 2020. godinu nije posebno planiran iznos sredstava koji se treba utrošiti za realizaciju ugovora iz prethodnog perioda, što predstavlja problem prilikom praćenja realizacije plana i provođenja procedura implementacije programa zapošljavanja.

Struktura izvršenja u odnosu na usvojeni Finansijski plan za 2020. godinu usvojenog od strane Parlamenta FBiH data je u tabeli:

u KM

Red. broj	Opis	Plan za 2020. godinu	Izvršenje za 2020. godinu	Index
1	2	3	4	$5=4/3*100$
A	UKUPNA SREDSTVA (I+II+III)	120.414.986	138.687.895	115,17
A1	Raspoloživa sredstva prihoda i primitaka	119.594.986	132.007.955	110,37
A2	Prihodi i primici rezervisani za uvećanje depozita kod Razvojne banke FBiH	820.000	6.679.940	814,62
I	Prihodi	56.734.986	65.648.416	115,71
1.	Doprinos za osiguranje od nezaposlenosti (30 %)	48.220.500	50.630.694	104,99
2.	Prihodi rezervisani za uvećanje depozita kod Razvojne banke FBiH	120.000	43.659	36,38
3.	Prihodi od kamata na depozit, ostalih kamata, radnih dozvola i drugih neplaniranih uplata	180.000	263.487	146,38
4.	Grant Federalnog ministarstva rada i socijalne politike za realizaciju Projekta podrške zapošljavanju finansiranog iz kredita Svjetske banke	8.214.486	14.473.142	176,19
5.	Grant Vijeća ministara BiH za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja	-	237.434	-
II	Kapitalni primici	700.000	6.636.281	948
6.	Priliv otplata glavnice kredita za podsticaj zapošljavanju rezervisan za uvećanje depozita kod RB FBiH (evidenciono)	700.000	6.636.281	948
III	Prenešena sredstva	62.980.000	66.403.198	105
B	RASHODI I IZDACI (IV + V)	120.414.986	72.026.640	59,81
B1	Ukupni tekući rashodi i kapitalni izdaci koji se finansiraju iz raspoloživih sredstava	119.594.986	65.034.149	54,37
B2	Ukupni tekući rashodi i kapitalni izdaci koji se finansiraju iz sredstava namjenskog depozita kod RB FBiH	820.000	6.992.491	852,74
IV	Tekući rashodi	119.472.703	64.808.036	54,24
1.	Bruto plaće i naknade i doprinosi na teret poslodavca	3.045.000	2.848.544	93,54
2.	Naknade zaposlenih	309.900	248.376	80,14
2.	Izdaci za materijal i usluge	2.233.617	1.768.172	79,16
2.1.	Od čega izdaci za bankarske usluge koje se finansiraju iz namjenskog depozita kod RB FBiH	320.000	289.339	90
2.2.	Od čega troškovi sudskih sporova koji se finansiraju iz namjenskog depozita kod RB FBiH	100.000	21.328	21,32
3.	Tekući grantovi	113.884.186	59.942.944	52,63
V	Kapitalni izdaci	942.283	7.218.604	766,07
4.	Nabavka opreme	60.683	57.939	95,47
5.	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava	481.600	478.841	99,42
6.	Uvećanje stanja sredstava namjenskog depozita kod RB FBiH po osnovu primljenih otplata kredita za podsticaj zapošljavanju i pozajmljivanje boračkoj populaciji iz sredstava podračuna namjenskog depozita kod RB FBiH izdvojenog za borbe (evidenciono)	400.000	6.681.824	1.670,45
VI	PRIHODI I PRIMICI – RASHODI I IZDACI 2020. god. (I+II – IV-V)	0	258.057	0

Upravni odbor je 24. 2. 2021. godine usvojio Izvještaj o izvršenju Finansijskog plana Federalnog zavoda za 2020. godinu, u kojem je konstatovano da je ostvaren suficit tekućeg poslovanja u iznosu od 258.057 KM, kao razlika prihoda i primitaka nad rashodima i izdacima.

Kao što se može vidjeti u prethodnoj tabeli, iskazani suficit je najvećim dijelom posljedica značajno manjeg izvršenja tekućih transfera u odnosu na plan, odnosno neprovođenja planiranih mjera aktivne politike zapošljavanja u planiranom obimu.

Federalni zavod je dužan da Godišnji izvještaj o radu podnese Parlamentu FBiH. Upravni odbor je 10. 3. 2021. godine usvojio Godišnji izvještaj o radu Federalnog zavoda za 2020. godinu koji je prihvaćen Zaključkom Vlade FBiH 1. 4. 2021. godine. Zastupnički dom FBiH usvojio je Izvještaj o radu 26. 5. 2021. godine, dok ga do obavljanja konačne revizije nije usvojio Dom naroda FBiH.

Prema prezentiranim podacima u Izvještaju o radu za 2020. godinu, u revidiranoj godini je u FBiH prosječno bilo zaposleno 520.162 radnika, što je u odnosu na prosjek 2019. godine (531.483) manje za 11.321 radnika, odnosno 2,13%, a broj zaposlenih je smanjen za 11.321, dok je broj nezaposlenih osoba povećan za 8.011.

Prosječan broj nezaposlenih u 2020. godini bio je 321.581 i u odnosu na prosjek 2019. godine (313.570) veći je za 8.011, odnosno 2,55%. Prosječna evidenciona stopa nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2020. godini tj. učešće nezaposlenih u ukupnom broju radno sposobnih u Federaciji BiH iznosila je 38,20% i porasla je za 1,10% u odnosu na prethodnu godinu.

Također, u 2020. godini sa evidencija službi za zapošljavanje u Federaciji BiH zaposleno je 97.950 osoba, a na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa prijavilo se 82.327 osoba. U 2020. godini kao posljedica pandemije COVID-19 zaustavljen je trend povećanja broja zaposlenih i smanjenja broja nezaposlenih osoba.

Prihod Federalnog zavoda po osnovu doprinosa za osiguranje u slučaju nezaposlenosti u 2020. godini je iznosio 50.630.694 KM što je u odnosu na 2019. godinu manje za 0,36%, a iznos od 117.006.375 KM uplaćen je na račune 10 kantonalnih službi za zapošljavanje. Prema podacima Porezne uprave Federacije BiH, naplata doprinosa za osiguranje u slučaju nezaposlenosti u svim javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH u odnosu na 2019. godinu smanjena je za 0,79%.

Službe za zapošljavanje, u skladu sa članom 52. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, treba da podnose mjesečni izvještaj o radu Federalnom zavodu, a isti je dužan da svaka tri mjeseca podnese izvještaj o radu resornom Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike sa podacima o finansijskom poslovanju, međutim isto nije rađeno u 2020. godini.

Federalni zavod je tokom 2020. godine vršio objedinjavanje finansijskih planova kantonalnih službi za zapošljavanje, koji su dostavljeni Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike 18. 5. 2020. godine. Ocjenjivanje rada službi vrši se u dijelu koji se odnosi na odobravanja i isplate sredstava za materijalno-socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba, u skladu sa Odlukom o modelu kriterija za utvrđivanje nedostajućih sredstava za ostvarivanje materijalno-socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i za pokrivanje administrativnih troškova službi za zapošljavanje. Također, prilikom podnošenja mjesečnih zahtjeva službi za zapošljavanje Federalnom zavodu za nedostajuća sredstva, službe uz zahtjev dostavljaju mjesečne izvještaje o radu. Federalni zavod vrši analizu finansijskog izvršenja prihoda i rashoda službi za zapošljavanje, kvartalno i godišnje, i dostavlja izvještaj finansijskog izvršenja prihoda i rashoda po službama Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike.

Članom 54. Zakona o posredovanju u zapošljavanju utvrđeno je da Federalno ministarstvo rada i socijalne politike vrši nadzor nad zakonitošću rada Federalnog zavoda, kao i nadzor nad zakonitošću rada kantonalnih službi za zapošljavanje i privatnih agencija, u pogledu primjene ovog zakona i međunarodnih sporazuma. U 2020. godini ovo ministarstvo nije nije provodilo aktivnosti na provođenju nadzora u skladu sa članom 54. ovog Zakona.

Preporuke:

- ***programme za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja implementirati na vrijeme kako bi se sredstva odobrena finansijskim planom realizovala u godini kada su i odobrena;***
- ***u Finansijskom planu tekuće godine posebno planirati iznos sredstava koji se odnosi na realizaciju potpisanih ugovora iz prethodnog perioda, u cilju praćenja realizacije planiranih aktivnosti.***

7. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Računovodstveni izvještaji zajedno sa Analizom iskaza (tekstualnim dijelom) čine godišnji obračun, odnosno godišnje izvještaje korisnika. **Federalni zavod je sačinio računovodstvene izvještaje za 2020. godinu i dostavio ih nadležnim organima i institucijama u utvrđenom roku, ali nije sačinio Analizu iskaza (tekstualni dio), što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.**

Preporuka:

- ***Analizu iskaza uz računovodstvene izvještaje sačiniti u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.***

7.1 GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA

7.1.1 Prihodi i primici

Ukupni prihodi na 31. 12. 2020. godine iskazani su u iznosu od 65.648.416 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 246.090 KM, od toga su prihodi od poreza 50.630.694 KM, primljeni transferi i donacije 14.710.576 KM i neporezni prihodi 307.146 KM.

Prihodi od doprinosa iskazani su u iznosu od 50.630.694 KM, što je u odnosu na plan veće za 5 %. Navedeni prihodi se ostvaruju na osnovu uplata doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti koji se uplaćuju na teret poslodavca i zaposlenika i isti se u skladu sa zakonskim propisima usmjeravaju Federalnom zavodu u visini 30 % i kantonalnim službama za zapošljavanje 70 %.

Kapitalni primici su iskazani u iznosu od **6.636.281 KM**, u okviru kojih se 136.281 KM odnosi na primljena sredstva po osnovu otplata glavnica od pozajmljivanja Federalnog zavoda putem komisionih kredita. Ostatak sredstava u iznosu od 6.500.000 KM se odnosi na uspostavu namjenskog depozita kod Razvojne banke FBiH (detaljnije pojašnjeno u tački 7.1.2.5. Izvještaja).

Prihodi od grantova i donacija iskazani u iznosu od 14.710.576 KM odnose se na grant od Federalnog ministarstva rada i socijalne politike za realizaciju Projekta podrške zapošljavanju koja se finansira iz kredita Svjetske banke. U odnosu na planirana sredstva u iznosu 8.214.486 KM, uplaćena su veća sredstva u iznosu 6.496.090 KM kao posljedica značajno izmjene dinamike i kašnjenja prenosa sredstva od Svjetske banke posredstvom Federalnog ministarstva finansija i Federalnog ministarstva rada i socijalne politike. Naime radi se o realizaciji Projekta podrške zapošljavanju finansiranom iz kredita Svjetske banke prema zaključenom Sporazumu o zajmu između FBiH i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD), a u skladu sa Dokumentom za procjenu projekta (PAD).

7.1.2 Rashodi, izdaci i finansiranje

Federalni zavod je u godišnjem finansijskom izvještaju za 2020. godinu iskazao rashode i izdatke u ukupnom iznosu od 72.026.640 KM, što je manje za 48.388.3466 KM ili 59,81 % u odnosu na plan od 120.414.986 KM, a isto je najvećim dijelom posljedica manjeg izvršenja tekućih transfera za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja (51.897.122 KM).

Tekući rashodi Federalnog zavoda su ostvareni u iznosu od 64.808.036 KM. U ovom iznosu se na tekuće transfere odnosi 92,49 %, na plaće i naknade 4,78 % i na izdatke za materijal i usluge 2,73 % od ukupnih tekućih rashoda.

7.1.2.1 Plaće i naknade troškova zaposlenih

Izdaci za bruto plate, naknade plata i doprinose iskazani su u iznosu od 2.848.544 KM, što je u odnosu na plan manje za 196.456 KM ili 6,45%. Obračun i isplata plata i naknada regulisana je

Pravilnikom o radu i izmjenama i dopunama istog, kojim je utvrđena osnovica za obračun plate u visini 60% prosječno isplaćene mjesečne neto plaće po zaposlenom ostvarene u Federaciji BiH za prethodna tri mjeseca prema posljednjim objavljenim statističkim podacima. Osnovna plata se množi sa pripadajućim koeficijentom utvrđenim pravilnikom o radu koji su se, grupisani prema platnim razredima, kretali u rasponu od 2,2 -7,5. Dobijeni iznos uvećava se za obračunati minuli rad u iznosu od 0,6% za svaku započetu godinu radnog staža, a najviše do 20%. Metodom uzorka, revidiran je proces obračuna i isplate plaće za mart i decembar 2020. godine, u kojem nisu utvrđene nepravilnosti.

Najviša plata u Federalnom zavodu u 2020. godini iznosila je 5.133 KM, a najniža 1.323 KM, dok je prosječna plata iznosila 2.497 KM.

Naknade troškova zaposlenih iskazane su u iznosu od 248.376 KM i u odnosu na plan ostvarene su manje za 61.524 KM ili 19,85%.

Topli obrok iskazan je u iznosu od 114.300 KM i isplata je vršena u visini 1% prosječne neto plaće u FBiH dnevno prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku.

Naknade troškova za prevoz s posla i na posao iskazane su u iznosu 44.005 KM. Isplata navedenih naknada regulisana je Pravilnikom o radu kojim je propisano da zaposleniku pripada mjesečna novčana naknada u visini mjesečne karte u javnom saobraćaju pod uslovom da je mjesto stanovanja od mjesta rada udaljeno više od jednog kilometra, a maksimalno 70 km. Također, u skladu sa navedenim pravilnikom zaposleniku čije je mjesto prebivališta udaljeno više od 70 km od sjedišta Federalnog zavoda isplaćuje se naknada troškova prijevoza za dane sedmičnog odmora (vikend karta), državnih praznika i neradnih dana, do visine cijene korištenja karte prevoza na relaciji mjesto rada - mjesto prebivališta. Vikend karta i naknada za prevoz s posla i na posao se ne isključuju.

Naknada za regres isplaćena je u iznosu od 99.632 KM za 60 zaposlenika od čega se na neoporezivi iznos odnosi 28.320 KM a na ostatak oporezivi dio zajedno sa pripadajućim porezima i doprinosima. Isplata regresa izvršena je u visini 50% neto plaće zaposlenika za posljednja tri mjeseca u skladu sa Pravilnikom radu, obzirom da je to bilo povoljnije za radnika u odnosu na obračun regresa u visini prosječne neto plaće u Federaciji BiH u posljednja tri mjeseca prema statističkim podacima. U skladu sa poreznim propisima, Federalni zavod je u 2020. godini za više isplaćeni regres od porezno dopustivog u iznosu od 44.281 KM, platio dodatne doprinose u iznosu od 27.031 KM. **Imajući u vidu da je prosječna plaća u 2020. godini iznosila 2.498 KM i da se Federalni zavod finansira iz javnih prihoda (doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti), smatramo da nije opravdano isplaćivati naknade za regres u neto iznosima koji su veći od zakonski utvrđenih neoporezivih iznosa naknade za regres, te na tako utvrđene iznose obračunavati i plaćati pripadajuće poreze i doprinose.**

Naknade troškova smještaja zaposlenih iskazane su u iznosu od 7.188 KM i odnose se na isplate direktorici Federalnog zavoda u skladu sa Pravilnikom o radu kojim je utvrđeno da direktoru čije je mjesto prebivališta udaljeno više od 70 kilometara od sjedišta institucije u kojoj je zaposlen pripada pravo na naknadu troškova smještaja u visini od 599 KM mjesečno, ukoliko nema osiguran službeni smještaj. U ukoliko je službeni smještaj osiguran direktor ima pravo na naknadu u visini 299 KM mjesečno. U toku 2020. godine direktorici Federalnog zavoda je na osnovu Rješenja od 13. 11. 2018. godine, koje je donijela direktorica, isplaćivana naknada za smještaj u mjesečnom iznosu od 599 KM. Također, u skladu sa navedenim rješenjem, a u skladu sa Pravilnikom o radu, isplaćivano je 300 KM mjesečno za odvojeni život od porodice. Navedene isplate su tretirane kao oporezivi dohodak od nesamostalne djelatnosti te su obračunati i uplaćeni pripadajući porezi i doprinosi u skladu sa Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak.

Ostale naknade i pomoći radnicima isplaćene su u iznosu od 21.639 KM, a pomoći u slučaju smrti, teže invalidnosti i ostalih bolesti iskazane su u iznosu od 29.324 KM.

Preporuka:

- ***preispitati opravdanost isplate naknade za regres u iznosu većem od zakonski utvrđenih neoporezivih iznosa toplog obroka na koje se dodatno obračunavaju i plaćaju pripadajući porezi i doprinosi.***

7.1.2.2 Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge

Izdaci za materijal i usluge iskazani su u iznosu od 1.768.172 KM što je u odnosu na plan manje za 465.445 KM odnosno 20,84%. U okviru ove pozicije najveće učešće zauzimaju izdaci za ugovorene i druge posebne usluge u iznosu od 1.271.325 KM, izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa 303.732 KM, izdaci za tekuće održavanje 78.493 KM i izdaci za komunikacije i komunalne usluge 42.225 KM.

Izdaci za ugovorene i druge posebne usluge se najvećim dijelom odnose na za stručne usluge u iznosu od 1.052.172 KM od kojih su najznačajniji izdaci hardverskih i softverskih usluga u iznosu od 1.008.011 KM od čega se na usluge održavanja Oracle softverskih licenci odnosi 306.786 KM, usluge održavanja Oracle hardvera 137.498 KM, usluge održavanja aplikacije Jedinostvenog informacionog sistema u ukupnom iznosu 211.060 KM, usluge tehničke i funkcionalne podrške informacionom sistemu finansijskog upravljanja „ISFU“ koji se koristi kao podrška trezorskom poslovanju u iznosu od 121.014 KM, usluge redovnog održavanja BI i DWH infrastrukture JIS-a u ukupnom iznosu 88.471 KM, usluge realizacije integracije i uvezivanja JIS modula „obračun“ sa Trezorom u iznosu od 55.282 KM itd.

Pored navedenih usluga, u okviru pozicije ugovorenih usluga realizovane su i pravne usluge u iznosu 44.091 KM po osnovu ugovora zaključenog sa Advokatskom kancelarijom „Armin Zulkić“, izdaci za informisanje u iznosu od 18.222 KM i izdaci za usluge reprezentacije u iznosu od 14.758 KM.

Izdaci za rad Upravnog odbora iskazani su u neto iznosu od 18.230 KM od čega se 10.179 KM odnosi na neto naknadu, a 8.061 KM na naknadu za putne troškove. Visina neto naknade članovima odbora utvrđena je Statutom Federalnog zavoda i članovima se isplaćuje u visini prosječne plaće u FBiH za prethodnu godinu, a predsjedniku 20% više u odnosu iznos naknade članovima. S tim u vezi, naknada predsjednika odbora iznosila je 1.114 KM mjesečno (neto), a članova odbora 928 KM mjesečno (neto). Isplata naknada se vršila na osnovu Odluka direktorice, uz obrazloženje da li su predsjednik i svi članovi prisustvovali sjednici Upravnog odbora za period za koji se naknada isplaćuje.

Izdaci bankarskih usluga su iskazani u iznosu od **295.158 KM**, u okviru kojih su najznačajniji troškovi po osnovu plaćanja komisionim bankama 290.270 KM.

7.1.2.3 Tekući transferi i drugi tekući rashodi

U okviru izvršenja tekućih rashoda na **tekuće transfere i druge tekuće rashode** se odnosi 59.942.944 KM ili 83,84 % ukupnog izvršenja rashoda i izdataka.

Strukturu izvršenja tekućih transfera dajemo u tabeli:

u KM				
Red. Broj	Tekući transferi	Plan za 2020. godinu	Izvršenje 2020. godine	Index (%) 4/3
1	2	3	4	5
I	Transferi koji se realizuju u skladu sa zakonskim prop. i sporazumima	25.590.688	22.691.113	89
1.	Transfer kantonalnim službama za zapošljavanje za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih i za realizaciju programa socijalnog zbrinjavanja nezaposlenih osoba	20.910.000	18.865.880	90
2.	Transfer Fondu za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom	4.680.688	3.825.233	82
II	Transferi u cilju provođenja mjera aktivne politike zapošljavanja	97.703.498	37.251.831	38
	Ukupno	123.294.186	59.942.944	49

7.1.2.3.1 Transferi koji se realizuju u skladu sa zakonskim propisima i potpisanim sporazumima

1. Transfer kantonalnim službama za zapošljavanje za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih i za realizaciju programa socijalnog zbrinjavanja nezaposlenih osoba iskazan je u iznosu

18.865.880 KM, u okviru kojeg je na socijalno zbrinjavanje nezaposlenih osoba utrošeno 155.301 KM i za materijalno-socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba 18.710.579 KM.

1.1. Izdaci za materijalno-socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba su iskazani u iznosu od 18.710.579 KM, a isti i se realizuju na osnovu ispostavljenih zahtjeva kantonalnih službi za zapošljavanje za nedostajućim sredstvima, u skladu sa odredbama člana 49. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba. Ovim članom Zakona je propisano: „ako se utvrdi da su sredstva koja su na raspolaganju službama nedovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova u nastupajućem mjesecu, službe za zapošljavanje podnose zahtjev Federalnom zavodu za dodjelu nedostajućih sredstava, koji tražena sredstva dodjeljuje službama, uz odobrenje resornog federalnog ministarstva“.

Vežano za realizaciju navedenih izdataka, obzirom da su kantoni nadležni za osnivanje, rad, prestanak rada i druga pitanja koja se odnose na rad službi za zapošljavanje, ističemo da su kantonalne službe posebna pravna lica kojima upravne odbore imenuju vlade kantona, a finansijske planove usvajaju nadležni kantonalni organi i tijela, koji također donose i normativne akte kojima se uređuje i utvrđuje visina administrativnih troškova (plate, naknade, prijem zaposlenih, ostali izdaci za materijal i usluge), kao i osnovica, način obračunavanja i uplaćivanja doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba.

Upravni odbor Federalnog zavoda je **19. 4. 2016. godine donio „Odluku o modelu kriterija za utvrđivanje nedostajućih sredstava za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova službi za zapošljavanje“⁹. Odlukom je određen model kriterija, odnosno koncept raspodjele sredstava kojim se kroz prikaz podataka o ukupnim raspoloživim i ukupno potrebnim sredstvima, te njihovim međusobnim uspoređivanjem, utvrđuje iznos potrebnih nedostajućih sredstava u nastupajućem mjesecu, koja se može dodijeliti službama za zapošljavanje. Na ovaj model kriterija saglasnost je dalo Federalno ministarstvo rada i socijalne politike **13. 4. 2016. godine**. Tokom 2020. godine povećao se broj nezaposlenih osoba na evidencijama službi za zapošljavanje u Federaciji BiH, kao posljedica prestanka radnog odnosa usljed pandemije COVID-19. S tim u vezi, povećan je broj korisnika prava na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti i prava na zdravstveno osiguranje. Stoga sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti, kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila dovoljna za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova. **U skladu sa postavljenim kriterijima, Federalni zavod je u 2020. godini doznačio sredstva kantonalnim službama u sljedećim iznosima: Hercegovačko-neretvanski kanton 6.300.440 KM, Zeničko-dobojski kanton 5.719.326 KM, Unsko-sanski kanton 3.036.180 KM, Zapadnohercegovački kanton 1.831.020 KM, Kanton 10 734.172 KM, Posavski kanton 597.408 KM, Srednjobosanski kanton 465.166 KM i Bosanko-podrinjski kanton 26.867 KM. Službama sa područja Sarajevskog i Tuzlanskog kantona nisu doznačena sredstva navedenog transfera jer nije bilo ispostavljenih zahtjeva za nedostajućim sredstvima.****

Iz svega ukazano konstataujemo da još uvijek nije uspostavljen adekvatan način utvrđivanja opravdanosti dostavljenih zahtjeva kantonalnih službi za zapošljavanje za nedostajućim sredstvima za ostvarivanje materijalno-socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba u dijelu uplate doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba (utvrđeni iznosi kantonalnih skupština kreću se u rasponu od 6 do 10 KM po nezaposlenoj osobi), kao i u dijelu pokrivanja administrativnih troškova službi koji nisu limitirani i međusobno harmonizirani u pogledu obračuna plaća, naknada, prijema zaposlenih, izdataka za materijal i usluge.

Osim što je Federalni zavod pokrenuo inicijativu 8. 11. 2018. godine za usklađivanje stope doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, koja je upućena svim kantonalnim skupštinama i kantonalnim zavodima zdravstvenog osiguranja, nije bilo drugih aktivnosti po ovom pitanju. Do obavljanja konačne revizije nije se harmonizirana osnovica za obračun doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, kao ni administrativni troškovi kantonalnih službi u cilju namjenskog korištenja prikupljenih doprinosa za nezaposlenost i ravnomjernog ostvarivanja materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba u Federaciji BiH.

⁹ „Sl. novine FBiH“ br. 33/16

Preporuka:

- ***poduzeti aktivnosti u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje i ostalim nadležnim institucijama kako bi se harmonizirala osnovica za obračun doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, kao i administrativni troškovi kantonalnih službi za zapošljavanje.***

2. Transfer Fondu za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom iskazan je u iznosu od 3.825.233 KM. U skladu sa članom 59. Zakona profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanja i zapošljavanju osoba sa invaliditetom¹⁰ Federalni zavod ima obavezu da u toku godine doznači iznos od 10% sredstava planiranih finansijskim planom Federalnog zavoda za aktivnu politiku zapošljavanja u tekućoj godini. Predmet ugovora je da se ukupan iznos doznačenih sredstava namjenjuje za sufinansiranje održivosti zaposlenih osoba sa invaliditetom kroz novčane naknade plaćenih poreza i doprinosa i putem subvencija neto plaća za zaposlene osobe sa invaliditetom.

U skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba i potpisanim ugovorom kojim su definisana prava i obaveze ugovorenenih strana, Fond za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom (u daljem tekstu: Fond) je dužan Federalnom zavodu dostaviti polugodišnje izvještaje čiji je sadržaj propisan ugovorom. U 2020. godini Federalni zavod je ugovor sa Fondom zaključio tek 4. 8. 2020. godine na iznos od 3.870.688 KM i aneks ugovora 4. 11. 2020. godine kojim su umanjena sredstva na iznos 3.825.233 KM. Uvidom u dostavljeni izvještaje o utrošku sredstava doznačenih na teret budžetske 2020. godine u iznosu od 3.825.233 KM, konstatujemo da su sredstva utrošena u 100 % iznosu. Prema datoj preporuci iz izvještaja o finansijskoj reviziji Federalnog zavoda iz 2017. godine, sačinjenog od Ureda za reviziju institucija u FBiH, da se osigura adekvatna kontrola, na terenu, nad utroškom sredstava doznačavanih Fondu, Federalni zavod je sa Fondom vršio nadzor nad namjenskim utroškom sredstava dodijeljenim putem Javnih poziva za finansiranje projekata iz prethodnih godina. Prema dostavljenoj informaciji izvršen je nadzor kod 16 korisnika, za šta su prezentirani Zapisnici o izvršenim nadzorima privrednih subjekata po javnim pozivima iz 2017., 2018. i 2019. godine. Zadnji nadzori kod privrednih subjekata u 2020. godini su obavljani u mjesecu februaru i nisu nastavljeni do kraja 2020. godine zbog proglašenja pandemije COVID 19. Uvidom u dostavljene Zapisnike o izvršenim nadzorima konstatovali smo da su većinom dodijeljena sredstva po javnim pozivima Fonda stavljena u upotrebu i da su opravdana u potpunosti sa njihovom namjenom. U 2020. godini promijenjen je modalitet pravdanja doznačenih sredstava koji se zasniva na pravdanju sufinansirane novčane nadoknade, plaćenih poreza i doprinosa za zaposlene osobe sa invaliditetom (doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje, doprinosi za zdravstveno osiguranje, doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti, porez na dohodak itd). Bez obzira na novi modalitet pravdanja doznačenih sredstava koji se realizovao u 2020. godini, smatramo da je Federalni zavod, zajedno sa Fondom trebao nastaviti terensku kontrolu nad namjenskim utroškom sredstava dodijeljenih putem javnih poziva.

Preporuka:

- ***nastaviti terensku kontrolu utroška sredstava doznačavanih Fondu za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.***

¹⁰ „Sl. novine FBiH“ br. 9/10

7.1.2.3.2 Transferi čija realizacija predstavlja provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja

Struktura transfera čija realizacija predstavlja provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja:

u KM

Red. Broj	Tekući transfer	Finansijski plan 2020.	Izvršenje ugovora po programima 2015– 2019.	Izvršenje ugovora po programima 2020. god.	Ukupno izvršenje 2020. god. (4+5)	Saldo ugovorenih obaveza na 31.12.2020. godine	Nerealizovana slobodna sredstva 3-(6+7)
1	2	3	4	5	6	7	8
I	Programi sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja sa ostalim mjerama iz 2020. godine i prethodnog perioda (od 1 do 21)	89.923.498	26.408.736	7.791.707	34.200.443	31.065.116	24.657.939
1	Demobilisani borci 2020		0	67.275	67.275	72.165	
2	Doprinos 500 2018-2020		74.966	76.217	151.183	40.317	
3	Druga prilika 2019-2020		438.516	220.759	659.275	2.312.101	
4	Javni radovi 2019-2020		208.600	70.864	279.464	78.364	
5	Nova prilika 2019-2020		487.725	568.255	1.055.980	703.326	
6	Obukom do zaposlenja 2018		9.164	0	9.164	0	
7	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2018-2020		1.572.912	264.658	1.837.570	736.056	
8	Poduzetništvo za demobilisane borce 2020		0	173.557	173.557	251.472	
9	Poduzetništvo za mlade 2018-2020		1.156.292	480.157	1.636.449	926.937	
10	Poduzetništvo za sve 2018-2020		2.252.440	842.755	3.095.195	1.639.446	
11	Poduzetništvo za žene 2018-2020		1.069.030	573.155	1.642.185	965.324	
12	Pomoć potrebnima 2020		0	23.760	23.760	64.920	
13	Prilika za sve 2018-2020		7.681.817	1.949.891	9.631.708	4.945.980	
14	Program poljoprivrede 2016 trogodišnji plan		80.770	0	80.770	60.896	
15	Prvo radno iskustvo 2018-2019		2.559.586	0	2.559.586	303.199	
16	Romi 2018-2019		237.434	0	237.434	279.733	
17	Služba u saradnji s poslodavcima 2018-2020		4.150.361	1.069.369	5.219.730	12.372.216	
18	Start up 2015		0	0	0	274	
19	Tvoja prilika 2020		0	614.169	614.169	1.863.894	
20	Tražim poslodavca 2018-2020		1.780.128	0	1.780.128	1.984.354	
21	Zapošljavanje žena 2018-2020		2.648.994	796.868	3.445.861	1.464.142	
II	Učešće u zajedničkim projektima 2018-2020	6.280.000	2.034.027	633.995	2.668.022	3.068.601	543.377
III	Obuka i rad 2019-2020	1.500.000	374.576	8.790	383.366	251.317	865.317
	UKUPNO AKTIVNE MJERE ZAPOŠLJAVANJA	97.703.498	28.817.338	8.434.492	37.251.831	34.385.034	26.066.633

U okviru Programa sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja sa ostalim mjerama iz prethodnog perioda u ukupnom iznosu 89.923.498 KM, na Programe iz 2020. godine se odnosi 65.378.480 KM (Program sufinansiranja zapošljavanja 51.378.480 KM i Program sufinansiranja samozapošljavanja 14.000.000 KM), a na ostale mjere iz prethodnih perioda 24.545.018 KM.

1) Programom sufinansiranja zapošljavanja u 2020. godini predviđeno je 10 poticajnih mjera, i to: Tvoja prilika 2020, Zapošljavanje žena 2020, Prilika za sve 2020 – mogućnost produženog sufinansiranja, Doprinos 500 – 2020, Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2020, Periodično/sezonsko zapošljavanje 2020, Nova prilika 2020, Javni radovi 2020 i pomoć potrebnima 2020, Tražim poslodavca 2020 i Služba u saradnji sa poslodavcima 2020.

Realizacija navedenih mjera se provodi u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje. Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od 51.378.480 KM u skladu sa Finansijskim planom za 2020. i procjenom za 2021 i 2022. godinu. Program je usvojen Odlukom Upravnog odbora od 18. 2. 2020.

godine, a raspodjela sredstava za realizaciju je predviđena na način da se po kantonima dijeli: 30% od planiranog iznosa linearno, a 70% prema broju nezaposlenih osoba. Federalni zavod je informisao javnost o Programu osam dana prije objave Javnog poziva putem sredstava javnog informisanja i web portala prije aktiviranja linka preko kojeg se vrši podnošenje prijave.

Javni poziv za Program sufinansiranja zapošljavanja 2020 i Program sufinansiranja samozapošljavanja 2020 je objavljen 28. 2. 2020. godine u iznosu od 80% od ukupnih sredstava planiranih za realizaciju programa. Iako je programom bilo predviđeno objavljivanje poziva najmanje dva puta u toku godine, drugog poziva nije bilo, a neutrošena sredstva su raspoređena u budžete za druge mjere, u skladu sa iskazanim interesom poslodavaca. **Nisu nam dostavljene na uvid odluke niti pregled mjera po kojima je izvršena preraspodjela nakon objavljivanja javnog poziva u februaru 2020. godine.** Prijava na poziv za sve mjere izuzev za mjeru „Tražim poslodavca 2020“ (za koju se objavljuje poseban poziv), poslodavcima je omogućena u toku tri radna dana i to 28. 2. 2020., 3. 3. 2020. i 4. 3. 2020. godine u periodu od 08 do 16 sati.

Preduslov za sudjelovanje na javnom pozivu je registracija poslodavca, putem linka na web-portal Federalnog zavoda. Prilikom registracije, poslodavac unosi tražene podatke iz obrasca registracije, nakon čega na svoju e-mail adresu dobija automatski generiran e-mail za potvrdu registracije. Federalni zavod, odnosno jedinica za IT, provjerava ispravnost unesenih podataka, nakon čega poslodavac dobija e-mail kojim se obavještava o uspješnosti svoje registracije odnosno u slučaju da podaci nisu ispravni, da registracija nije moguća, te da je potrebno ponovo pristupiti registraciji. Po uspješno okončanoj registraciji, poslodavac ubuduće pristupa web portalu Federalnog zavoda koristeći korisničko ime i lozinku koje je sam odredio prilikom registracije i koju koristi i prilikom prijave za učešće u Programu zapošljavanja.

Prilikom podnošenja prijave na javni poziv, poslovni poslodavci se najprije prijavljuju na portalu, nakon čega pristupaju odgovarajućem linku kojim se otvara obrazac prijave, u koji poslodavac unosi potrebne podatke, odnosno iskazuje potrebe u okviru Programa (broj zaposlenih za sufinansiranje, stručna sprema, mjesto prijave na evidenciju nezaposlene osobe itd.). Ostali, opći podaci o poslodavcu se automatski povlače iz registracije. Poslodavac može podnijeti zahtjev za sufinansiranje zapošljavanja osoba iz svih kantona i po svim mjerama, s tim što po jednom kantonu može zaposliti ukupno 20 osoba sa evidencije nezaposlenih. U slučaju da se u prijavi navede veći broj osoba od prethodno definiranog, takav zahtjev softverski neće biti prihvaćen, te se poslodavac obavještava o potrebi izmjene takve prijave. Analizom izvještaja o korisnicima te statusu i realizaciji njihove prijave koji se automatski generišu iz JIS-a, utvrdili smo da nije bilo prekoračenja u smislu dozvoljenog broja lica za sufinansiranje po jednom poslodavcu u okviru jednog kantona po svim mjerama u okviru Programa.

Spisak aplikacija je dostupan u momentu otvaranja poziva na web portalu Federalnog zavoda, te se ažurira svakom novom prijavom. Prijave se evidentiraju, u realnom vremenu u momentu podnošenja, sortirane po datumu i vremenu podnošenja, svaka pod zasebnim rednim brojem koji se ne mijenja.

Prijavom na javni poziv, poslodavac se automatski prebacuje na odgovarajuću listu, zavisno od toga, da li je uspio rezervirati sredstva kada dobija status „na provjeri“, odnosno na listu čekanja, u slučaju da je rezervisan budžet po javnom pozivu. Poslodavci koji su se prijavili na javni poziv, a za čiju realizaciju prijave nije bilo trenutno raspoloživih sredstava uvrstavaju se na listu čekanja (prijava dobija status „na čekanju“). Ukoliko je provjerama utvrđeno da ispunjavanju uvjeta programa, bit će pozvani na zaključivanje ugovora, u slučaju odustajanja nekog od poslodavaca, za one mjere i kantone gdje su se sredstva učinila raspoloživim. Lista na čekanju se ručno aktivira u Federalnom zavodu, nakon što se završi proces ugovaranja prijave koje su imale rezervaciju sredstava, te ustanovi da je ostalo raspoloživih sredstava u odnosu na rezervisana sredstva, a provodi se tako što se u sistem unose nove vrijednosti budžeta (razlika između rezervisanih i ugovorenih sredstava), pa se lista prijave ažurira, odnosno listom uspješnih obuhvataju se dodatne prijave sa statusom „na čekanju“ prema redoslijedu objavljivanja u skladu sa novoraspoloživim sredstvima. U 2020. godini su aktivirane liste na čekanju, u više navrata, po kantonima i različitim mjerama bez donošenja pojedinačnih odluka direktorice u kojim bi se definisao iznos oslobođenih sredstava koja se stavljaju na raspolaganje i listom korisnika koji su ušli u novi krug kontrole u cilju sticanja uslova za zaključivanje novih ugovora. **Zaključno sa obavljenom revizijom, liste čekanja za programe sufinansiranja zapošljavanja iz 2020. godine i dalje su bile aktuelne, ali zbog tehničkih razloga liste na čekanju koje se odnose na 2020. godinu potpuno su uklonjene sa web-portala jer nije bilo moguće da budu istovremeno u dinamičkoj**

formi, zajedno sa listama na čekanju po javnom pozivu koji je u međuvremenu objavljen za 2021. godinu. Nije dostavljen na uvid pregled aplikanata čiji je status iz „na čekanju“ prešao u „odobren“ po svakom aktiviranju liste čekanja. Imajući u vidu da se liste čekanja aktiviraju manuelno, a ne automatski po oslobađanju sredstava po pojedinačnim korisnicima koji su prvobitno rezervisali sredstva, smatramo da je potrebno svako aktiviranje liste vršiti na osnovu pismene odluke direktorice, sa utvrđenim novim iznosom raspoloživih sredstava i arhiviranom listom korisnika kojima su prvobitno rezervisana i ugovorima dodijeljena sredstva i listom korisnika koji ulaze u novi krug provjere, a sve s ciljem transparentnog upravljanja raspoloživim sredstvima.

Provjera prijava se vrši u Federalnom zavodu u sektoru za APZ direktnim pristupanjem bazama podataka na portalu Porezne uprave FBiH gdje se provjerava redovna uplata doprinosa aplikanata, portalu IDEEA-e gdje se vrši provjera registra kazni za rad na crno i portalu FIA-e gdje se provjerava stanje (eventualne blokade i deaktiviranje) glavnog računa. U slučaju da provjera prijave nije uspješna, od nadležne službe za zapošljavanje se putem modula APZ u JIS-u zahtijeva dodatna provjera nakon čega slijedi dopuna dokumentacije ili odbacivanje prijave. Navedene provjere podataka vrše se manuelnim pretraživanjem baza podataka od strane zaposlenika Federalnog zavoda nakon čega u sistemu JIS-a ostaje evidentiran datum i vrijeme kao i ime i prezime zaposlenika koji je izvršio provjeru. **Programom nije definisan rok u kojem zaposlenici moraju izvršiti kontrolu prijave. Iako metodom uzorka nisu uočena značajna kašnjenja u izvršenju kontrola u odnosu na datum evidentiranja same prijave korisnika na poziv, smatramo da je u okviru programa potrebno definisati rok za provjeru budući da provjeru vrše zaposlenici Federalnog zavoda manuelno.**

Prijava poslodavca koji prođe provjeru se mijenja iz statusa „na provjeri“ u status „javiti se u službu“, a poslodavac stiže uslove za zaključivanje ugovora i realizaciju sredstava rezervisanih prijavom. **S obzirom na to da se kontrola vrši manuelnim, pretraživanjem od strane zaposlenika Federalnog zavoda, a ne direktnom vezom između JIS-a i portala Porezne uprave, FIA-e i IDEEA-e, koja bi automatizmom davala informacije o rezultatu provjere sučeljavanjem baza podataka, sam proces provjere koji je uslovljen ljudskim faktorom podložan je greškama, manipulaciji, te djelovanju eksternih faktora.** Nakon što je provjerom utvrđeno koji od prijavljenih poslodavaca su kvalificirani za učešće u Programu, informacija o istim se kroz sistem čini dostupnom Službi. Na osnovu navedenog, Služba u što kraćem roku obavještava poslodavca o odobrenju prijavi te ga poziva da u roku koji ne može biti duži od 15 dana dostavi potrebnu dokumentaciju za zaključenje ugovora o sufinansiranju zapošljavanja do utroška raspoloživih sredstava utvrđenih budžetom za taj poziv.

Ugovori se izrađuju u službi za zapošljavanje putem modula APZ u JIS-u unosom odgovarajućih podataka, te uvidom u dostavljenu dokumentaciju poslodavaca, nakon što se provjerom utvrdi da je ista u skladu sa programom. U slučaju da dokumentacija nije validna, može se zatražiti dodatna ili se poslovni poslodavac obavještava o nemogućnosti zaključivanja ugovora o sufinansiranju.

Rok za zaključenje ugovora definisan je programom, i to 30 dana od dana podnošenja prijave na javni poziv, od strane svih potpisnika. U slučaju aktiviranja korisnika sa liste čekanja, rok se produžava na 30 dana od dana slanja obavijesti poslodavcu i poziva za sklapanje ugovora, kao i u drugim specifičnim uslovima (sklapanje ugovora sa poslodavcima koji zapošljavanje vrše preko ADS-a itd.).

Na osnovu Odluke o proglašenju stanja nesreće na području FBiH¹¹ od 16. 3. 2020. godine, Federalni Zavod je na svom web portalu 18. 3. 2020. godine objavio Obavijest da se svi rokovi vezano za dostavu dokumentacije, kao i eventualno potpisivanje ugovora o sufinansiranju po programima zapošljavanja i samozapošljavanja iz 2020. godine, prolongiraju, tj. produžuju do daljnjeg. Također, sve ugovorne obaveze koje se tiču pravdanja sredstava po aktuelnim programima se po potrebi prolongiraju.

Odlukom o izmjeni Programa sufinansiranja zapošljavanja zbog proglašenja stanja nesreće uzrokovano pojavom koronavirusa (COVID-19) na području FBiH, koju je 3. 4. 2020. godine donio Upravni odbor privremeno je obustavljeno zaključivanje ugovora za poslodavcima s ciljem osiguranja dodatno potrebnih novčanih sredstava radi financiranja materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, osim sa onim poslodavcima koji ispunjavaju uslove propisane Programom i u svrhu zaključenja ugovora o finansiranju, do

¹¹ „Sl. novine FBiH“ br. 21/20

dana početka primjene Odluke o izmjeni programa sufinansiranja zapošljavanja, a koje su primili u radni odnos nezaposlene osobe. Odlukom o dopuni navedene Odluke Upravnog odbora, istim poslodavcima kojima je naredbom Federalnog štaba civilne zaštite privremeno obustavljeno obavljanje djelatnosti zbog pandemije koronavirusa i koji su morali otpustiti lica zaposlena po Programu, dozvoljeno je zapošljavanje istih osoba u svrhu zaključivanja ugovora o sufinansiranju zapošljavanja. Odlukom Upravnog odbora od 12. 6. 2020. godine odobren je nastavak realizacije Programa pod uslovima i rokovima utvrđenih Programom.

Navedeno prolongiranje rokova, te privremeno obustavljanje ugovaranja i refundacije već ugovorenih sredstava imalo je za posljedicu dodatno kašnjenje u zaključivanju ugovora, a samim tim i u realizaciji.

Isplata odnosno refundiranje ugovorenih sredstava se vrši na osnovu informacije o isplati plaće i uplati doprinosa za sufinansiranu osobu, koju poslodavac u skladu sa programom, dostavlja nadležnoj službi za zapošljavanje. Programom sufinansiranja zapošljavanja definisano je da se poslodavac obavezuje da će sve do isteka ugovorenog odnosa, mjesečno, do kraja mjeseca za protekli mjesec, putem e-maila obavještavati Službu o uplaćenim doprinosima za sufinansirane osobe. **Utvdili smo da u velikom broju korisnici sredstava nisu dostavljali obavijesti o uplaćenim doprinosima za sufinansirane osobe, niti je Federalni zavod ažurno vršio uvid u kontinuitet dostavljanja navedenih obavijesti i potrebne dokumentacije, što je usporavalo realizaciju.** Služba provjerava na portalu Porezne uprave FBiH uplatu doprinosa, te putem e-maila sa pratećom izvještajnom tabelom, obavještava Federalni zavod ukoliko su stečeni uslovi za refundaciju. U slučaju da nisu ažurirani podaci na navedenom portalu, služba može od poslodavca zahtijevati dokaz o ispunjavanju ugovornih obaveza, odnosno dodatnu dokumentaciju. **Programom nisu utvrđeni rokovi u kojima službe moraju dostaviti obavještenja o stečenim uslovima za refundaciju Federalnom zavodu. Uvidom u uzorkovanu dokumentaciju utvrdili smo da službe nisu ažurno dostavljale zahtjeve Federalnom zavodu za uplatu sredstava, nego su zahtjevi dostavljani u zbirnom iznosu na nekoliko rata odjednom, što je uticalo na sporu realizaciju ugovorenih sredstava.** Po zaprimanju ove obavijesti Sektor za APZ, provjerava na portalu Porezne uprave navedeno, kao i rate i iznose rata koje su predmet refundacije (modul APZ u JIS-u), te ukoliko je sve uredno, obavještava neposrednog rukovodioca o tome, koji nakon provjere pokreće obračun i isplatu. Programom sufinansiranja zapošljavanja nije definisan rok u kojem Federalni zavod, po zaprimanju uredno dostavljene dokumentacije od Službe mora izvršiti navedenu provjeru i refundaciju ugovorenih sredstava.

Programom sufinansiranja zapošljavanja utvrđeno je da ukoliko poslodavac ne ispunjava redovno ugovorne obaveze, Federalni zavod pokreće postupak raskida ugovora, najkasnije u roku od 60 dana od dana isteka ugovornih obaveza o čemu obavještava poslodavca i Službu. U slučaju da se i dalje ne izvršavaju obaveze, služba obavještava Federalni zavod o potrebi raskida ugovora sa predmetnim korisnikom. Na uvid su nam dostavljeni uzorci opomena koje su poslate Poslodavcima koji su kasnili sa ispunjavanjem obaveza preuzetih ugovorom, međutim, ne postoji adekvatna interna evidencija niti softversko rješenje kojim se omogućava uvid u kašnjenje u ispunjavanju ugovorenih obaveza korisnika i s tim u vezi poduzetim aktivnostima po pojedinačnim korisnicima. **Iako bi Federalni zavod trebao pratiti realizaciju sredstva, raspolagati podacima u vezi realizacije sredstava krajnjim korisnicima i poduzimati odgovarajuće mjere i prema službama za zapošljavanje i prema krajnjim korisnicima, uvidom u uzorkovano dokumentaciju utvrđeno je da su poslodavci u velikom broju kasnili sa izvršavanjem ugovorenih obaveza. Ugovori nisu raskinuti, iako su se za to stekli uslovi.**

U okviru Programa zapošljavanja 2020. godine, značajan ugovoreni iznos kao i realizaciju su imale mjere kako slijedi:

1.1. Tvoja prilika – Mjera koja pokrenuta prvi put 2020. godine i obuhvata dvije podmjere, i to:

- „Prvo radno iskustvo za mlade nezaposlene osobe dobi do 30 godina“ u okviru koje su iskazana realizovana sredstva u 2020. godini u iznosu od 437.145 KM. Prema prezentiranim podacima u 2020. godini je zaključeno 178 ugovora sa poslodavcima ukupne vrijednosti od 2.089.260 KM, radi sticanja prvog radnog iskustva za 397 osoba.
- „Sufinansiranje zapošljavanja osoba sa radnim iskustvom/stažom, dobi do 35 godina“ u okviru koje su iskazana realizovana sredstva u iznosu od 177.024 KM Prema prezentiranim podacima

u 2020. godini, zaključeno je 75 ugovora sa poslodavcima ukupne vrijednosti od 486.540,00 KM, radi zapošljavanja 101 osobe.

Ove dvije podmjere odnose se na sufinansiranje zapošljavanja nezaposlenih lica na period od šest ili 12 mjeseci u iznosima od 390 do 480 KM mjesečno zavisno od stepena stručne spreme i dužine trajanja nezaposlenosti. Prilikom određivanja iznosa sredstava za sufinansiranje, prednost je data osobama više i visoke stručne spreme, te osobama koje su duže od 6 mjeseci na evidenciji nezaposlenih osoba kao i osobama koje do svoje 35 godine, bez obzira na stručnu spremu, nisu stekli radno iskustvo.

1.2. Periodično zapošljavanje – Realizacija navedene mjere u 2020. godini iskazana je u ukupnom iznosu od 1.837.570 KM, od čega se na izvršenje potpisanih ugovora u 2020. godini odnosi 264.658 KM i potpisanih ugovora iz ranijeg perioda 1.572.912 KM. Prema prezentiranim podacima, u okviru realizacije ove mjere, do kraja 2020. godine, zaključeno je 147 ugovora sa poslodavcima ukupne vrijednosti od 835.536 KM, radi zapošljavanja 350 osoba.

Ova mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na radno iskustvo, dob i stručnu spremu uz zasnivanje radnog odnosa na period od jednog do šest mjeseci. Federalni zavod Poslodavcu mjesečno refundira iznos od 390 KM za protekli mjesec, u trajanju do šest mjeseci.

Uvidom u uzorkovanu dokumentaciju, utvrđena su značajna kašnjenja u procesu refundiranja sredstava. S tim u vezi, uvidom u izabrane uzorke konstatovali smo da je kod određenih korisnika dokumentacija za pravdanje prve rate sredstava za refundaciju za isplaćene plate za april 2020. godine zaprimljena u Službu 25. 5. 2020. godine, a uplata sredstava na račun korisnika izvršena tek 9. 9. 2020. godine.

Kao što je navedeno, programom i pojedinačnim ugovorima za realizaciju poticajnih mjera zapošljavanja nije definisan rok za provjeru i obradu dokumentacije za refundaciju ugovorenih sredstava koju poslodavac dostavlja službi. To za posljedicu ima konstantno prolongiranje realizacije ugovorenih sredstava, što je neprihvatljivo imajući u vidu da Federalni zavod konstantno raspolaže značajnim sredstvima.

1.4. Tražim poslodavca – Realizacija navedene mjere je u 2020. godini iskazana je u ukupnom iznosu od 1.780.128 KM i odnosi se na izvršenje potpisanih ugovora iz ranijeg perioda. Sredstva ugovorena u 2020. godini po navedenoj mjeri iz 2020. godine nisu realizovana.

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba refundiranjem iznosa od 450 KM za protekli mjesec u trajanju od šest ili 12 mjeseci.

Specifičnost ove mjere jeste mogućnost koja se daje nezaposlenim osobama korištenjem Obrasca za traženje poslodavca čije je trajanje ograničeno do 60 dana od dana preuzimanja sa web portala i u kom periodu se mora realizovati. Programom sufinansiranja zapošljavanja koji je usvojen 18. 2. 2020. godine utvrđeno je da će se javni poziv za ovu mjeru zbog specifičnosti podnošenja prijave otvoriti zasebno bez navođenja planiranog datuma objave. Poziv je bio otvoren 1. 10., 2. 10 i 5. 10. 2020. u periodu od 8:00 do 16:00 sati. **Imajući u vidu da je trajanje odobrenog Obrasca za traženje poslodavca 60 dana, a rok za zaključivanje ugovora svih potpisnika 30 dana od dana podnošenja prijave poslodavca na javni poziv, ne može se potvrditi osnovanost planiranih sredstava u Finansijskom planu za navedenu mjeru budući da je u momentu objave poziva bilo evidentno da se Plan neće realizovati do kraja tekuće godine.**

1.5. Služba u saradnji s poslodavcima 2020- Realizacija navedene mjere je u 2020. godini iskazana u ukupnom iznosu od 5.219.730 KM, od čega se na izvršenje potpisanih ugovora iz ranijeg perioda odnosi 4.150.361 KM. Mjera podrazumijeva zapošljavanje i obuku za povećanje kompetencija i sticanje dodatnih znanja i vještina osoba, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH, prije dana podnošenja Obrasca prijave – Služba u saradnji sa poslodavcima 2020 (Obrazac SP), kroz saradnju Službe sa poslodavcem i/ili drugim pravnim subjektima. Po osnovu sufinansiranja zapošljavanja po programu iz 2020. godine realizovano je 942.269 KM, a po osnovu sufinansiranja obuke 127.100 KM. Mjesečni iznos sufinansiranja zapošljavanja po osobi je 450 KM. Mjesečni iznos sufinansiranja obuke iz sredstava Federalnog zavoda/Službe za povećanje kompetencija i sticanje dodatnih znanja i vještina nezaposlenih osoba, bez obaveze zapošljavanja, ne može biti veći od 200 KM po osobi. Period sufinansiranja zapošljavanja može trajati najviše 12 mjeseci, a period sufinansiranja obuke može trajati najviše četiri mjeseca. Prema prezentiranim podacima, u okviru realizacije podmjere koja se

odnosi na obuku, do kraja 2020. godine, zaključena su 43 ugovora za obuku 511 osoba, a u okviru realizacije podmjere koja se odnosi na zapošljavanje, do kraja 2020. godine, zaključeno je 987 ugovora za zapošljavanje 2.186 lica. Ukupna vrijednost zaključenih ugovora je 12.319.375 KM.

Prema prezentiranim podacima, implementacijom Programa sufinansiranja zapošljavanja potpisano je ukupno 3.515 ugovora sa poslodavcima, ukupne vrijednosti od 29.105.057,00 KM, a zaposleno je 6.968 osoba sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH. Federalni zavod je prihvatio obavezu refundiranja dijela troškova obaveznih doprinosa i/ili neto plata u iznosima od 390 do 500 KM mjesečno. Realizacija po osnovu Programa sufinansiranja zapošljavanja iskazana je u ukupnom iznosu od 26.984.617 KM, od čega se 21.483.292 KM odnosi na realizaciju programa iz prethodnih godina, a 5.501.325 KM na realizaciju Programa sufinansiranja zapošljavanja 2020. godine. Finansijskim planom za 2020. godinu osigurana su sredstva za realizaciju Programa sufinansiranja zapošljavanja 2020. godine u iznosu od 51.378.480 KM, od čega je realizovano samo 5.501.325 KM, odnosno 10,71% planiranih sredstava. Unatoč otežanim uslovima rada usljed pojave korona virusa (COVID-19), kao i s tim u vezi privremene obustave procesa ugovaranja i realizacije ugovorenih sredstava, smatramo da ostvarena realizacija Programa zapošljavanja 2020 nije zadovoljavajuća.

2) Programom sufinansiranja samozapošljavanja u 2020. godini su predviđeno je pet poticajnih mjera: Poduzetništvo za mlade 2020; Poduzetništvo za žene 2020; Poduzetništvo za sve 2020; Poduzetništvo za sve demobilisane borce 2020 i Druga prilika 2020.

Program je usvojen Odlukom Upravnog odbora 18. 2. 2020. godine, a raspodjela sredstava je predviđena na način da se po kantonima dijeli: 30% od planiranog iznosa linearno, a 70% prema broju nezaposlenih osoba. Federalni zavod je informisao javnost o Programu 8 dana prije objave Javnog poziva putem sredstava javnog informisanja i web portala prije aktiviranja linka preko kojeg se vrši podnošenje prijave. Apliciranje fizičkim licima omogućeno kroz web portal Federalnog zavoda u toku tri radna dana i to 28. 2. 2020., 3. 3. 2020. i 4. 3. 2020. godine u periodu od 08-16 h, u istom periodu kada je bilo omogućeno i apliciranje na Program sufinansiranja zapošljavanja 2020.

Odlukom o izmjeni Programa sufinansiranja samozapošljavanja Start up 2020 zbog proglašenja stanja nesreće uzrokovano pojavom koronavirusa (COVID-19) na području FBiH, koju je 3. 4. 2020. godine donio Upravni odbor privremeno je obustavljeno zaključivanje ugovora za poslodavcima s ciljem osiguranja dodatno potrebnih novčanih sredstava radi financiranja materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih obaveza, osim sa onim poslodavcima koji ispunjavaju uslove propisane Programom i već su u svrhu zaključenja ugovora o finansiranju, do dana početka primjene Odluke o izmjeni programa, izvršili odjavu sa evidencije nezaposlenih osoba i izvršili registraciju djelatnosti. Odlukom o dopuni navedene Odluke Upravnog odbora, poslodavcima kojima je naredbom Federalnog štaba civilne zaštite privremeno obustavljeno obavljanje djelatnosti zbog pandemije koronavirusa i koji su zbog toga eventualno odjavili svoju djelatnost, prethodno registrovanu zbog sudjelovanja u Programu, bit će omogućeno zaključivanje ugovora o sufinansiranju samozapošljavanja ukoliko isti odluče ponovo registrirati svoju djelatnost. Također, poslodavcima koji su otpustili osobe koje su prethodno zaposlili shodno svojoj prijavi na Program bez obzira da li su odjavili djelatnost, bit će dozvoljeno zapošljavanje istih osoba u svrhu zaključivanja ugovora o sufinansiranju samozapošljavanja. Odlukom Upravnog odbora od 13. 5. 2020. godine odobren je nastavak realizacije Programa pod uslovima i rokovima utvrđenih Programom.

Prolongiranje rokova objavljeno je na web-stranici Federalnog zavoda 18. 3. 2020. godine, te je privremeno obustavljanje ugovaranja i refundacije već ugovorenih sredstava imalo za posljedicu dodatno kašnjenje u zaključivanju ugovora, a samim tim i u njihovoj realizaciji.

Prijava na Program sufinansiranja samozapošljavanja se vrši na sličan način kao i prilikom apliciranja na Program sufinansiranja zapošljavanja, s tim da fizička lica vrše registraciju na portal Federalnog zavoda tek po osnivanju pravnog lica. Rezervacija sredstava vrši se automatski unosom traženih podataka u prijavni obrazac programa. Spisak aplikacija je dostupan u momentu otvaranja poziva na web portalu Federalnog zavoda, te se ažurira svakom novom prijavom. Prijave se evidentiraju, u realnom vremenu, sortirane po datumu i vremenu podnošenja, svaka pod zasebnim rednim brojem koji se ne mijenja. Prijavom na javni

poziv, fizičko lice se automatski prebacuje na odgovarajuću listu, zavisno od toga, da li je uspio rezervirati sredstva kada dobija status „na provjeri“, odnosno na listu čekanja, u slučaju da je rezervisan budžet po javnom pozivu. Lica koja su se prijavila na javni poziv, a za čiju realizaciju prijave nije bilo trenutno raspoloživih sredstava uvrštavaju se na listu čekanja (prijava dobija status „na čekanju“). Ukoliko je provjerama utvrđeno da ispunjavanju uvjete programa, isti će biti pozvani na zaključivanje ugovora, u slučaju odustajanja nekog od korisnika, za one mjere i kantone gdje su se sredstva učinila raspoloživim. Provjeru pristiglih prijava vrše Služba koje provjeravaju kvalificiranost nezaposlene osobe/aplikanta za učešće u Programu.

Nakon što je provjerom utvrdila koje su od prijavljenih nezaposlenih aplikanta kvalificirane za učešće u Programu, Služba Federalnom zavodu omogućava pristup informacijama o kvalificiranim nezaposlenim osobama/aplikantima, po kantonima i mjerama, koji potvrđuje njihov status (status „odobren“), nakon čega Služba pristupa proceduri pripreme i potpisivanja ugovora sa nezaposlenom osobom/aplikantom.

U programu je registracija poslodavca definisana kao preduvjet za potpisivanje ugovora o sufinansiranju samozapošljavanja. Prilikom registracije poslodavac unosi tražene podatke iz obrasca registracije. Rok za registraciju na portalu Federalnog zavoda je 60 dana od dana objave Javnog poziva. Rok od 30 dana za zaključenje ugovora od strane svih potpisnika o sufinansiranju zapošljavanja za ovu kategoriju poslodavaca, počinje teći od dana registracije poslodavca na web portalu Federalnog zavoda.

U okviru Programa samozapošljavanja 2020. godine, značajan ugovoreni iznos kao i realizaciju su imale mjere kako slijedi:

2.1. Poduzetništvo za žene 2020 - Realizacija navedene mjere je u 2020. godini iskazana u ukupnom iznosu od 1.642.185 KM, od čega se na izvršenje potpisanih ugovora iz ranijeg perioda odnosi 1.060.030 KM. Prema prezentiranim podacima, do kraja 2020. godine u realizaciju ove mjere uključeno je 296 žena sa kojima je zaključeno 275 ugovora o sufinansiranju samozapošljavanja ukupne vrijednosti od 1.724.154 KM. Ova mjera podrazumijeva sufinansiranje samozapošljavanja žena, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva.

S tim u vezi, Federalni zavod korisnicama sredstava sa kojima zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, u narednih 12 mjeseci isplaćuje poticajna sredstva u iznosu od 450 KM mjesečno. Osnovni iznos sufinansiranja se povećava za 10% za osobe sa izrađenim individualnim planom zapošljavanja prije objave javnog poziva.

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i neku drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, mjesečno mu se refundiraju sredstva u iznosu od po 390 KM po svakoj zaposlenoj osobi, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od šest mjeseci, uvećano za 10% za osobe sa izrađenim individualnim planom zapošljavanja.

2.1. Poduzetništvo za sve 2020 - Realizacija navedene mjere je u 2020. godini iskazana u ukupnom iznosu od 3.095.195 KM, od čega se na izvršenje potpisanih ugovora iz ranijeg perioda odnosi 2.252.440 KM. Prema prezentiranim podacima, do kraja 2020. godine u realizaciju ove mjere uključeno je 485 osoba sa kojima su zaključena 403 ugovora o sufinansiranju samozapošljavanja ukupne vrijednosti od 2.475.654 KM. Ova mjera podrazumijeva sufinansiranje samozapošljavanja osoba, bez obzira na spol, dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva.

Federalni zavod korisnicima sredstava sa kojima zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, u narednih 12 mjeseci isplaćuje poticajna sredstva 420 KM mjesečno, uvećana za 10% za osobe sa izrađenim individualnim planom zapošljavanja prije objave javnog poziva.

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i neku drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, mjesečno mu se refundiraju sredstva u iznosu od po 390 KM po svakoj zaposlenoj osobi, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od

šest mjeseci, uvećano za 10% za osobe sa izrađenim individualnim planom zapošljavanja prije objave javnog poziva.

Prema prezentiranim podacima, implementacijom Programa sufinansiranja samozapošljavanja 2020 zaključeno je 1.386 ugovora o sufinansiranju samozapošljavanja ukupne vrijednosti od 8.893.044 KM, a mjerama je obuhvaćeno 1.607 osoba. Realizacija Programa sufinansiranja samozapošljavanja iskazana je u ukupnom iznosu od 7.206.935 KM, od čega se 4.916.550 KM odnosi na realizaciju programa iz prethodnih godina, a 2.290.383 KM na realizaciju Programa sufinansiranja samozapošljavanja 2020. godine. Finansijskim planom za 2020. godinu osigurana su sredstva za realizaciju Programa sufinansiranja samozapošljavanja 2020 u iznosu od 14.000.000 KM, od čega je realizovano samo 2.290.383 KM, odnosno 16,36%.

3. Program sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama – Realizacija navedenog programa iskazana je u iznosu od 5.219.730 KM, od čega se na izvršenje potpisanih ugovora iz ranijeg perioda odnosi 4.150.361 KM.

U okviru ove pozicije nastavljen je saradnja između Federalnog zavoda, kantonalnih službi za zapošljavanje, ministarstava za obrazovanje, javnih univerziteta u Federaciji BiH, kao i ministarstava za boračka pitanja, i to za realizaciju različitih projekata kojima su obuhvaćene sljedeće ciljne grupe: djeca šehida i poginulih boraca; stručni kadar za djecu s poteškoćama u razvoju i asistenti na javnim univerzitetima.

Također, tokom 2020. godine Federalni zavod je učestvovao u projektima koji su se realizovali u saradnji s drugim organizacijama i institucijama te pojedinačnim poslodavcima.

Upravni odbor donio je odluku o usvajanju Programa sufinansiranja zajedničkih projekata s drugim organizacijama i institucijama 20. 1. 2020. godine kojim su predviđena raspoloživa sredstva u iznosu od 1.500.000 KM i koji je blagovremeno objavljen na web stranici Federalnog zavoda. Kriteriji za dodjelu sredstava po Programu definisani su na način da je omogućeno sudjelovanje svim zainteresovanim poslodavcima koji popune obrazac prijave na web stranici i koji prođu provjeru u bazama podataka Porezne uprave FBiH, IDEEA-e i FIA-e nakon čega Komisija za valorizaciju projekata dostavlja Upravnom odboru potrebne informacije i prijedlog odluke o odobravanju sredstava. Programom je definisan poseban kriterij po kojem se na ime sufinansiranja zapošljavanja može odobriti iznos do 500 KM mjesečno u periodu od maksimalno 12 mjeseci, a na ime sufinansiranja obuke iznos do 200 KM mjesečno u periodu ne dužem od 6 mjeseci. U okviru projekata kojima se sufinansira organizacija sajmovi za zapošljavanje i konferencija, iznos finansiranja pojedinačnog zahtjeva ne može biti veći od 10.000 KM. Pored navedenog, usvojeni su i ostali programi sufinansiranja zajedničkih projekata čiji su kriteriji za dodjelu kao i iznosi ukupno raspoloživih sredstava definisani pojedinačnim programima. Prema prezentiranim podacima, realizacija po programima sufinansiranja zajedničkih projekata data je u tabeli kako slijedi:

Naziv projekta /programa	Broj projekata/ programa	Sredstva - učešće Zavoda	Broj osoba
Programi sufinansiranja zapošljavanja djece šehida i poginulih/nestalih/ demobilisanih boraca i ratnih vojnih invalida	4	600.000	90
Programi sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu s poteškoćama u razvoju u osnovnom obrazovanju u redovnoj nastavi u Federaciji BiH	10	850.000	165
Programi sufinansiranja zapošljavanja asistenata i viših asistenata u javnim univerzitetima/ sveučilištima	5	1.000.000	101
Zajednički projekti zapošljavanja s drugim organizacijama i institucijama	29	1.500.000	210 zapošljavanje 245 obuka

Dodjela sredstava za finansiranje zajedničkih projekata za zapošljavanje djece šehida i poginulih/nestalih boraca, stručnog kadra za rad sa djecom sa poteškoćama u razvoju i zapošljavanje asistenata na javnim univerzitetima vršila se na osnovu Odluke Upravnog odbora, u skladu sa sporazumima koje Federalni zavod potpisuje sa učesnicima u projektima, bez objavljivanja pojedinačnih javnih poziva. Sporazumima su utvrđena prava i obaveze Federalnog zavoda, nadležne kantonalne službe za zapošljavanje, te pravnog lica, korisnika sredstava. Federalni zavod uplaćuje sredstva službi u iznosu utvrđenom projektom u nekoliko jednakih rata zavisno od perioda trajanja projekta. Prva rata se isplaćuje

odmah po potpisivanju sporazuma, a ostatak periodično, nakon što nadležna služba dostavi periodični izvještaj o realizaciji projekta, sa pratećom dokumentacijom. Kontrola korisnika u smislu poštivanja ugovornih obaveza (dostave relevantne dokumentacije za refundaciju te status novozaposlene osobe putem provjere u bazi Porezne uprave) u nadležnosti je službi. Uvidom u uzorkovanu dokumentaciju zajedničkih projekata s drugim organizacijama i institucijama konstatovano je da je Komisija za valorizaciju projekata vršila formalno-pravno ispravnost prijave bez sačinjavanja pojedinačnog obrasca za ocjenu svakog zahtjeva. Valorizacija projekata vršena je kroz kratki zapisnik Komisije u kojem nisu konstatovani pojedinačni priloženi dokumenti kao dokazni materijal kojim se potvrđuje ispunjavanje programom definisanih kriterija, te su sve prijave koje su konstatovane kao formalno-pravno ispravne upućene Upravnom odboru na odobrenje. Imajući u vidu da se samo dio planiranih sredstava za realizaciju Programa objavljuje javno, dok je finansiranje ostalih projekata regulisano sporazumima sa službama i ugovornim institucijama, konstatovali smo nedostatak transparentnog oglašavanja, kao i javnog promovisanja ovakvog načina sufinansiranja. U 2021. godini donesen je Program sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim institucijama 2021. godine, koji je javno objavljen pozivom sa naznačenim ukupno raspoloživim sredstvima koja su planirana ovim Programom.

4) Program „Obuka i rad 2020“ – Realizacija navedenog programa iskazana je u iznosu od 383.366 KM, od čega se na izvršenje potpisanih ugovora iz ranijeg perioda odnosi 373.575 KM. Programom je predviđeno sufinansiranje obuke i zapošljavanja koje Federalni zavod za zapošljavanje direktno ugovara sa poslodavcima. Prema prezentiranim podacima, u 2020. godini zaključeno je 25 ugovora u vrijednosti od 206.107 KM. U obuku je uključeno 66 nezaposlenih osoba, od kojih će 55 ostati u radnom odnosu do 12 mjeseci po okončanju obuke. Obavezno zapošljavanje 60% osoba koje okončaju obuku propisano je Programom te se u zavisnosti od uslova mjera u okviru Programa refundira određeni iznosi sredstava u iznosu od 352 KM mjesečno za period obuke te iznos od 600 KM jednokratno za zapošljavanje na period od 6 mjeseci ili iznos od 500 KM mjesečno za zapošljavanje na period od šest mjeseci i to po proteku prvih šest mjeseci zaposlenja koje refundira Federalni zavod. Cilj ovakvog načina refundiranja sredstava je podsticanje dugoročnog ugovaranja radnih angažmana koji će ostati u radnom odnosu i nakon isteka ugovora o sufinansiranju. Program je usvojen Odlukom Upravnog odbora od 12. 6. 2020. godine. Javni poziv je objavljen 27. 7. 2020. godine na web stranici Federalnog zavoda, a bio je otvoren sve do utroška sredstava, i to najdalje do 15. 11. 2020. godine. Registracija poslodavca je uslov za sudjelovanje na javnom pozivu, a koja se mora izvršiti prije podnošenja prijave na javni poziv. Poslodavac vrši registraciju putem linka na web portalu, a prijava na poziv vrši se podnošenjem Prijavnog obrasca uz priloženu dokumentaciju programa obuke, specifikaciju troškova obuke, odluku o imenovanju mentora, biografiju i dokaze o stručnoj osposobljenosti mentora i izjavu ovjerenu u općini. Na osnovu uvida u dostavljenu dokumentaciju, Rukovodilac Odjeljenja za razvoj i posredovanje i pripreme za zapošljavanje sačinjava informaciju o pristiglim prijavama na mjesečnom nivou i dostavlja je Upravnom odboru uz prijedlog odluke o odobravanju za svakog od pojedinačnih poslodavaca. **Finansijskim planom za Program obuka i rad 2020. godine planirana su sredstva u iznosu od 1.000.000 KM, od čega je ugovoreno 206.107 KM, a realizovano samo 8.790 KM, odnosno 0,88% planiranih sredstava, što ukazuje na nerealno planiranje i slabu zainteresovanost poslodavaca za ovu mjeru sufinansiranja.**

Realizacija ugovorenih sredstava u okviru programa aktivnih mjera zapošljavanja (Program sufinansiranja zapošljavanja, Program sufinansiranja samozapošljavanja, Program zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama, Program Obuka i rad) se vrši na osnovu informacije o isplati plaće i uplati doprinosa za sufinansiranu osobu, koju poslodavac u skladu sa programom, dostavlja nadležnoj službi za zapošljavanje. Programom sufinansiranja zapošljavanja definisano je da se poslodavac obavezuje da će sve do isteka ugovorenog odnosa, mjesečno, do kraja mjeseca za protekli mjesec, putem e-maila obavještavati Službu o uplaćenim doprinosima za sufinansirane osobe. **Utvdili smo da u velikom broju**

korisnici sredstava nisu dostavljali potrebnu dokumentaciju u ugovorenom roku, što je usporavalo realizaciju.

Služba provjerava na portalu Porezne uprave FBiH uplatu doprinosa, te putem e-maila sa pratećom izvještajnom tabelom, obavještava Federalni zavod ukoliko su stečeni uslovi za refundaciju. U slučaju da nisu ažurirani podaci na navedenom portalu, Službe mogu od poslodavca zahtijevati dokaz o ispunjavanju ugovornih obaveza, odnosno dodatnu dokumentaciju. **Programom nisu utvrđeni rokovi u kojima Službe moraju dostaviti obavještenja o stečenim uslovima za refundaciju Federalnom zavodu. Uvidom u uzorkovanu dokumentaciju utvrdili smo da Službe nisu ažurno dostavljale zahtjeve Federalnom zavodu za uplatu sredstava, nego su zahtjevi dostavljani u zbirnom iznosu na nekoliko rata odjednom, što je uticalo na sporu realizaciju ugovorenih sredstava. Ugovorima nije regulisan način postupanja u ovakvim slučajevima.**

Po zaprimanju ove obavijesti Sektor za aktivnu politiku zapošljavanja, provjerava na portalu Porezne uprave podatke, kao i rate i iznose rata koje su predmet refundacije (modul APZ u JIS-u), te ukoliko je sve uredno, obavještava neposrednog rukovodioca o tome, koji nakon provjere pokreće obračun i isplatu. Programom sufinansiranja zapošljavanja nije definisan rok u kojem Federalni zavod, po zaprimanju uredno dostavljene dokumentacije od Službe mora izvršiti navedenu provjeru i refundaciju ugovorenih sredstava. **Shodno navedenom, smatramo da je potrebno definisati rok u kojem Službe moraju dostaviti obavještenja o stečenim uslovima za refundaciju Federalnom zavodu, te na osnovu toga i rok u kojem Federalni zavod mora izvršiti uplatu ugovorenih sredstava na račun korisnika.**

Programima aktivnih mjera zapošljavanja utvrđeno je da ukoliko poslodavac ne ispunjava redovno ugovorne obaveze, Federalni zavod pokreće postupak raskida ugovora, najdalje u roku od 60 dana od dana isteka ugovornih obaveza o čemu obavještava poslodavca i Službe. Na uvid su nam dostavljeni uzorci opomena koje su poslate Poslodavcima koji su kasnili sa ispunjavanjem obaveza preuzetih ugovorom, međutim, ne postoji adekvatna interna evidencija niti softversko rješenje kojim se omogućava uvid u kašnjenje u ispunjavanju ugovorenih obaveza korisnika i s tim u vezi poduzetim aktivnostima po pojedinačnim korisnicima. **Uvidom u uzorkovano dokumentaciju utvrđeno je da su poslodavci u velikom broju kasnili sa izvršavanjem ugovorenih obaveza kojima je Federalni zavod slao opomene, ali nije izvršio raskid ugovora iako su se za to stekli uslovi.**

Uvidom u dostavljene izvještaje iz sistema JIS utvrdili smo da je po osnovu aktivnih mjera zapošljavanja u 2020. godini zaključeno najmanje 314 ugovora sa poslodavcima po kojima nisu refundirana sredstva zaključno sa 1. 7. 2021 godine, niti su poduzete aktivnosti na njihovom raskidu, što ukazuje na nedostatak kontrolnih aktivnosti na ažuriranju i realizaciji ugovorenih obaveza Federalnog zavoda i partnera.

Utvrdili smo da po većini mjera korisnici sredstava nisu dostavljali potrebnu dokumentaciju u ugovorenom roku, a Federalni zavod s njima nije po automatizmu raskidao ugovore, kako je regulisano zaključenim ugovorima. Također, konstatovali smo da Službe nisu ažurno dostavljale zahtjeve Federalnom zavodu za uplatu sredstava, nego su zahtjevi dostavljani u zbirnom iznosu po nekoliko rata odjednom, što je uticalo na sporu realizaciju ugovorenih sredstava. Shodno navedenom, ne može se potvrditi da su poštovane odredbe zaključenih ugovora niti od strane korisnika sredstava niti od Službi. Imajući u vidu sve istaknuto, kao i činjenicu da tokom realizacije potpisanih ugovora dolazi do problema i u njihovoj implementaciji (odustajanje poslodavca ili zaposlene osobe), konstatujemo da je sve zajedno imalo uticaja na smanjenje efekata zapošljavanja i da zahtijeva sistemski odgovor Federalnog zavoda u vidu poboljšanja sadržajnosti programa, povećanja poticajnih sredstava i boljeg praćenja realizacije potpisanih ugovora.

Iako je ugovorima predviđeno, obavljenom revizijom smo utvrdili da Federalni zavod nije vršio kontrolu dostavljene dokumentacije poslodavaca na osnovu koje su kantonalne službe sačinjavale zahtjeve za plaćanje, a na osnovu kojeg su im sredstva doznačavana.

U prethodnom periodu Federalni zavod nije propisao obavezu kantonalnim službama za zapošljavanje da vrše kvartalno ili godišnje izvještavanje o realizaciji programa/mjera aktivne politike zapošljavanja, što je imalo za posljedicu da ne raspoložu kvalitetnim izvještajima o implementaciji navedenih programa i da

službe nisu imale mogućnost da daju primjedbe na sadržaj programa koje finansira Zavod i prijedloge za unapređenje postojećeg stanja na terenu. Ističemo da je novim sporazumima za 2020. godinu utvrđena obaveza službi da po završetku realizacije Programa, a po potrebi i periodično, izvještavaju Federalni zavod o realizaciji Programa. Nisu nam prezentirani izvještaji službi sačinjeni po završetku realizacije Programa, niti je Federalni zavod slao urgencije za njihovo dostavljanje.

Jedinica za analizu tržišta rada, statistiku, monitoring i evaluaciju u toku 2019. i 2020. godine sačinila je sljedeće Informacije:

- Informaciju o realizaciji programa sufinansiranja zapošljavanja start up 2018. i 2019. godina (poduzetništvo za mlade; poduzetništvo za žene; poduzetništvo za sve; druga prilika);
- Informaciju o realizaciji programa sufinansiranja zapošljavanja 2018. i 2019. godine (zapošljavanje žena 2019.; prilika za sve 2019.; doprinos 500 -2019; periodično/sezonsko zapošljavanje 2019.; nova prilika 2019.; javni radovi 2019.; tražim poslodavca 2019.; služba u zajedničkim projektima 2019.);
- Informaciju o evaluaciji mjera vaučer za posao 2017. iz programa sufinansiranja zapošljavanja 2017.

Uvidom u dostavljene Informacije, između ostalog, konstatovano je sljedeće: da se čitav niz faktora na tržištu rada i u oblasti ekonomskog razvoja ispreplitao i sama pandemija uzrokovana virusom COVID 19 je uticala na otežanu optimalnu realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja; evidentirano je da je potrebno provoditi monitoringe i evaluacije redovno po svim programima kako bi se izvršila ocjena održivosti zaposlenja u mjerama u okviru programa; iskazana je potreba za hitnim integrisanjem svih kantonalnih službi za zapošljavanje u jedinstveni informacioni sistem, što će olakšati cjelokupnu administraciju budućih mjera/programa i omogućiti provjeru i praćenje i bolje kontrolne mehanizme na jednak način u svim kantonalnim službama za zapošljavanje; da je potrebno jačati kapacitete i ulogu Službi kao značajnog partnera na tržištu rada i kvalitetnog posrednika u zapošljavanju, naročito u okviru realizacije mjera/programa aktivne politike zapošljavanja; da je neophodno u bazama podataka kroz komunikaciju sa kantonalnim službama za zapošljavanje redovno, na mjesečnoj osnovi, pregledati i ažurirati podatke kako bi se odražavalo stvarno stanje aktivnih ugovora i pratila dinamika pravdanja i isplate sredstava; da je potrebno prvim javnim pozivom staviti na raspolaganje planirana sredstva za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja u 100%-om iznosu; da je potrebno za naredne programe pratiti rast prosječne plate u BiH kod određivanja visine subvencije itd.

Iako je Jedinica za analizu tržišta rada, statistiku, monitoring i evaluaciju vršila monitoring i i ocjenu opravdanosti, pojedinih programa sufinansiranja zapošljavanja prilikom kojeg su utvrđeni određeni propusti i date preporuke za unapređenje njihove efikasnosti u narednom periodu, smatramo da je potrebno pojačati aktivnosti ove Jedinice u ocjeni opravdanosti postojećih programa i realizaciji datih preporuka u sačinjenim informacijama.

Nepoštivanje odredbi zaključenih ugovora odražava se na nemogućnost adekvatnog praćenja realizacije mjera u odnosu na Finansijski plan za tekuću godinu, na stvaranje značajnog iznosa obaveza za nerealizovane ugovore (34.385.034 KM), kao i na smanjenje očekivanih efekata poticajnih mjera na smanjenje stope nezaposlenosti. Finansijskim planom 2020 za aktivne politike zapošljavanja planirana su ukupna sredstva u iznosu od 97.703.498 KM. Uvidom u evidentirane iznose u bruto bilansu, ukupna realizacija iskazana je u iznosu od 37.251.8301 KM, što predstavlja 38,12% ukupno planiranih sredstava. Od ukupno planiranih sredstava Finansijskim planom za 2020. godinu, 70.323.480 KM se odnosi na aktivne mjere zapošljavanja po programima iz 2020. godine, čija je realizacija iskazana u iznosu od samo 8.434.492 KM, odnosno 12% planiranih sredstava. Zbog male realizacije sredstava u okviru planiranih mjera aktivne politike zapošljavanja, kao i činjenice da Federalni zavod nije vršio kontrolu dostavljene dokumentacije poslodavaca na osnovu koje su kantonalne službe sačinjavale zahtjeve za plaćanje, a na osnovu kojeg su sredstva doznačavana, ne možemo potvrditi da je Zavod osigurao efikasno i ekonomično upravljanje raspoloživim sredstvima u skladu sa članom 4. Zakona o budžetima u FBiH.

Preporuke:

- *izvršiti kontrolu dokumentacije na terenu, na osnovu koje kantonalne službe sačinjavaju zahtjeve za plaćanje, po kojoj Federalni zavod doznačava sredstva poslodavcima;*
- *prvim javnim pozivom staviti na raspolaganje ukupno planirani iznos sredstava za implementiranje programa sufinansiranja zapošljavanja u cilju stvaranja preduslova da se poveća iskorištenost raspoloživih sredstava a time i povećaju efekti zapošljavanja;*
- *preispitati mjere aktivne politike zapošljavanja i izvršiti analizu i ocjenu opravdanosti donesenih programa;*
- *uspostaviti adekvatan sistem izvještavanja za svaku kantonalnu službu o realizaciji programa/mjera aktivne politike zapošljavanja;*
- *kod provođenja podsticajnih mjera aktivne politike zapošljavanja osigurati poštivanje člana 4. Zakona o budžetima u FBiH.*

Evidentiranje zaključenih ugovora i njihova realizacija u glavnoj knjizi vrši se na način da se ukupni iznos po svakom od zaključenih ugovora evidentira na aktivno i pasivno vremensko razgraničenje. Na 31. 12. 2020. godine iskazan je promet dugovne strane aktivnog i potražne strane pasivnog razgraničenja (38.909.477 KM).

Dospijeće dijela ugovorene obaveze knjiži se u odgovarajućem iznosu odobravanjem pripadajućeg pozicija rashoda (tekući transferi) i kratkoročnih obaveza uz istovremeno umanjeње stanja aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja. Na 31. 12. 2020. godine iskazan je promet potražne strane aktivnog i dugovne strane pasivnog razgraničenja (37.134.694 KM).

Uvidom u stanja sa 31. 12. 2020. godine, iskazana u bruto bilansu i finansijskim izvještajima, utvrdili smo da je ukupna realizacija programa aktivnih mjera zapošljavanja na poziciji tekućih transfera (37.251.830 KM) veća za 117.136 KM od prometa aktivnih i pasivnih razgraničenja (37.134.694 KM), što ukazuje na to da se ne vrši adekvatno praćenje stanja ugovorenih obaveza koji su evidentirani na aktivnim i pasivnim vremenskim razgraničenjima.

Uvidom u prezentirane iznose ukupno ugovorenih obaveza po svakoj od mjera u navedenih u Izvještaju o radu Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2020. godinu usvojenog od strane Upravnog odbora, utvrdili smo odstupanja u odnosu na iznose iskazane u bruto bilansu. Prema izvještaju o radu ukupno ugovorene obaveze po svim mjerama aktivne politike zapošljavanja iskazane su u iznosu od 36.704.369 KM koja su veća za 2.319.335 KM u odnosu na iskazano stanje aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja u bruto bilansu u iznosu od 34.385.034 KM.

S tim u vezi, prema pismenoj izjavi direktorice Federalnog zavoda, iznosi iskazani u Izvještaju o radu su relevantni jer su sačinjeni na osnovu pomoćnih evidencija u okviru modula APZ-a, a neusaglašenost sa iznosima iskazanim u bruto bilansu je posljedica systemske greške nastale uslijed nedovoljno razrađenog novog informacionog sistema (novog modula vođenja aktivnih politika za zapošljavanje – modul JIS “obračun” sa Trezorom). Ne možemo potvrditi iskazane iznose u Izvještaju o radu Federalnog zavoda za 2020. godinu koji su sačinjeni na osnovu pomoćnih evidencija Sektora za aktivne politike zapošljavanja koje nam nisu prezentirane u toku obavljene revizije.

U Izjavi Direktorice je navedeno da je tokom integracije i uvezivanja JIS modula “obračun” sa Trezorom, došlo do systemskih greški koje su za rezultat imale duplo evidentiran 151 ugovor u ukupnom iznosu od 1.175.428 KM. U prvom kvartalu 2021. godine u Odjeljenju za poslove trezora otklonjena je nastala systemska greška, odnosno izvršeno je storniranje duplo evidentiranih ugovora uz istovremeno storniranje naloga za plaćanje na dugovnoj strani konta pasivnih vremenskih razgraničenja I potražnom kontu aktivnih vremenskih razgraničenja u ukupnom iznosu 300.388 KM, što u prebijenom stanju predstavlja stvarni iznos greške od 875.040 KM. Istaknuto je da po duplo evidentiranim ugovorima nije došlo do dupliranja plaćanja određenih rata poslodavcima, niti to sistem dozvoljava, te samim tim nije nastala finansijska šteta po Federalni zavod. O istom je informisan Upravni odbor Federalnog zavoda 22. 4. 2021. godine. **Stoga ne možemo potvrditi iskazana stanja aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja sa 31. 12. 2020. godine u iznosu od 34.385.034 KM, kao**

ni da li je izvršeno plaćanje obaveza prema određenim poslodavcima po osnovu pogrešno iskazanih ugovorenih obaveza.

Komisija za popis stalnih sredstava, zaliha materijala, rezervnih dijelova i sitnog inventara, te popisa novčanih sredstava, potraživanja i obaveza sa 31. 12. 2020 godinu nije ukazala na navedene propuste na pozicijama aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja. Ovo ukazuje na činjenicu da nije izvršeno usklađivanje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja.

Preporuka:

- *izvršiti usklađivanje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem ugovorenih obaveza po mjerama aktivnim politikama zapošljavanja iskazanim na pozicijama aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja.*

7.1.2.4 Izdaci za nabavku stalnih sredstava

Izdaci za nabavku stalnih sredstava realizovani su u iznosu od 536.780 KM i odnose se na nabavku opreme i stalnih sredstava u obliku prava. Tokom 2020. godine izvršena je nabavka opreme u vrijednosti od 57.939 KM, pri čemu se vrijednosno najznačajnije nabavke opreme odnose na nabavke agregata za slučaj nestanka električne energije u server sobi Federalnog zavoda u iznosu od 29.250 KM, kompjuterske opreme u iznosu od 8.955 KM itd. Tokom 2020. godine nabavljena su stalna sredstva u obliku prava u iznosu od 478.841 KM od kojih su najznačajnije: nabavka Oracle softverskih licenci za kantonalne službe za zapošljavanje u iznosu od 279.067 KM, unapređenja aplikacije novog JIS-a u iznosu od 120.393 KM i dr.

7.1.2.5 Izdaci za finansijsku imovinu

Na poziciji **Izdaci za finansijsku imovinu/pozajmljivanje finansijskih institucijama** sa 31. 12. 2020. godine iskazan je iznos 6.681.824 KM od čega se iznos od 181.824 KM odnosi se na preusmjerenje primljenih otpлата kredita za podsticaj zapošljavanja sa računa banaka komisionara na račun namjenskog depozitnog računa kod Razvojne banke FBiH, umanjeno za troškove bankarskih naknada i pokretanja sudskih sporova naplaćenih iz namjenskog depozita kod Razvojne banke FBiH. Preostali iznos od 6.500.000 KM se odnosi na razročenje ranijeg namjenskog depozita radi formiranja novog depozita na osnovu Ugovora o namjenskom novčanom depozitu potpisanog 18. 12. 2019. godine koji se koristi za realizaciju novog Programa kreditnih plasmana za podršku zapošljavanja i održavanja zaposlenosti. Naime, Upravni odbor Federalnog zavoda je donio 19. 2. 2019. godine Program kreditnih plasmana za podsticaj zapošljavanja i održavanja zaposlenosti iz sredstava Federalnog zavoda 2019. godine (u daljem tekstu: Program kreditnih plasmana) na koji je Vlada FBiH dala saglasnost 5. 9. 2019. godine. Ovaj kreditni program ima za cilj da pruži finansijsku podršku poslodavcu-poduzetniku kojem su dodatna ulaganja u stalna ili tekuća sredstva sa krajnjim ciljem zapošljavanja radne snage različitih kvalifikacija sa evidencije nezaposlenih u službama za zapošljavanje, odnosno za zadržavanje postojećeg nivoa zaposlenosti. Kreditne linije se plasiraju isključivo putem Razvojne banke FBiH iz namjenskog depozita Federalnog zavoda, gdje Banka vrši ocjenu kreditnog rizika i snosi potpun rizik za povrat plasmana izvršen krajnjim korisnicima. Ugovor o namjenskom novčanom depozitu, potpisan između Federalnog zavoda i Razvojne banke FBiH 18. 12. 2019. godine, koristi se za realizaciju novog Programa kreditnih plasmana i zaključen je na neodređeno vrijeme bez naknada po ovom ugovoru (u prethodnom ugovoru o novčanom depozitu iz 2005. godine, Federalni zavod je bio u obavezi da Razvojnoj banci FBiH jednokratno regresira 2% iznosa plasiranog kredita, iz razloga što je Razvojna banka FBiH snosila rizik plasmana sredstava po kreditnim linijama). S tim u vezi zaključen je 30. 12. 2019. godine Protokol o ispunjenju preduslova za početak implementacije Ugovora o namjenskom novčanom depozitu (18. 12. 2019. godine) i Aneks broj 9. Ugovora o formiranju namjenskog depozita od 24. 8. 2005. godine. Naime u istom Aneksu broj 9. Ugovora o formiranju namjenskog depozita od 24. 8. 2005. godine regulisano je da se umanjuje namjenski novčani depozit Federalnog zavoda kod Razvojne banke FBiH na način da se novčana sredstva depozita iz ovog Ugovora umanjuju za iznos od 6.500.000 KM da se ista sredstva prebacuju na

namjenski novčani depozit po Ugovoru o namjenskom novčanom depozitu od 18. 12. 2019. godine. Uspostava namjenskog depozita kod Razvojne banke FBiH u iznosu 6.500.000 za realizaciju Programa kreditnih plasmana istovremeno je evidentirana na poziciji kapitalnih primitaka i poziciji kapitalnih izdataka u 2020. godini (radi se samo o promjeni jednog oblika i osnova namjenskog depozita u drugi namjenski depozit).

7.1.3 Finansijski rezultat

U 2020. godini Federalni zavod je u Godišnjem izvještaju o izvršenju finansijskog plana iskazao finansijski rezultat u iznosu od 258.056 KM (neraspoređeni višak prihoda nad rashodima), kao razliku između prihoda i primitaka iskazanih u iznosu od 72.284.696 KM i rashoda i izdataka u iznosu od 72.026.640 KM. Na 31. 12. 2020. godine iskazan je akumulirani višak prihoda nad rashodima u iznosu 66.654.451 KM, što je posljedica najvećim dijelom nerealizacije planiranih sredstava tekućih transfera u iznosu od 53.941.242 KM (od čega transfera koji se realizuju u skladu sa zakonskim propisima 2.044.120 KM i neimplementiranja programa za zapošljavanje u predviđenom obimu 51.897.122 KM), što je detaljnije pojašnjeno pod tačkom 7.1.2.3.2. Izvještaja. Uvidom u dokumentaciju Federalni zavod je tokom 2020. godine knjigovodstveno evidentirao izdatke bankarskih usluga sa namjenskog depozita Razvojne banke FBiH u iznosu 289.338 KM i izdatke troškova spora sa namjenskog depozita Razvojne banke FBiH u iznosu 21.327 KM na kontu neraspoređenog viška prihoda i rashoda, iako se na istom vrši knjiženje viška prihoda nad rashodima, odnosno viška rashoda nad приходima pri zatvaranju konta na kraju godine. Također i u računovodstvenim politikama Federalnog zavoda je definisano da se na neraspoređenom višku prihoda i rashoda evidentira samo finansijski rezultat Federalnog zavoda.

7.2 BILANS STANJA

7.2.1 Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe

Gotovina u blagajnama i na transakcijskim računima, na 31. 12. 2020. godine iznosila je 79.767.039 KM, od čega na stanje na transakcijskim računima Federalnog zavoda se odnosi 67.160.326 KM, deviznom računu 192.314 KM, depozitu koji se vodi kod Razvojne banke FBiH 12.412.693 KM, plasmane komisionih kredita 1.411 KM i blagajnama 295 KM.

Izvodi otvorenih stavki na 31. 12. 2020. godine usaglašeni su sa bankama, osim sa Intesa San Paolo bankom d.d Sarajevo koja je poslala Izvod otvorenih stavki sa 31. 12. 2020. godine, gdje su stanja transakcijskih računa i deviznog računa usaglašena sa Federalnim zavodom, ali su na Izvodu iskazane i obaveze po osnovu poslovanja i ostala potraživanja iz osnovu naknada - javnim preduzećima u ukupnom iznosu 6.470.011 KM koje Federalni zavod osporio sa zahtjevom za dokumentovanje navedenog iznosa kako bi se izvršilo usaglašavanje. Također, nije prezentirano usaglašeno stanje sa Razvojnou bankom za 1.411. KM.

Kao što se može vidjeti, Federalni zavod raspolaže značajnim novčanim sredstvima na transakcijskim računima. Imajući u vidu da je dio sredstava rezervisan za izmirenje kratkoročnih obaveza prema dobavljačima i zaposlenima (631.950 KM), kao i obaveza po osnovu ranije potpisanih ugovora za implementaciju aktivnih mjera politike zapošljavanja (34.385.034 KM), konstatujemo da postoji značajan iznos slobodnih sredstava (32.337.363 KM).

Preporuka:

- *usaglasiti iskazana stanja računa na datum bilansa sa Intesa SanPaolo bankom.*

Kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 18.058.472 KM, i sva su sumnjiva i sporna potraživanja, čiju strukturu dajemo u tabeli:

u KM

Red. broj	Sumnjiva i sporna potraživanja	Na 31.12.2020.
1	2	3
1.	Kreditni plasman preduzeću „IP Krivaja – u stečaju“ d.o.o. Zavidovići, odnosno „Krivaja Mobil“ d.o.o. Zavidovići (2012. godine)	7.300.846
2.	Komisiona linija kredita (2001.-2005. godine)	4.548.361
3.	Kreditni plasmana preduzeću „Konjuh“ d.d. Živinice (2012. godine)	3.194.514
4.	Kreditnog plasmana sredstava boračkoj populaciji (2006. godine)	1.434.864
5.	Preuzeta potraživanja od Agencije za rad i zapošljavanje BiH, iz 2003 – 2005. godine (568.094 KM) i po osnovu datih pozajmica od strane Zavoda iz ran. perioda (205.387 KM)	773.481
6.	Potpisani Sporazuma o izmirenju duga za dospelje a nenapl. dopr. za soc. osiguranje	431.804
7.	Nenaplaćene mjenice (2011. i 2012. godina)	196.887
8.	Dugoročnog depozita kod Intesa Sanpaolo banke d.d. Sarajevo (2001.-2013. godine)	133.920
9.	Sumnjiva i sporna potraživanja po komisionim kreditima (2020. godina)	43.796
	UKUPNO SUMNJIVA I SPORNA POTRAŽIVANJA	18.058.472

Sumnjiva i sporna potraživanja od preduzeća „Krivaja Mobil – u stečaju“ d.o.o. Zavidovići su na 31. 12. 2020. godine iskazana u ukupnom iznosu od 7.300.846 KM, od čega se na potraživani iznos glavnice odnosi 6.577.072 KM, redovnu kamatu 143.795 KM, zateznu kamatu 523.283 KM i na troškove (sudske takse) 56.697 KM. Navedeno potraživanje je uspostavljeno 2015. godine po osnovu kupovine preduzeća „IP Krivaja – u stečaju“ od strane Ortačke grupe, odnosno novoformiranog preduzeća „Krivaja Mobil“ d.o.o. Zavidovići, nad kojim je također 2016. godine otvoren stečajni postupak.

Vezano za plasman sredstava 2012. godine preduzeću „IP Krivaja“ d.o.o. Zavidovići u iznosu od 6.000.000 KM, u skladu sa potpisanim ugovorom, instrument obezbjeđenja kredita je trebala biti uknjižena hipoteka u korist Federalnog zavoda na nekretninama navedenog preduzeća, koje prema procjeni stalnog sudskog vještaka ukupno iznose 12.039.098 KM (Hotel „Kristal“ u Zavidovićima 5.338.035 KM i Pogon „Furnirnica“ u Zavidovićima 6.701.063 KM). Ugovorom o komisionim poslovima od 18. 4. 2012. godine je definisano da je Razvojna banka FBiH obavezna hipoteku na navedenim nekretninama zasnovati u korist Federalnog zavoda. **Prilikom obavljanja revizije za 2014. godinu konstatovano je Razvojna banka FBiH i Federalni zavod nisu osigurani hipotekom na nekretninama po Ugovoru o kreditu od 18. 4. 2012. godine, za šta smo dali odgovarajuću preporuku po kojoj nije postupljeno.**

Povezano sa naprijed istaknutim, konstatujemo da je Vlada FBiH 23. 10. 2014. godine donijela Zaključak V broj 1853/2014 kojim je prihvatila dostavljenu Informaciju Federalnog zavoda za zapošljavanje o zahtjevu Ortačke grupe za kupovinu imovine „IP Krivaja – u stečaju“ d.o.o. Zavidovići i dala saglasnost za preuzimanje i reprogram kredita od strane navedene grupe, uz uslov da se formira nova glavnica u iznosu od 6.000.000 KM sa pripadajućom redovnom i zateznom kamatom, obračunatom do dana preuzimanja kredita, sa rokom otplate sedam godina, kamatnom stopom 3 %, uz uslov da se zadrži postojeće sredstvo obezbjeđenja (kolateral) i da Ortačka grupa za kupovinu imovine „IP Krivaja – u stečaju“ d.o.o. Zavidovići zadrži broj zaposlenih koji je utvrđen osnovnim ugovorom. Pozivajući se na navedeni Zaključak Vlade FBiH, Upravni odbor Federalnog zavoda je 14. 11. 2014. godine donio Odluku o davanju saglasnosti firmi „Krivaja Mobil“ d.o.o., koju je osnovala Ortačka grupa, za preuzimanje i reprogram kredita po Ugovoru od 18. 4. 2012. godine (osnovni ugovor o zaduženju), uz uslove navedene u Zaključku. Nakon toga, Federalni zavod i Razvojna banka FBiH su 20. 11. 2014. godine zaključili Aneks ugovora broj 2. Ugovora o komisionim poslovima od 18. 4. 2012. godine kojim se kao krajnji korisnik kreditnih sredstava, umjesto „IP Krivaja – u stečaju“ d.o.o. Zavidovići, navodi „Krivaja – Mobil“ d.o.o. Zavidovići i dodaju odredbe iz Zaključka Vlade FBiH od 23. 10. 2014. godine u pogledu formiranja nove glavnice i uslova za otplatu kredita. **Razvojna banka FBiH je 3. 3. 2015. godine sa „Krivajom – Mobil“ d.o.o. Zavidovići zaključila Ugovor o preuzimanju i reprogramu kreditnih obaveza, u kojem je navedeno da ukupne obaveze po navedenom kreditu na 3. 3. 2015. godine iznose 6.577.072 KM, što uključuje glavicu, redovne i zatezne kamate obračunate do navedenog datuma. Kao instrument**

obezbjeđenja ugovora je navedeno da se Preuzimatelj („Krivaja Mobil“ d.o.o. Zavidovići) obavezuje da izvrši uspostavu zemljišnoknjižnog uložka kod nadležnog suda za imenovane parcele, upisane u katastar nekretnina Službe za upravu geodetskih, imovinskopравnih poslova i urbanizam Općine Zavidovići, broj posjedovnog lista 1106, KO 420 Zavidovići, i da izvrši zasnivanje hipoteke u korist Banke i nathipoteke u korist Federalnog zavoda, u roku od 12 mjeseci od zaključenja Ugovora o preuzimanju i reprogramu kreditnih sredstava. Stoga konstatujemo da Razvojna banka FBiH i Federalni zavod u vrijeme zaključivanja Ugovora o preuzimanju i reprogramu kreditnih obaveza sa preduzećem „Krivaja Mobil“ d.o.o. Zavidovići na iznos od 6.577.072 KM iz 2015. godine nisu bili osigurani upisom hipoteke.

Prema prezentiranom, postupajući po Instrukciji Federalnog zavoda, Banka je 25. 3. 2016. godine proglasila kredit društva „Krivaja Mobil“ d.o.o. dospjelim za naplatu u cijelosti, izvršila blokadu transakcijskih računa kod komercijalnih banaka i pokrenula prinudnu naplatu potraživanja. Općinski sud u Zavidovićima je 17. 8. 2016. godine donio Rješenje kojim je obustavio izvršni postupak zbog otvaranja stečajnog postupka nad društvom, koji je bio prekinut sve do 23. 11. 2016. godine, odnosno do donošenja novog Rješenja o otvaranju stečaja nad imovinom društva „Krivaja Mobil“ d.o.o. Zavidovići. **Dana 20. 2. 2017. godine održano je ispitno i izvještajno ročište na kojem nisu priznata potraživanja Federalnog zavoda od preduzeća „Krivaja Mobil“ d.o.o. po osnovu Ugovora o preuzimanju i reprogramu kreditnih obaveza od 3. 3. 2015. godine u iznosu od 7.262.219 KM,** nakon čega je Banka podnijela tužbu radi utvrđivanja osporenih potraživanja. Po istoj tužbi Općinski sud u Zenici je 19. 10. 2017. godine donio Rješenje kojim se postupak u ovoj pravnoj stvari prekida do pravomoćnog okončanja parničnog postupka koji se istovremeno vodi po tužbi Banke radi utvrđivanja ništavnosti Ugovora o preuzimanju i reprogramu kreditnih obaveza od 3. 3. 2015. godine (pokrenut 25. 9. 2017. godine). **Značajnim smatramo napomenuti da potraživanja Zavoda po navedenom kreditu nisu priznata ni u stečajnom postupku koji se vodi za preduzeće „IP Krivaja – u stečaju“ d.o.o. Zavidovići.**

Imajući u vidu značajnosti poslovnog događaja i potraživani iznos Federalnog zavoda, iznosimo sljedeće činjenice koje smo konstatovali na osnovu prezentirane dokumentacije:

- 1) Preduzeće „IP Krivaja – u stečaju“ d.o.o. Zavidovići je tužila Ortačku grupu kojom se traži raskid Ugovora o kupoprodaji nekretnina i pokretnih stvari navedenog preduzeća od 24. 9. 2014. godine i Aneksa I navedenog ugovora od 18. 5. 2015. godine, zbog neispunjenja ugovorene obaveze isplate kupoprodaje cijene. Općinski sud u Zenici je 5. 7. 2017. godine donio Presudu kojim je odbijen tužilac „IP Krivaja – u stečaju“, a drugostepeni Kantonalni sud u Zenici je 16. 10. 2017. godine odbio žalbe i potvrdio prvostepenu presudu (zaprimljena od strane Banke 6. 11. 2017. godine). U Presudi se, između ostalog, navodi da je Sud nakon izvođenja dokaza prihvatio izmirenje kupoprodajne cijene od 8.700.000 KM, na način da je 1.850.000 KM uplaćeno na račun prodavca – stečajnog dužnika, a da je drugi dio kupoprodajne cijene od 6.850.000 KM isplaćen tako što su osnivači „Krivaja Mobil“ d.o.o. Zavidovići sa Razvojnomo bankom FBiH 3. 3. 2015. godine zaključili Ugovor o preuzimanju i reprogramu kreditnih obaveza kao povjeriocem odvojenog namirenja. Razvojna banka FBiH je 5. 12. 2017. godine izjavila reviziju na ovu presudu drugostepenog suda. Vrhovni sud FBiH je odbio reviziju kao neosnovanu 18. 12. 2018. godine. Dana 25. 3. 2019. godine podnesena je Apelacija Ustavnom sudu BiH, koja do danas nije riješena.
- 2) Zbog postojanja četiri sudska postupaka koji se vode u predmetnom slučaju, Razvojna banka je 12. 10. 2017. godine Federalnom zavodu dostavila na odobrenje „Parničnu strategiju u vezi rješavanja pravne situacije za slučaj imovine „IP Krivaja – u stečaju“ i „Krivaja Mobil – u stečaju“, koju je uradilo angažovano Advokatsko društvo „Ademović, Nožica i partneri“. U navedenoj parničnoj strategiji se ističe sljedeće: posljedica svih ugovora i dosad zaključenih pravnih poslova jeste da je imovina iz „IP Krivaja“ d.o.o. Zavidovići, koja jedina ima vrijednost (u stečajnom postupku procijenjena na preko 8 miliona KM) prešla u vlasništvo Ortačke grupe i da je dio kupoprodajne cijene iz takvog Ugovora o kupoprodaji, dug koji je preuzela „Krivaja Mobil“ d.o.o. Zavidovići, osnovana od strane Ortačke grupe. Osim ovog duga, društvo „Krivaja Mobil“ koje se nalazi u stečaju je postalo društvo dugova bez stvarne vrijednosti, a imovina koja jedina ima vrijednost je u skladu sa Ugovorom o kreditu ostala u „rukama“ Ortačke grupe. Zbog niza nekoordiniranih aktivnosti, u dosadašnjem postupanju su se desile kontradiktornosti koje se ogledaju u tome: da se Banka po instrukcijama Zavoda protivi tužbi radnika protiv pobijanja Ugovora o preuzimanju i reprogramu kreditnih obaveza od 3. 3. 2015. godine, kao i da opet postupajući po

instrukcijama Zavoda vodi postupak kojim utvrđuje potraživanja u skladu sa Ugovorom o preuzimanju i reprogramu kreditnih obaveza od 3. 3. 2015. godine, a istovremeno pokreće tužbu kojom se utvrđuje ništavnost istog tog ugovora. **Parnična strategija je razmatrana i usvojena od strane Upravnog odbora 13. 12. 2018. godine i dostavljena na razmatranje i usvajanje Vladi FBiH 17. 12. 2018. godine. Do obavljanja konačne revizije nije nam prezentirana dokumentacija da je razmatrana i usvojena od strane Vlade FBiH.**

- 3) Federalni zavod je u dva navrata u 2020. godini dostavljao urgencije Razvojnoj banci FBiH za dostavljanje informacija o statusu sudskih i upravnih postupaka u predmetima IP „Krivaja“ d.o.o. u stečaju i „Krivaja Mobil“ d.o.o. u stečaju Zavidovići. U vezi istog, Razvojna banka je Federalnom zavodu dostavila dva izvještaja za zastupanje u predmetima dužnika IP „Krivaja“ d.o.o. u stečaju i „Krivaja Mobil“ d.o.o. u stečaju Zavidovići od 12. 6. 2020. godine i 19. 10. 2020. godine, koje je sačinilo angažovano Advokatsko društvo „Ademović, Nožica i partneri“. U navedenim izvještajima se u zaključcima i kratkim pravnim osvrtima ističe da je neizvjestan ishod sva četiri sudska spora. Federalni zavod nije poduzimao dalje aktivnosti u vezi ovog pitanja.

S tim u vezi konstatujemo da postojeći problem naplate potraživanja u skladu sa potpisanim Ugovorom o preuzimanju i reprogramu kreditnih obaveza sa preduzećem, „Krivaja Mobil“ d.o.o. Zavidovići zahtijeva međusobnu sinhronizovanu saradnju Zavoda i Banke kojom bi se osiguralo postupanje u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, u cilju zaštite imovine Zavoda. Navedeno pitanje postaje složenije jer su, prema prezentiranoj dokumentaciji, članovi Ortačke grupe pojedinačno izvršili upis prava vlasništva u katastarskim knjigama nad nekretninama prijašnjeg preduzeća „IP Krivaja“ d.o.o. Zavidovići, a ne kao firma „Krivaja Mobil“ d.o.o. koja je preuzela kredit na sebe. Zavod je tražio od Razvojne banke da to ospori, međutim nadležna Federalna uprava za geodetske i imovinsko – pravne poslove je u drugostepenom postupku Rješenjem od 2. 3. 2016. godine odbila žalbu. Od obavljanja prethodne revizije Federalnog zavoda za 2017. godinu nastavljene su aktivnosti Razvojne banke FBiH u ime i za račun Federalnog zavoda u cilju legitimisanja hipotekarnog prava te osporavanja prava Ortačke grupe, ali je i dalje onemogućen upis hipoteka u korist Federalnog zavoda.

Upravni odbor Federalnog zavoda, prilikom razmatranja Zbirnog izvještaja o redovnom godišnjem popisu za 2020. godinu, Odlukom o usvajanju istog prihvatio prijedlog Komisije za popis da se u poslovnim knjigama Federalnog zavoda na sumnjivim i spornim potraživanjima i dalje vode potraživanja od komitenata „Krivaja Mobil“ d.o.o. Zavidovići (7.300.846 KM), sve do okončanja sudskih sporova.

Sumnjiva i sporna potraživanja od preduzeća „Konjuh“ d.d. Živinice (u stečaju) su na 31. 12. 2020. godine iskazana u ukupnom iznosu od 3.194.514 KM, od čega se na potraživani iznos glavnice odnosi 2.500.000 KM, redovnu kamatu 163.810 KM, zateznu kamatu 507.807 KM, sudske troškove 17.742 KM koji se odnose na taksu za prijavu potraživanja u stečajnu masu i sudske troškove u iznosu 5.155 KM za sudsku taksu na tužbu i tužbu na presudu. Potraživanje je uspostavljeno 2012. godine po osnovu plasiranih kreditnih sredstava u iznosu od 2.500.000 KM. Instrument obezbjeđenja navedenog kredita je upisana hipoteka u korist Federalnog zavoda na nekretninama navedenog preduzeća koje su prema procjeni stalnog sudskog vještaka od 28. 4. 2011. godine iznosile 5.471.730 KM. Pokrenuti izvršni postupak 2015. godine za izvršenje na nekretninama radi naplate novčanog potraživanja po ovom kreditu je prekinut 2016. godine od strane Općinskog suda u Živinicama zbog otvaranja stečajnog postupka. Prva sjednica odbora povjerilaca je održana 6. 3. 2017. godine. U toku stečajnog postupka, sačinjena je nova procjena predmetnih nekretnina i iste su od strane drugog sudskog vještaka 23. 8. 2017. godine procijenjene na iznos od 2.935.152 KM. Oglas o prodaji preduzeća je objavljen 7. 11. 2017. godine po cijeni prijavljenih potraživanja u iznosu od 3.399.062 KM, a na javnom nadmetanju održanom 4. 12. 2017. godine nije bilo zainteresovanih kupaca. Naredna prodaja je po istoj cijeni bila zakazana za 22. 1. 2018. godine, na kojoj također nije bilo zainteresiranih kupaca. Upravni odbor je 9. 10. 2018. godine dao saglasnost na početnu cijenu prodaje založne imovine „Konjuh“ d.d. Živinice (u stečaju) u iznosu 2.727.449 KM i u vezi toga je bila zakazana IX prodaja imovine za koju nije bilo zainteresovanih kupaca. Oglas o X prodaji imovine od 20. 12. 2018. godine po početnoj cijeni od 2.591.077 KM završen je bez zainteresovanih kupaca. Na prijedlog Odbora povjerilaca dužnika Konjuh d.o.o. Živinice u stečaju od 11. 1. 2019. godine, da se se razmotri ponuda zainteresovanog kupca „Bingo“ d.o.o. Tuzla za

kupovinu jedne nekretnine - Fabrika stolica „Konjuh“ d.d. Živinice (u stečaju) u iznosu od 1.600.000 KM koja je zavedena u Općinskom sudu Tuzla kao XI prodaja imovine, Upravni odbor Federalnog zavoda je 30. 1. 2019. godine odbio ponudu „Binga“ d.o.o Tuzla sa konstatacijom da cijena nije prihvatljiva. Upravni odbor je 15. 5. 2019. godine donio Odluku da se osigura od strane Federalnog zavoda objektivna procjena vrijednosti založene nekretnine u predmetu „Konjuh“ d.d. Živinice u stečaju (k.č. 1176/27 Fabrika stolica II Fabrika zgrada; k.č. 1176/32 Društvene prostorije II zgrada; k.č. 1176/10 Fabrički krug; k.č. 1174/1 Fabrički krug, kuća; k.č. 1174/5 Fabrički krug, kuća), zbog čega je angažovan sudski vještak koji je 14. 6. 2019. godine procijenio tržišnu vrijednost u iznosu 3.263.965 KM. U vezi sa utvrđenom procjenom sudskog vještaka donesena je Odluka Upravnog odbora o upućivanju protiv ponude ponuđaču „Bingo“ d.o.o. Tuzla na ponudu založene imovine dužnika Konjuh d.d. Živinice u stečaju u vrijednosti 3.263.965 KM od 20. 6. 2019. godine, koju je „Bingo“ d.o.o. Tuzla odbio 18. 7. 2019. godine. Nakon obavještenja Općinskog suda o neprihvatljivosti ponude ponuđača „Bingo“ d.o.o. Tuzla, Federalni zavod je zaprimio Rješenje Općinskog suda u Tuzli od 19. 9. 2019. godine po kojem se Razlučnom povjeriocu Razvojnoj banci FBiH dosuđuju nekretnine upisane u zemljišne knjige Općinskog suda u Živinicama i kod Službe za geodetske i imovinsko pravne poslove Općine Živinice koje su bile predmet založnog prava. U vezi istog, Razvojna banka FBiH je 30. 9. 2020. godine izvršila uplatu sredstava sa računa namjenskog depozita Federalnog zavoda u iznosu od 136. 071 KM, na ime 5% poreza na promet nepokretnosti po osnovu komisionih poslova, čime je navedeni razlučni povjerilac prenosom nekretnina navedenih u rješenju o dosudi namiren u iznosu 2.721.410 KM. Do obavljanja konačne revizije Razvojna banka FBiH nije još preuzela u posjed stečene nekretnine u ime Federalnog zavoda.

Komisiona linija kredita 262 sa 31. 12. 2020. godine iskazana je u iznosu 4.548.361 KM. Ova potraživanja su nastala po osnovu Odluke Upravnog odbora o uslovima reprograma kredita plasiranih putem komisionih banaka u periodu 2001.-2005. godina od 11. 12. 2017. godine sa izmjenama i dopunama od 19. 2. 2018. godine (važila do 31. 12. 2018. godine) i Odluke Upravnog odbora o uslovima reprograma kredita plasiranih putem komisionih banaka u periodu 2001.-2005. godina od 15. 5. 2019. godine. Ovim odluka je definisana mogućnost reprogramiranja preostalog dugovanja neizmirenih kreditnih obaveza po kreditima plasiranim putem komisionih banaka u periodu 2001.-2005. godine, na period otplate do 24 mjeseca. Date su dvije mogućnosti: da dužnicima koji isplate dug po glavnici i troškovima sudskih postupaka jednokratno, otpisuje im se cjelokupan preostali dug po redovnoj i zateznoj kamati; da dužnicima koji isplate dug po glavnici, redovnoj kamati i troškovima postupka u mjesečnim otplatama, otpisuje im se cjelokupan dug na ime zatezних kamata. Zaključeni su sporazumi sa dužnicima o uslovima i rokovima otplate duga, načinu plaćanja anuiteta i obimu duga koji se otpisuje. U vezi ovoga, Upravni odbor je 15. 5. 2018. godine donio Odluku o otpisu zatezних kamata, kojom je dužnicima pojedinačne izloženosti ispod 50.000 KM, a koji su izmirili ili izmire dug po osnovu glavnice, redovnih kamata i troškova sudskih postupka, odobren otpis ukupnih zatezних kamata. Najveći dio iskazanih potraživanja u iznosu od 4.281.600 KM odnosi se na pravna lica (po osnovu utvrđeni redovnih kamata, zatezних kamata i troškova sudskih sporova) a iznos od 266.761 KM se odnosi na otpis zatezних kamata po odlukama fizičkim licima, koje su u zbirnom iznosu knjižene za osam kantona (Travnik 131.211 KM; Sarajevo 32.152 KM; Mostar 31.169 KM; Zenica 25.135 KM i dr.).

Iskazana potraživanja u iznosu 4.281.600 KM se odnose na 42 korisnika, od kojih su najznačajniji: Agrokomerc d.d. Velika Kladuša (659.427 KM); Bijela Voda d.o.o. Prača (630.703 KM); Natron d.d. Maglaj (437.769 KM); Soko zrakoplovstvo d.d. Mostar (420.656 KM); Remis d.o.o Visoko (345.435 KM); Bedem company d.o.o Vitez (236.629 KM) i dr.

Prema dostavljenim pomoćnim evidencijama a po osnovu zaključenih ugovora o reprogramu duga po komisionim kreditima 2001.-2005. godine, konstatovali smo da je do 31. 12. 2020. godine uplaćeno reprogramiranog duga u ukupnom iznosu 2.071.400 KM od strane 28 dužnika.

Sumnjiva i sporna potraživanja po osnovu kreditnog plasmana sredstava boračkoj populaciji iskazana su u iznosu od 1.434.864 KM. Navedena kreditna linija je formirana 2006. godine, izdvajanjem sredstava od 4.000.000 KM iz namjenskog depozita kod Razvojne banke, za koju je rizik plasmana sredstava snosio Federalni zavod, na osnovu Programa dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanju. Prema analitičkoj kartici krediti datih boračkoj populaciji sa 31. 12. 2020. godine odnose se na 20 korisnika sredstava. Imajući u vidu loš plasman i naplatu navedenih kredita, Upravni odbor Zavoda je 12. 10. 2015. godine donio Odluku o prestanku daljnjeg plasmana sredstava iz namjenskog depozita kod Razvojne banke FBiH za revolving kreditnu liniju za zapošljavanje demobilisanih boraca i razvojačenih branitelja kojom je odobrio prestanak

daljnjeg plasmana i da se neiskorišteni iznos od 955.000 KM prenese na račun dugoročnog depozita Federalnog zavoda kod Razvojne banke, tj. za plasman po kreditnoj liniji ZZ 260 KM – Demobilisani borci.

Upravni odbor Zavoda je prilikom razmatranja Zbirnog izvještaja o redovnom godišnjem popisu za 2020. godinu, Odlukom o usvajanju istog prihvatio prijedlog Komisije za popis da sva potraživanja od krajnjih korisnika po kreditnoj liniji ZB 266 – Demobilisani borci u ukupnom iznosu od 1.434.864 KM ostanu evidentirana na sumnjivim i spornim potraživanjima, zbog trajanja sudskih postupaka.

Sumnjiva i sporna potraživanja iskazana su u iznosu od 773.481 KM, od čega se 568.094 KM odnosi na potraživanja Agencije za rad i zapošljavanje BiH (iz perioda 2003. – 2005. godina), koja su u skladu sa Odlukom Vijeća ministara BiH 2006. godine prebačena na Federalni zavod potraživanja od: BH banke (likvidaciona masa) 279.472 KM; Victory House International (Aguamed) 111.250 KM; ZZ „Dar Vranica“ Gornji Vakuf – Uskoplje 90.000 KM; „Tara – Drina“ d.o.o. Sarajevo (pravni sljednik „Vlašić Milk“) 66.371 KM; i „Kedlly“ d.o.o. Sarajevo 21.000 KM. Ostatak potraživanja u iznosu od 205.387 KM se odnosi na date pozajmice u ranijem periodu od strane Federalnog zavoda: preduzeću „Bukovac-Miljkovac“ iz Doboja na ime realizacije projekta mini mljekare 195.387 KM i preduzeća „PTUD Azem“ d.o.o. iz Travnika 10.000 KM za nabavku dodatnih obrtnih sredstava. Nakon poduzimanja pravnih radnji, od strane Federalnog zavoda, pred nadležnim sudom u cilju naplate navedenih potraživanja, donesena su izvršna sudska rješenja, koja nisu mogla biti realizovana dijelom zbog objektivnih okolnosti (gašenje firmi, nemogućnosti izvršenja nad imovinom dužnika zbog neraspolaganja pokretnom imovinom i novčanim sredstvima, blokada računa dužnika, pokretanja likvidacionih i stečajnih postupaka). **Navedeno stanje je ostalo nepromijenjeno u odnosu na prethodni period.** Naime, Upravni odbor je usvajanjem zbirnog izvještaja o popisu od 10. 2. 2021. godine prihvatio prijedlog popisne komisije za potraživanja je da razmotri pravno mišljenje Advokatske kancelarije „Armin Zulkić“ od 17. 1. 2020. godine o osnovanosti otpisa ovih potraživanja i da se za isto traži saglasnost Vlade FBiH.

U Zbirnom izvještaju o redovnom godišnjem popisu u Federalnom zavodu sa stanjem na 31. 12. 2020. godine, kojeg je 10. 2. 2021. godine usvojio Upravni odbor, data je konstatacija da treba razmatrati pravno mišljenje Advokatske kancelarije „Armin Zulkić“ od 16. 1. 2020. godine o osnovanosti otpisa potraživanja po osnovu datih pozajmica i preuzimanja od Agencije za rad i zapošljavanje BiH (773.481 KM) i da se za isto traži saglasnost Vlade FBiH a da ova potraživanja i dalje ostanu evidentirana kao sumnjiva i sporna.

Sumnjiva i sporna potraživanja za dospjela a nenaplaćena potraživanja za nenaplaćene doprinose za osiguranje od nezaposlenosti (socijalno osiguranje) iskazana su u iznosu od 431.804 KM, po potpisanim Sporazumima sa kantonalnim službama za zapošljavanje i pravnim osobama dužnicima, koji su imali u strukturi kapitala 50% i više državnog kapitala, a u skladu sa Zakonom o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje¹². Iskazani iznos se odnosi na 13 zaključenih sporazuma (sa rokom plaćanja od jedne godine do sedam godina najduže) i od kojih su najznačajniji dužnici: Županijska bolnica dr. Fra Mihovil Sučić Livno 168.966 KM, Vodovod d.o.o. Mostar 65.415 KM, Granit d.d. Mostar 55.319 KM, Inpek d.d. Zenica 19.481 KM i dr. Zavod je je izvršio usklađivanja putem izvoda otvorenih stavki na dan 31. 12. 2020. godine, nakon čega je konstatovano da ukupan iznos priznatih potraživanja iznosi 243.486 KM, osporenih potraživanja 5.088 KM a za ostala potraživanja nisu dostavljene ovjerene potvrde (subjekti su u stečaju ili nisu na prijavljenim adresama). **U 2020. godini nije evidentirana nijedna uplata po navedenom osnovu pa je stanje nepromijenjeno u odnosu na raniji period. Upravni odbor je prihvatio prijedlog Komisije za popis da se za ova potraživanja poduzmu aktivnosti na naplati (tužbe, novi reprogrami ili eventualni otpis itd.) u skladu sa mišljenjem Advokatske kancelarije „Armin Zulkić“ od 16. 1. 2021. godine i da ista ostanu evidentirana na sumnjivim i spornim potraživanjima.**

Sumnjiva i sporna potraživanja po osnovu izdatih mjenica iskazana su u iznosu od 196.887 KM (143.857 KM se odnose na sumnjive i sporne mjenice zbog protoka vremena i 53.030 KM na protestirane mjenice), od strane komitenata koji su učestvovali u mjerama aktivne politike zapošljavanja po programima zapošljavanja tokom 2011. i 2012. godine. Prema izvještaju popisne komisije za 2020. godinu, Upravni odbor Federalnog zavoda je 5. 9. 2017. godine donio Odluku o otpisu ovih potraživanja ali do obavljanja konačne revizije nije pokrenuta aktivnost na dobivanju saglasnosti Vlade FBiH na otpis i ista se i dalje vode na sumnjivim i spornim.

¹² Sl. novine FBiH; br. 25/06 i 57/09

Sumnjiva i sporna potraživanja po osnovu dugoročnog depozita kod Intesa Sanpaolo banke d.d. iskazana su u iznosu od 133.920 KM. U obavljenoj reviziji za 2013. godinu smo utvrdili da je Intesa Sanpaolo banka izvršila povrat sredstava depozita po osnovu Programa poticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi (46.065 KM), i da su ista u suštini predstavljala posljednju tranšu koju je Banka bila dužna doznačiti Federalnom zavodu u skladu sa potpisanim Sporazumom o redefiniranju ugovorenih obaveza, između ove banke i Federalnog zavoda, od 24. 3. 2010. godine. Navedenim Sporazumom, Banka i Federalni zavod su se dogovorili da će istom, u periodu od 2010. – 2013. godine, biti izvršen povrat ranije deponovanih sredstava za implementaciju Programa poticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi u iznosu od 3.774.368 KM, što je uplatom posljednje tranše u 2013. godine (46.065 KM) i izvršeno. **Obavljenom revizijom smo utvrdili da je, po navedenom osnovu, i dalje ostalo neusaglašeno stanje između Banke i Federalnog zavoda u iznosu od 133.920 KM, a isto je i dalje iskazano na poziciji sumnjivih i spornih potraživanja.** Iako je Federalni zavod ranijih godina poduzimao određene mjere da se navedeno neslaganje u poslovnim knjigama uskladi, isto je ostalo neriješeno, tako da je direktor Federalnog zavoda sa Bankom potpisao naprijed navedeni Sporazum 2010. godine kojim je dogovoren povrat samo usaglašenog iznosa deponovanih sredstava (3.774.368 KM), dok je 133.920 KM ostalo neriješeno i kao takvo se vodi u poslovnim knjigama Federalnog zavoda. Prema prezentiranom „Pravnom mišljenju o realizaciji Programa podsticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi“ od 18. 1. 2018. godine kojeg je za potrebe Federalnog zavoda uradila angažovana Advokatska kancelarija „Armin Zulkić“: „Iako je postojao sporan odnos, odnosno nesporazum u vezi sa iznosom potraživanja kojeg Intesa Sanpaolo banke kao strana ugovarač ima isplatiti Federalnom zavodu kao drugom ugovaraču, takav nesporazum je otklonjen zaključenjem Sporazuma o redefiniranju ugovorenih obaveza, a na koji su svojim potpisom pristanak dale obje sporazumne strane. Može se zaključiti da je zaključenim Sporazumom iz 2010. godine sporni odnos razriješen, a i u slučaju da do takvog razrješenja nije došlo voljom Federalnog zavoda ili iz bilo kojeg drugog razloga, polazeći od okolnosti značajnog protoka vremena, ne bi bilo opravdano očekivati uspjeh u bilo kakvom sudskom sporu, imajući u vidu rokove zastarijevanja za pobijanje pravnih poslova i potraživanja naknade štete“. **Bez obzira na mišljenje advokatske kancelarije, Komisija za popis je zauzela stav da navedena potraživanja i dalje ostanu da se vode kao sumnjiva i sporna i da Upravni odbor razmotri pravno mišljenje Advokatske kancelarije „Armin Zulkić“ od 18. 1. 2018. godine: o osnovanosti otpisa istih potraživanja i da se za isto zatraži saglasnost Vlade FBiH. Do obavljanja konačne revizije Upravni odbor o istom nije odlučivao a što smatramo neopravdanim.**

Iako je Federalni zavod poduzimao određene aktivnosti, uzimajući u obzir prethodno navedene činjenice, konstatujemo da poduzete aktivnosti od strane istog nisu bile i dovoljne. Sumnjiva i sporna potraživanja po osnovu plasiranih sredstava preduzećima „Krivaja Mobil“ d.o.o. Zavidovići, „Konjuh“ d.d. Živinice, komisiona linija kredita, kreditna linija za boračku populaciju i krediti po osnovu dugoročnog depozita kod SanPaolo banke d. d. Sarajevo čine ukupno 16.512.505 KM. Sredstva od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti plasirana preko banaka krajnjim korisnicima (pravnim i fizičkim licima) putem komisijonih kredita i pozajmica, od čega je najveći iznos plasiran putem Razvojne banke FBiH, do okončanja revizije nisu naplaćena. Zbog neobezbjeđenja adekvatnih instrumenata osiguranja povrata kredita u skladu sa zaključenim ugovorima i neblagovremenog pokretanja zakonom propisanih radnji na naplati, neizvjestan je povrat plasiranih sredstava.

Preporuke:

- *u saradnji sa nadležnim institucijama poduzeti sve zakonom propisane radnje naplate potraživanja po osnovu zaključenih ugovora, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH;*

7.2.2 Kratkoročni plasmani

Sumnjiva i sporna potraživanja po depozitu iskazana u iznosu od 459.000 KM se odnose na potraživanja po osnovu više ugovora o namjenskom depozitu iz 2003. godine kod ABS banke (sadašnja Sparkasse banka d.d. Sarajevo). Sredstva Federalnog zavoda su bila deponovana na 90 dana i služila su kao kolateral za odobrenje kredita od strane ABS banke slijedećim pravnim licima: „Vlašić Milk“ d.o.o. Travnik (390.000 KM), „Tijo“ d.o.o. Odžak (dug sveden na 60.000 KM) i „Gramis Company“ d.o.o. Kladanj (dug sveden na 9.000 KM). Odredbama ugovora o namjenskom depozitu je definisano da deponovana sredstva

Federalnog zavoda kod banke služe kao kolateral za odobrenje kredita navedenim korisnicima. U istim je definisana sljedeća odredba: „Sredstva se deponuju na rok od 120 dana. Banka je dužna da sredstva vrati deponentu najkasnije u roku od dva dana od dana naplate svojih potraživanja od korisnika kredita. U slučaju da korisnik kredita ne izmiri svoj dug prema Banci u roku prema ugovoru o kreditu, deponent (Federalni zavod) ovlašćuje banku da automatski produži rok važenja ugovora o namjenskom depozitu do konačnog izmirenja duga po kreditu ili da u cijelosti naplati dati kredit“. Federalni zavod je od Sparkasse banke d. d. Sarajevo, kao pravnog sljednika ABS banke, više puta upućivao zahtjev za dostavu historijata kredita navedenih dužnika i povrat deponovanih sredstava Federalnog zavoda u iznosu od 459.000 KM, sa pripadajućom kamatom od 2% godišnje, a kako Banka nije reagovala, Federalni zavod se 13. 12. 2012. godine obratio Agenciji za bankarstvo, koja je nadležna da vrši nadzor nad poslovanjem banaka. Banka je 22. 1. 2013. godine obavijestila Federalni zavod i istakla da u vezi sa poduzetim radnjama, u cilju povrata deponovanih sredstava Zavodu, ona nije imala osnova za vršenje naplate prema korisnicima kredita obzirom da je naplatila svoja potraživanja iz sredstava oročenog depozita Federalnog zavoda. Na navedeno, Federalni zavod je tek 27. 12. 2013. godine poslao dopis prema Banci u kojem ističe da namirenje Banke iz deponovanih sredstava Zavoda, bez pokretanja postupka naplate kredita od korisnika kredita prinudnim putem, predstavlja neizvršenje ugovorene obaveze Banke iz člana 3. stav 3. Ugovora o namjenskom depozitu, a 15. 1. 2014. godine dopis u kojem ističe, da ukoliko Banka ne poduzme sve raspoložive radnje kako bi vratila preostali dug, u skladu sa članom 6. Ugovora o namjenskom depozitu, Federalni zavod će biti prinuđen da zaštitu prava traži sudskim putem. U dopisu od 20. 1. 2014. godine, Banka je još jednom ponovila raniji stav i istakla da je Banka naplatom duga kredita iz sredstava oročenog depozita naplatila svoje potraživanje, te banka nema osnova za dalje vršenje naplate prema korisnicima kredita. Zbog svega istaknutog i nepoduzimanja drugih aktivnosti, konstatujemo da Zavod nije poduzeo sve zakonske mjere u cilju povrata sredstava depozita u iznosu od 459.000 KM, zbog čega postoji mogućnost da je nastupila zastara traženja povrata sudskim putem.

Skrećemo pažnju da je u 2017. godini Federalni zavod angažovao stručno lice (Advokatska kancelarija „Armin Zulkić“) radi sačinjavanja sveobuhvatne analize o načinu tretiranja sumnjivih i spornih potraživanja, kojem su 14. 4. 2017. godine predate kopije svih predmeta koji se odnose na kratkoročna potraživanja (773.481 KM) i kratkoročne plasmane (459.000). Mišljenje stručnog lica je trebalo predstavljati osnov za rad komisija za popis i eventualno trajno isknjižavanje ovih potraživanja. Nakon izvršene analize predmetnog portfolija te djelimičnog monitoringa na terenu, stručno lice je u izvještaju od 16. 1. 2020. godine navelo da zbog (dugotrajnih sudskih sporova, blokiranih računa kod većine privrednih subjekata, stečaja kao i određenog broja neaktivnih privrednih subjekata i dr.), dat prijedlog da se potraživanja otpišu iz knjigovodstvenih evidencija i ista evidentiraju u vanbilansne evidencije.

U Zbirnom izvještaju o redovnom godišnjem popisu u Federalnom zavodu sa stanjem na 31. 12. 2020. godine, kojeg je 10. 2. 2021 godine usvojio Upravni odbor, data je konstatacija da treba razmotriti pravno mišljenje Advokatske kancelarije „Armin Zulkić“ od 16. 1. 2020. godine o osnovanosti otpisa ovih potraživanja po osnovu namjenskog depozita (459.000 KM) i da se za isto traži saglasnost Vlade FBiH a da ova potraživanja i dalje ostanu evidentirana kao sumnjiva i sporna.

7.2.3 Stalna sredstva

Sadašnja vrijednost stalnih sredstava Federalni zavoda je iskazana u iznosu od 36.403.369 KM od čega se na neotpisanu (sadašnju) vrijednost stalnih sredstava odnosu 3.226.193 KM (12.862.180 KM nabavne i 9.635.987 KM otpisane vrijednosti) a 33.177.176 KM na dugoročne plasmane.

U okviru iskazanih stalnih sredstava 1.312.068 KM se odnosi na građevinske objekte, 430.072 KM na opremu, 1.351.274 KM na stalna sredstva u obliku prava, sredstva u pripremi 30.297 KM i sredstva van upotrebe 102.482 KM. U 2020. godini vrijednost stalnih sredstava je povećana za iznos od 536.780 KM od čega se 478.841 KM odnosi na stalna sredstva u obliku prava, a 57.939 KM odnosi na opremu.

7.2.4 Dugoročni plasmani

Dugoročnih plasmani iskazani su u iznosu od 33.177.176 KM, u okviru kojih se na dugoročna potraživanja odnosi 20.764.482 KM i na dugoročne depozite 12.412.694 KM.

7.2.4.1 Dugoročna potraživanja

Dospjela a nenaplaćena potraživanja po datim kreditima u periodu 2001. – 2005. godina su iskazana u iznosu od 20.764.482 KM i u odnosu na 2019. godinu manja su za 136.281 KM.

Navedena pozajmljivanja su odobravana, u skladu sa ugovorima o komisionim poslovima zaključenim sa bankama komisionarima (UPI banka - sadašnja Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo, ABS banka - sadašnja Sparkasse banka d.d. Sarajevo i Investicijska banka FBiH - sadašnja Razvojna banka FBiH), na ime podsticaja zapošljavanja fizičkim i pravnim licima, a rizik povrata plasiranih sredstava snosio je Federalni zavod. Svi krediti kod navedenih banaka su u kategoriji dospjelih i nenaplaćenih potraživanja, a u skladu sa potpisanim ugovorima komisije banke su dužne poduzimati pravne radnje u cilju naplate potraživanja.

Ugovor o formiranju namjenskog depozita je zaključen 24. 8. 2005. godine između Federalnog zavoda i Investicijske banke FBiH, kojim je predviđeno da se na sredstva depozita neće obračunavati kamata i da se sva sadašnja i buduća novčana sredstva Federalnog zavoda kod komisionih banaka po osnovu potraživanja po ranije odobrenim kreditima, kao i primljena a neplasirana sredstva Federalnog zavoda kod banaka komisionara, usmjeravaju na račun Depozita kod Banke. **Shodno ugovoru, depozit se uvećava sukcesivno iz prenosa zatečenih novčanih sredstava na računima banaka komisionara i naplatom ranije odobrenih kredita.** Banka preuzima u komisijon sva postojeća potraživanja Federalnog zavoda kod banaka komisionara i obavezuje se da će, u cilju povećanja naplate ranije odobrenih kredita i punjenja depozita, poduzeti samostalno ili putem banaka komisionara, sve aktivnosti, podrazumijevajući metode prisilne naplate, rekonstruiranja i reprogramiranja kredita, pokretanje svih pravnih radnji, prodaju hipoteka i pokretnih stvari koje su predmetom obezbjeđenja odobrenih kredita, protestiranje garancija i drugih oblika jemstva, kao i drugih pravnih radnji, sve u skladu sa politikama i procedurama upravljanja rizičnim plasmanima. Troškove pokretanja pravnih radnji, sudske i administrativne takse, troškove eventualnog stečaja pokrenutog nad dužnikom, provizije i naknade koje je Federalni zavod ugovorio sa bankama komisionarima, kao i ostale zakonom predviđene troškove nastale u cilju naplate potraživanja po ranije odobrenim i preuzetim kreditima, snosi Federalni zavod iz sredstava prikupljenog Depozita. Za navedene uplate i isplate, Razvojna banka FBiH vrši povećanje i smanjenje sredstava namjenskog Depozita, što Federalni zavod prati i evidentira u svojim poslovnim knjigama.

Iako su sva potraživanja po osnovu dugoročnih plasmana za date kredite u periodu 2001. – 2005. godine dospjela u iznosu od 20.764.482 KM, utvrdili smo da je stopa naplate u 2020. godini bila veoma niska jer je po osnovu izmirenja obaveza dužnika uplaćeno samo 136.281 KM. Konstatujemo da je stanje namjenskog Depozita na dan 31. 12. 2020. godine iznosilo 12.412.693 KM i da je isto manje za 128.842 KM u odnosu na 2019. godinu, što je najvećim dijelom rezultat loših plasmana.

U toku 2020. godine na osnovu plaćanja **bankarskih usluga** koji se finansiraju iz namjenskog depozita kod Razvojne banke FBiH isplaćeno je 289.339 KM (od čega se iznos 136.071 KM odnosi na plaćeni porez na promet kod izuzimanja nekretnine od strane Konjuh d.d. u stečaju Živinice a iznos od 153.268 KM se odnosi na bankarske naknade koje su komisije banke fakturisale u visini od 1,75% jednokratno na naplaćena dospjela sredstva, plus 1% na godišnjem nivou na saldo glavnice (nenaplaćena plasirana sredstva). Troškovi bankarskih naknada i provizija su posljedica nepovoljnih odredbi potpisanih Aneksa Ugovora o komisionim poslovima između Federalnog zavoda i komisionih banaka iz 2006. godine. U vezi ovih ugovora sa komisionim bankama, između ostalog, definisano da će komisije banke za izvršeni komisijon posao naplaćivati naknadu u visini od 1,75% jednokratno na naplaćena dospjela sredstva, plus 1% na godišnjem nivou na saldo glavnice (nenaplaćena plasirana sredstva), na kraju obračunskog perioda za tekući obračunski period i da će se ovako obračunata naknada plaćati iz sredstava Depozita kod Investicijske banke FBiH. Ovakvim ugovorima, banke komisijonari su obezbijedile da na iznos neotplaćene glavnice imaju osiguran prihod na godišnjem nivou u iznosu od 1%, bez obzira da li poduzimaju ili ne poduzimaju sve mjere za naplatu navedenih potraživanja. Za

sve poduzete mjere Federalni zavod snosi nastale troškove, a ukoliko dođe do naplate glavnice, na koju banka obračunava naknadu od 1,75%. Federalni zavod je pokušavao 2014. godine izmijeniti navedene odredbe ugovora, međutim jedino je Sparkasse banka d.d. prihvatila ukidanje naknade od 1% na godišnjem nivou na saldo glavnice, što je i potvrđeno Aneksom 2 Ugovora o komisionim poslovima koji je potpisan 24. 6. 2014. godine, s primjenom od 1. 6. 2015. godine. Ostale komisione banke nisu pristale na izmjenu ugovorenih odredbi do obavljanja konačne revizije. **Troškovi spora** koji su evidentirani u 2020. godini iz namjenskog depozita kod Razvojne banke FBiH iznosili su 21.327 KM.

Radi značajnosti problema naplate plasiranih kredita u periodu 2001. – 2005. godina, dajemo uporednu strukturu stanja nenaplaćene glavnice kredita prema zvaničnim izvještajima komisionih banaka na kraju 2010., 2014., 2017. i 2020. godine:

u KM

Red. broj	Komisiona banka	Stanje duga na 31. 12. 2010. godine	Stanje duga na 31. 12. 2014. godine	Stanje duga na 31. 12. 2017. godine	Stanje duga na 31. 12. 2020. godine
1.	Sparkasse banka d.d.	18.216.906	16.675.229	15.983.660	14.150.942
2.	Intesa Sanpaolo banka d.d.	6.158.404	5.527.840	5.315.315	5.030.287
3.	Razvojna banka FBiH	2.253.694	1.708.523	1.606.542	1.311.743

Federalni zavod je 2014. godine zaključio Ugovor o pružanju advokatskih usluga sa Advokatskom kancelarijom „Armin Zulkić“, vrijednosti 34.800 KM (bez PDV-a), a kojim je, između ostalog, dogovoreno da će isti izvršiti izradu i implementaciju procedura koje se odnose na kreditni portfolij i pojedinačne predmete (najmanje 1500 predmeta), nastale po ugovorima o komisionim poslovima sa bankama komisionarima u periodu 2001. – 2005. godina, sa ciljem uspostavljanja ažurnih evidencija o korisnicima kreditnih sredstava. Revizorskom timu nije prezentiran rezultat rada navedene advokatske kancelarije po ugovoru iz 2014. godine. Federalni zavod je također sa navedenom advokatskom kancelarijom 31. 3. 2017. godine zaključio novi Ugovor o pravnim uslugama koje će se pružati do 31. 12. 2017. godine, sa utvrđenom mjesečnom naknadom 3.900 KM mjesečno (sa PDV-om, ukupno 35.100 KM). Predmet ugovora su 1) poslovi pružanja stručne pomoći u postupanju sa kreditnim portfolijem iz osnova ugovora o komisionim poslovima zaključenim sa bankama komisionara u periodu 2001. – 2005. godina, te zastupanje interesa Federalnog zavoda s ciljem monitoringa, formiranja strategije i/ ili naplate potraživanja od velikih dužnika čiji je dug po glavnici veći od 50.000 KM. 2) zastupanje Federalnog zavoda u ugovornim odnosima sa Razvojnou bankom FBiH, a koji se tiču vođenja komisionih poslova i poslova upravljanja i korištenja novčanog depozita Federalnog zavoda. 3) zastupanje interesa Federalnog zavoda u drugim predmetima po kojim su pokrenuti sudski postupci i poduzimanje aktivnosti oko naplate sumnjivih i spornih potraživanja (potraživanja 133.920 KM i 773.481 KM, plasmani 459.000 KM). U skladu sa potpisanim ugovorom, pružalac usluga je imao obavezu o svim poduzetim radnjama najmanje jednom kvartalno, a po potrebi i ranije sačinjavati pisani izvještaj Federalnom zavodu, a također informisati i usmenim putem. Konstatujemo da su sačinjavani kvartalni izvještaji o radu, a po potrebi i pojedinačni izvještaji, te davane usmene informacije na sjednicama Upravnog odbora. Rezultat rada advokatske kancelarije za poslove iz tačke 3), jednim dijelom smo opisali prilikom pojašnjenja sumnjivih i spornih potraživanja Federalnog zavoda pod tačkom 7.2.1. Izvještaja, dok ćemo rezultat rada za poslove iz tačke 1) i 2) opisati u narednom dijelu Izvještaja.

Naime, na prijedlog angažovanog advokata, **Upravni odbor Federalnog zavoda je 27. 4. 2017. godine usvojio „Procedure i politike upravljanja kreditnim portfolijem i stečenom materijalnom imovinom“** u cilju osiguranja općeg okvira za postupanje Federalnog zavoda. Navedenim procedurama se definiše način vršenja monitoringa nad kreditnim portfolijem, principi rada na kreditnom portfoliju pod posebnim nadzorom Federalnog zavoda i provođenje procedura upravljanja stečenom imovinom. Ovi principi obuhvataju: reprogram dugovanja i provođenje aktivnosti restrukturiranja dugovanja u cilju povećanja naplate (djelimičnu otplatu duga uz odgodu sudskog postupka ili naplate, djelimičnu otplatu duga uz obavezu vraćanja prethodno izuzete imovine i zaključenje izvršne isprave o načinu isplate preostalog duga, uspostavu novog instrumenta

osiguranja, sa ili bez odgode plaćanja, odnosno novih uslova plaćanja definisanih izvršnom ispravom). Direktorica Federalnog zavoda je 5. 6. 2017. godine donijela Odluku o imenovanju članova radne grupe za podršku monitoringu kreditnog portfolija (koju čine izvršni direktor i rukovodilac Sektora za ekonomske poslove, evidencije i IT). Predmet rada Radne grupe su komisioni poslovi zaključeni sa bankama komisionarima, u periodu 2001. – 2005. godina, čiji je dug po glavnici veći od 50.000 KM. Radna grupa se osniva kao stalna podrška advokatu angažovanom po Ugovoru o pravnim poslovima u izvršenju monitoringa stanja dužnika na terenu, sa zadatkom da definira operativni plan rada, utvrdi vremensko razdoblje za monitoring, a nakon okončanja monitoringa da podnese izvještaj sa prijedlogom dužnika koji će se uvrstiti u kategoriju pod posebnim nadzorom Federalnog zavoda, sve u skladu sa Procedurom i politikama upravljanja kreditnim portfolijem i stečenom materijalnom imovinom. **Upravni odbor Federalnog zavoda je 11. 12. 2017. godine donio: „Odluku o uslovima reprograma kredita plasiranih putem komisionih banaka u periodu 2001. – 2005. godina“** kojom se dužnicima odobrava pravo na reprogram preostalog dugovanja, o čemu će se zaključiti poseban Sporazum sa dužnicima. Reprogramom preostalog dugovanja, dužnicima će se omogućiti plaćanje preostalog dugovanja, te redovnih kamata i troškova postupka, na period otplate do 24 mjeseca. Dužniku koji isplati dug u cijelosti po glavnici i troškovima sudskog postupka jednokratno ili u rokovima dogovorenim reprogramom, otpisat će se cjelokupan dug na ime zatezne kamate. Otpis zatezne kamate će se izvršiti na kraju perioda otplate. **Upravni odbor je također 19. 2. 2018. godine donio Odluku o dopuni navedene Odluke o uslovima reprograma kredita kojom se Upravnom odboru omogućava da donosi posebnu odluku o zaključivanju Sporazuma o reprogramu na period otplate duži od 24 mjeseca, te ukoliko dužnik isplati dug po glavnici i troškovima sudskog postupka jednokratno, otpisat će se cjelokupan preostali dug po redovnoj i zateznoj kamati. Takođe, Upravni odbor je 15. 5. 2018. godine donio Odluku o otpisu zateznih kamata kojom se dužnici pojedinačne izloženosti ispod 50.000 KM, a koji su izmirili ili izmire dug po osnovu glavnice, redovne kamate i troškova sudskog postupka, odobrava otpis ukupnih zateznih kamata i zakonskih zateznih kamata. Do konačnosti odluka o otpisu zateznih kamata, upis zateznih kamata je vršen u korist sumnjivih i spornih potraživanja Federalnog zavoda (detaljnije pojašnjeno u tački 7.2.1. Izvještaja). U toku 2020. godine u Federalnom zavodu nisu knjigovodstveno evidentirane odluke o otpisu zateznih kamata.**

Na osnovu uvida u podneseni „Izvještaj o monitoringu kreditnih dužnika izloženosti preko 50.000 KM na 31. 12. 2019. godine“ od strane Tima za monitoring kreditnog portfolija i advokata „Armina Zulkića“, konstatujemo da je sa 31. 12. 2019. godine zaključeno 28 ugovora o reprogramu duga po komisionim kreditima u ukupnom iznosu 2.725.342 KM, od čega je naplaćeno kako jednokratno tako i u mjesečnim ratama u periodu trajanja monitoringa ukupno 1.900.492 KM. Preostali iznos za naplatu od 824.850 KM se treba naplatiti po osnovu zaključenih sporazuma sa dužnicima. Tim za monitoring kreditnog portfolija konstatovao je da određeni kreditni portfolijo u iznosu cca 10.000.000 KM (glavnice plasiranih kredita) vjerovatno trajno nenaplativ iz sljedećih razloga: neadekvatno osiguran kolateral prilikom odobravanja kredita; nedostatna interakcija povjerioca sa dužnikom u ranoj fazi naplate; neblagovremeno reagovanje na promjene koje očito ukazuju na propast privrednog subjekta; iznenadni događaji i dr. U toku monitoringa utvrđeno je i prisustvo stečaja kod nekoliko klijenata, odnosno prestanak poslovanja u periodu čak i prije pet ili više godina. Dato je nekoliko prijedloga za naplatu kreditnog portfolija: da se dodatno ispita status kolaterala i postupke banaka kod određene grupe klijenata kod kojih postoje indicije na prevaru; da se od banaka zatraže podaci o brisanim (nepostojećim) dužnicima, te da se traži korekcija naplaćenog iznosa provizije na ime glavnice kredita za period od brisanja subjekta dužnika do posljednje naplate provizije za te dužnike; da se nastavi sa postupkom naplate (ali ne klasičnog monitoringa); da se napravi evaluacija i donese odluka o strategiji pronalaska treće strane kao kupca ukupnih kreditnih potraživanja koja su nenaplaćena i dr. Iz dostavljenih tabelarnih pregleda po potraživanjima kreditnih sredstava preko 50.000 KM, evidentiranih po komisionim bankama sa 31. 12. 2019. godine, konstatovan je ostatak glavnice kredita u iznosu 17.126.900 KM i iznos nenaplaćene redovne kamate u iznosu 805.643 KM. Sačinjen je Zapisnik o utvrđenim neslaganjima kod potraživanja kreditnih sredstava odobrenih u periodu 2001. -2005. godina za kreditni portfolio preko 50.000 KM, evidentiranih po komisionim bankama sa 31. 12. 2019.

godine. U zapisniku je konstatovano da je po ovom osnovu iskazano ukupno saldo ostatka glavnice kredita u iznosu 17.126.900 KM i odnosi se na 98 korisnika (72 korisnika kod Sparkasse Bank d.d. Sarajevo u iznosu 11.503.454 KM; 21 korisnik kod Intesa Sanpaolo Banke d.d. Sarajevo 4.383.355 KM i pet korisnika kod Razvojne banke FBiH 1.240.089 KM). Od 98 korisnika, za 91 korisnika su usaglašena stanja u poslovnim knjigama Federalnog zavoda i komisionih bankama, a za sedam korisnika nisu usaglašena stanja sa komisionim bankama. Upravni odbor je 8. 7. 2020. godine usvojio konačan izvještaj o završenom monitoringu kreditnih dužnika izloženosti preko 50.000 KM na 31. 12. 2019. godine“.

Uvidom u „Izveštaj o poduzetim aktivnostima u poslovima upravljanja kreditnim portfolijem, plasiranim iz sredstava Federalnog zavoda, a na ime podsticaja za zapošljavanje putem komisionih banaka, zaključno sa 31. 12. 2020. godine“, sačinjen od strane Sektora za finansije, konstatovane su sve informacije koje su istaknute u istom Izveštaju sa stanjem na 31. 12.2019. godine. Upravni odbor je Izveštaj usvojio 29. 1. 2021. godine.

Zbog proglašenja stanja prirodne ili druge nesreće na teritoriji BiH 17. 3. 2020. godine, Upravni odbor je 4. 5. 2020. godine donio Odluku o uslovima i pravu na moratorij u otplati duga dužnicima reprogramiranih kreditnih obaveza plasiranih putem komisionih banaka u periodu 2001.-2005. godine. Dužnicima kojima je izvršen reprogram preostalih kreditnih dugovanja po osnovu kredita plasiranih putem komisionih banaka u periodu 2001.-2005. godina (po odluci od 11. 12. 2017. godine), data je mogućnost moratorija kao odgađanja u plaćanju dospjelih obaveza, ali najduže 90 dana, računajući od dana donošenja odluke po zahtjevu za moratorij. Prezentiran nam je zahtjev dužnika Bijela voda d.o.o. Prača za odgodu plaćanja dogovorenih rata, ali nije nam prezentirana odluka o davanju saglasnosti na odgodu plaćanja.

Upravni odbor je 16. 12. 2020. godine usvojio Dinamički plan na poslovima iz okvira upravljanja kreditnim portfolijem, plasiranim putem komisionih banaka iz sredstava Federalnog zavoda na ime podsticaja za zapošljavanje po komisionim kreditima odobrenim na ime podsticaja za zapošljavanje u periodu 2001.-2005. godina. Dinamički plan obuhvata kredite plasirane putem komisionih kredita s ciljem podsticaja zapošljavanja u periodu 2001.-2005. godine, koji su razvrstani po kategorijama pojedinačnih salda dugovanja po glavnica kredita i to: krediti u iznosu do 25.000 KM; krediti u iznosu preko 25.000 KM do 50.000 KM i krediti u iznosu preko 50.000 KM. U Dinamičkom planu je navedeno da pored već poduzetih aktivnosti u ranijem periodu na: monitoringu i naplati kreditnih potraživanja; izvršenom uvidu u statusu kreditnih dužnika, zaključivanju reprograma kredita i korespondencije sa bankama komisionarima i dr., planiraju su sljedeće aktivnosti sa utvrđenim rokovima ispunjenja tokom 2021. godine: dalje praćenje izvršenja obaveza po zaključenim sporazumima o reprogramima kredita; poduzimanje aktivnosti na zaključivanju novih sporazuma o reprogramu kredita; neposredni rad „na terenu“ s ciljem naplate potraživanja; uspostavljanje sistema telefonskog kontaktiranja dužnika radi naplate; savnjavanja i usaglašavanja neusaglašenih salda sa bankama komisionarima po osnovu utvrđenih salda sa 31. 12. 2019. godine; utvrđivanje statusa stečene materijalne aktive kupljene u izvršnim postupcima; nadzor nad sudskim procesima (Konjuh Živinice d.d. u stečaju i Krivaja Mobil d.o.o. u stečaju) i smanjenje fiksnih troškova kod komisionih banaka (Intesa San Paolo Banka i Razvojna banka FBiH) a koji se odnosi na proviziju od 1% na saldo neplaćenih kredita. Sve planirane aktivnosti u daljem periodu bi trebale u konačnici dovesti do dodatnih finansijskih efekata, posebno onih dužnika kod kojih je izgledno očekivati da se kreditni dug naplati. Formirana je radna grupa na realizaciji utvrđenog Dinamičkog plana 4. 1. 2021. godine, ali nisu nam prezentirane aktivnosti na realizaciji utvrđenog Dinamičkog plana.

Iako je Federalni zavod poduzimao određene aktivnosti putem donošenja „Procedura i politika upravljanja kreditnim portfolijem i stečenom materijalnom imovinom“ i angažovanja vanjskih saradnika s ciljem iznalaženja načina za rješavanje evidentnog problema naplate dospjelih, a nenaplaćenih potraživanja po datim kreditima u periodu 2001. – 2005. godina, konstatujemo da jedino potpisane odluke o reprogramiranju kredita određenim dužnicima imale djelimičan finansijski uticaj na smanjenje potraživanja po navedenom osnovu.

Na osnovu uvida u dokumentaciju, konstatovali smo da potraživanja po osnovu glavnice za date kredite u periodu 2002. – 2005. godine prema knjigovodstvenim evidencijama na 31. 12. 2020. godine iznose 20.764.483 KM koja su veća za 271.512 KM u odnosu na utvrđeno stanje prema izvještajima banaka komisijara od 20.492.971 KM. Također smo utvrdili da dospjele kamate na plasirana sredstva nisu evidentirane u knjigovodstvenim evidencijama u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. Zbog navedenog se ne može potvrditi iskazano stanje potraživanja po pozajmicama datim pojedincima u iznosu 20.764.483 KM.

Preporuke:

- *nastaviti rješavanje problema naplate dospjelih i nenaplaćenih plasmana iz perioda 2002–2005. godine za koje je Federalni zavod snosio i rizik povrata, a realizacija je vršena putem banaka komisijara (20.764.482 KM);*
- *izvršiti usklađivanje salda potraživanja po kreditima plasiranim iz kreditnih linija putem komisijarskih banaka za pravna i fizička lica, iskazanih u knjigovodstvu Federalnog zavoda, sa saldima iskazanim u komercijalnim bankama.*

7.2.4.2 Dugoročni depoziti (za plasman sredstava putem kreditnih linija)

Stanje dugoročnog namjenskog depozita kod Razvojne banke FBiH sa 31. 12. 2020. godine iznosi 12.412.693 KM što je za 128.842 KM manje u odnosu na 2019. godinu. Struktura ovog depozita u iznosu od 6.500.000,00 KM odnosi se na novi Program kreditnih plasmana zaključen u 2019. godini (detaljnije pojašnjeno u tački 6.1.2.5 Izvještaja). Ovaj depozit je izdvojen je na posebnom podračunu Federalnog zavoda, dok ostatak depozita od 5.912.693 KM služi za pokrivanje starih revolving linija koje su zaključene prije donošenja novog Programa dugoročnih plasmana iz 2019. godine, za pokrivanje bankarskih troškova po osnovu provizija za vođenje komisijarskih kredita kao i troškove sudskih sporova koji se finansiraju na teret ovog depozita. Dugoročni depozit kod Razvojne banke FBiH (5.912.693 KM) je formiran 2005. godine na osnovu Programa dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanju iz sredstava revolvinga i Ugovora o formiranju namjenskog depozita, u skladu sa donesenim odlukama Vlade FBiH i Upravnog odbora Federalnog zavoda. Iz sredstva navedenog depozita je 2005. godine formirana kreditna linija za podsticaj zapošljavanju (KL 260) i 2010. godine kreditna linija za održavanje zaposlenosti (KL 010). Razvojna banka FBiH, u skladu sa potpisanim ugovorima, za navedene kreditne linije snosila rizik plasmana sredstava, a Federalni zavod je bio u obavezi da banci jednokratno regresira 2% iznosa plasiranog kredita, za smanjenje rizika.

Radi realizacije novog Programa kreditnih plasmana za podršku zapošljavanja i održavanja zaposlenosti iz 2019. godine, Federalni zavod je kao deponent sa Razvojnou bankom Federacije BiH zaključio Ugovor o namjenskom novčanom depozitu 18. 12. 2019. godine u iznosu od 6.500.000 KM. (detaljnije pojašnjeno u tački 7.1.2.5 Izvještaja).

U okviru Informacije o rezultatima realizacije Programa dugoročnih plasmana za poticaj zapošljavanja iz sredstava revolvinga sa 31. 12. 2020. godine (usvojena je od Upravnog odbora 22. 4. 2021. godine i dobivena saglasnost Vlade FBiH 3. 6. 2021. godine), navodi se da su po osnovu Programa kreditnih plasmana iz 2019. godine, plasirana dva kredita za podsticaj zapošljavanja i samozapošljavanja (glavnica 500.376 KM i redovna kamata 9.753 KM i oba su u otplati u B kategoriji) i 13 kredita za održavanje zaposlenosti (glavnica 2.918.667 KM i redovna kamata 15.518 KM; od toga je sedam korisnika kredita u A kategoriji i šest u B kategoriji). U 2020. godini je otpočela realizacija ove dvije kreditne linije u okviru Programa kreditnih plasmana iz 2019. godine.

U okviru iste Informacije navedeni su sljedeći podaci po plasiranim sredstvima iz kreditnih linija u okviru Programa dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanju iz sredstava revolvinga (2005. godina):

Prema prezentiranim pomoćnim evidencijama, **iz kreditne linije za podsticaj zapošljavanju (KL 260)** je trenutno u otplati četiri kredita sa ugovorenim/ realizovanim iznosom kreditnog zaduženja od 2.500.000 KM, uz obavezu zapošljavanja 100 novih radnika, kao i održavanje dostignutog nivoa zaposlenosti tj. ukupno 295 radnika. Od ista četiri korisnika kredita, u otplati su dva u C, jedan u B i jedan u D kategoriji. Prema podacima Porezne uprave FBiH, na 31. 12. 2020. godine, kod četiri korisnika

kredita u otplati evidentirano je 148 radnika, što je za 147 radnika manje u odnosu na ugovoreni nivo zaposlenosti (295). Zbog neizvršenja obaveze zapošljavanja potrebnog broja radnika ili zbog kašnjenja u otplati, pokrenut je postupak utuženja za 18 korisnika kredita. Od njih sedam korisnika kredita izvršilo je otplatu kredita u cijelosti ugovorenom iznosu od 878.000 KM glavnice kredita, 110.743 KM redovne kamate i 55.961 KM zatezne kamate. Prema podacima Razvojne banke FBiH, 11 korisnika kredita utuženo je u ukupnom ugovorenom/realizovanom iznosu od 3.395.000 KM (od toga nevraćena glavnica kredita 1.789.836 KM, nevrćene kamate 88.687 KM i 16.832 KM zatezne kamate). U 2020. godini su putem ove kreditne linije nije bilo realizacije novih kredita.

Prema prezentiranim pomoćnim evidencijama, **iz kreditne linije demobilisani borci/demobilisani branitelji (KL 266)**, kredit je otplatilo 33 korisnika u cijelosti u ukupnom iznosu 1.500.000 KM, sa naplaćenom redovnom kamatom od 156.802 KM i zateznom kamatom u iznosu od 24.092 KM. Prema podacima Razvojne banke FBiH, 15 korisnika kredita utuženo je u ukupnom ugovorenom/realizovanom iznosu od 1.545.000 KM (od toga nevrćena glavnica kredita 1.181.343 KM, nevrćene kamate 48.443 KM i 72.704 KM zatezne kamate). U 2020. godini su putem ove kreditne linije nije bilo realizacije novih kredita, kao ni u prethodnom periodu, iz razloga što je Upravni odbor Federalnog zavoda Odlukom o prestanku daljeg plasmana sredstava iz namjenskog depozita kod Razvojne banke FBiH po ovoj kreditnoj liniji KL 266 od 12. 10. 2015. godine, odobrio prestanak daljih plasmana ovih sredstava na način da se neiskorišteni iznos od 955.000 KM prenese na račun dugoročnog depozita Federalnog zavoda.

Prema prezentiranim pomoćnim evidencijama, **iz kreditne linije za održavanje zaposlenosti (KL 010)**, trenutno nema korisnika u otplati kredita, a prema podacima Razvojne banke FBiH 32 korisnika su otplatili kredit u ukupnom iznosu 7.385.000 KM sa naplaćenom redovnom kamatom od 582.724 KM i zateznom kamatom u iznosu od 62.093 KM. U 2020. godini su putem ove kreditne linije nije bilo realizacije novih kredita. Na 31. 12. 2020. godine jedan korisnik kredita je tužen i korisnik kredita je u E kategoriji. Prema podacima Porezne uprave FBiH, na 31. 12. 2020. godine, kod tuženog korisnika evidentirano je 12 radnika, što je za 137 radnika manje u odnosu na obavezu zadržavanja postojećih radnika (149).

S tim u vezi, može se konstatovati da je od ukupnog iznosa dugoročnog depozita kod Razvojne banke FBiH (12.412.693 KM), putem kreditnih linija za podsticaj zapošljavanju i za održavanje zaposlenosti, na 31. 12. 2020. godine značajan je iznos sredstava u otplati, a imajući u vidu da je nekoliko korisnika kredita u kategorijama „B“, „C“, „D“ i „E“ i utuženo, za što je rizik plasmana snosila Razvojna banka FBiH.

„Programom dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanju iz sredstava revolvinga“ je dokument usvojen odlukom Upravnog odbora i Zaključkom Vlade FBiH 2005. godine kojim je definisan način punjenja i korištenja depozita kod Razvojne banke FBiH, kao i formiranje svih naprijed navedenih kreditnih linija, u skladu sa posebnim provedbenim ugovorima i „Programom kreditnih plasmana za podsticaj zapošljavanja i održavanja zaposlenosti iz sredstava Federalnog zavoda 2019. godine“, usvojenim od Upravnog odbora Federalnog zavoda, na koji je Vlada FBiH dala saglasnost 5. 9. 2019. godine. Banka i Federalni zavod jednom godišnje podnose izvještaj Vladi FBiH o stanju i efektima Programa. Obavljenom revizijom smo utvrdili da je Banka redovno dostavlja kvartalne i godišnji izvještaj Federalnom zavodu. Federalni zavod je Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike dostavio „Informaciju o rezultatima realizacije Programa dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanju iz sredstava revolvinga (stanje 31. 12. 2020. godine)“. Uvidom u Informaciju koju je 22. 4. 2021. godine razmatrao i usvojio Upravni odbor Federalnog zavoda, konstatujemo da ista uglavnom sadrži samo statističke podatke u vezi plasiranih sredstava putem otvorenih kreditnih linija (iz sredstava dugoročnog depozita kod Razvojne banke FBiH i komisionih kreditnih linija za zapošljavanje demobilisanih boraca. Naročito ističemo da navedenom Informacijom nije obuhvaćena problematika dospjelih potraživanja za date kredite iz perioda 2001. – 2005. godina (20.764.483 KM) plasirane putem komisionih banaka, iako ista predstavljaju sastavni dio i bazu na osnovu kojih je formiran dugoročni depozit kod Razvojne banke FBiH. Također, i za Program kreditnih plasmana za podsticaj zapošljavanja i održavanja zaposlenosti iz sredstava Federalnog zavoda 2019. godine, za koji je formiran namjenski

depozit kod Razvojne banke FBiH, iskazani su statistički podaci u vezi plasiranih sredstava putem otvorenih kreditnih linija. Povezano sa navedenim ističemo da nadležni Sektor za zapošljavanje nije osigurao praćenje naplate po plasiranim kreditima putem komisionih banaka u periodu 2001 – 2005. godine i kreditne linije za podsticaj zapošljavanja i samozapošljavanja i održavanja zaposlenosti iz 2019. godine, a prezentirane pomoćne evidencije koje se vode od strane istog za ostale formirane kreditne linije, nisu potpune u smislu da se na osnovu istih može izvesti zaključak u kojem stepenu, odnosno iznosu, su krajnji korisnici kreditnih sredstava u zakašnjenju sa plaćanjem glavnice, kamata i zateznih kamata, a iste se kao takve prezentiraju Upravnom odboru i u zvaničnim izvještajima Zavoda.

Konstatujemo da menadžment i Upravni odbor Federalnog zavoda nisu „Programu dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanju iz sredstava revolvinga“ posvetili dužnu pažnju u smislu poduzimanja konkretnih aktivnosti u dijelu praćenja, nadzora i izvještavanja o korištenju javnih sredstava što je jednim dijelom imalo za posljedicu povećanje sumnjivih plasmana, a time i mali procenat naplate plasiranih sredstava iz istog.

Preporuka:

- *nastaviti sa kvalitativnom analizom i prijedlozima za rješavanje naplate plasiranih sredstava putem kreditnih linija u skladu sa „Programom dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanju“ i „Programom kreditnih plasmana za podršku zapošljavanju i održavanju zaposlenosti 2019. godine“. Također, i dalje podnositi godišnji izvještaj Upravnom odboru i Vladi FBiH o stanju i efektima Programa.*

7.2.5 Kratkoročne obaveze i razgraničenja

Kratkoročne obaveze i razgraničenja iskazani su u iznosu od 53.602.403 KM, od čega se na kratkoročne tekuće obaveze odnosi 380.105 KM, obaveze prema zaposlenicima 239.755 KM i pasivna kratkoročna razgraničenja 52.982.543 KM. U okviru pasivnih kratkoročnih razgraničenja na razgraničene rashode se odnosi 34.385.034 KM (po osnovu potpisanih ugovora sa korisnicima za implementaciju aktivnih mjera politike zapošljavanja); razgraničeni ostali prihodi u iznosu 1.196.785 KM (od čega se na potraživanja po osnovu odluke MVBiH BR. 35/06 odnosi 568.094 KM; dosjela a nenaplaćena potraživanja za socijalno osiguranje 431.804 KM, potraživanja po osnovu sumnjivih i spornih mjenica 143.857 KM i potraživanja po osnovu protestiranih mjenica 53.030 KM); 744.424 KM se odnosi na doznačena namjenska sredstva od strane Vijeća ministara BiH i Federalnog ministarstva rada i socijalne politike za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanje. Ostatak razgraničenja u iznosu od 16.656.301 KM već smo objasnili u prednjem dijelu, pod tačkom 7.2.1. Izvještaja, obzirom da se odnosi na protustavku prilikom knjiženja najvećeg dijela kratkoročnih potraživanja.

7.2.6 Izvori sredstava

Ukupna vrijednost izvora stalnih sredstava iskazana je u iznosu od 103.057.820 KM, od čega se na izvore stalnih sredstava odnosi 36.403.369 KM i na neraspoređeni višak prihoda nad rashodima 66.654.451 KM (66.396.395 KM iz ranijih godina i 258.056 KM iz 2020. godine). Struktura izvora stalnih sredstava se odnosi na: neotpisanu vrijednost stalnih sredstava 3.226.193 KM, dospjela a nenaplaćena potraživanja za glavicu po kreditima plasiranim u periodu 2001. – 2005. godina 20.764.483 KM i na stanje dugoročnog Depozita kod Razvojne banke FBiH 12.412.693 KM.

7.2.7 Popis sredstava i obaveza

Na osnovu Odluke direktorice o vršenju redovnog godišnjeg popisa i formiranju Komisije za popis od 1. 12. 2020. godine imenovana Komisija je obavila godišnji popis sredstava, obaveza i potraživanja Zavoda, sa stanjem na 31.12.2020. godine. Upravni odbor Federalnog zavoda je 10.02.2021. godine donio Odluku o usvajanju Zbirnog izvještaja o redovnom godišnjem popisu. Navedenom Odlukom Upravni odbor je, između ostalog, prihvatio prijedloge Komisije da se: u poslovnim knjigama na

sumnjivim i spornim potraživanjima/ plasmanima i dalje nastave voditi potraživanja od komitenata „Krivaja Mobil“ d.o.o. Zavidovići (7.300.846 KM), „Konjuh“ d.d. Živinice (3.194.514 KM), od krajnjih korisnika po kreditnoj liniji ZB 266 – Demobilisani borci (1.434.864 KM), po namjenskom depozitu kod Sparkasse Bank d.d. Sarajevo iz 2003. godine (459.000 KM), po osnovu datih pozajmica i preuzimanja od Agencije za rad i zapošljavanje BiH iz perioda 2003. – 2005. godina (773.481 KM), po osnovu Sporazuma o izmirenju duga po osnovu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje (431.804 KM), po osnovu nenaplaćenih mjenica 196.886 KM i po osnovu implementacije Programa poticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi (133.920 KM) i da se nastave aktivnosti u 2021. godini na usaglašavanju potraživanja po komisionim kreditima između Federalnog zavoda i komisionih banaka (po osnovu sačinjenih zapisnika o određenim neslaganjima kod potraživanja kreditnih sredstava sa 31. 12. 2019. godine) a putem formiranog Tima za monitoring. Također, dati su prijedlozi da se u 2021. godini provode aktivnosti na realizaciji Dinamičkog plana na poslovima upravljanja kreditnim potfolijem, plasiranim iz sredstava Federalnog zavoda na ime podsticaja za zapošljavanje putem komisionih banaka u periodu 2001.-2005. godina. **Komisija za popis u Izvještaju nije konstatovala da saldo glavnice plasiranih kredita u periodu 2001. – 2005. godina prema Izvještaju/ Pregledu plasiranih kredita sa stanjem na dan 31. 12. 2020. godine ne odgovara stanju na analitičkoj kartici, na osnovu obavljene revizije konstatujemo da je knjigovodstveno stanje veće za 271.512 KM u odnosu na stanje prema izvještajima banaka komisionara i da knjigovodstveno nisu evidentirana potraživanja po osnovu dospjelih kamata. Federalni zavod je sa 31. 12. 2020. godine usaglašavao stanja knjigovodstvenih evidencija a po osnovu plasmana u periodu 2001. – 2005. godine sa bankama, ali je još uvijek evidentna neusklađenost u iznosu od 271.512 KM. Federalni zavod je u 2021. godini nastavio aktivnosti na usaglašavanju utvrđenih razlika. U vezi ovoga, konstatujemo da se ne može potvrditi da je izvršen popis potraživanja po osnovu plasmana u periodu 2001. – 2005. godina i usklađivanje knjigovodstvenih evidencija sa evidencijama banaka.**

Također, konstatujemo da nije izvršen stvarni popis aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja. Naime, u Zbirnom izvještaju o popisu sačinjen je pregled obaveza za realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja i drugih mjera sa iskazanim zbirnim iznosima plaćenih i preostalih ugovorenih obaveza, po pojedinačnim mjerama, koji ne odgovaraju stanju iskazanom u bruto bilansu, te nije sačinjen analitički pregled obaveza po korisnicima u okviru svake mjere. S obzirom na to da komisija za popis stalnih sredstava, zaliha materijala, rezervnih dijelova i sitnog inventara, te popisa novčanih sredstava, potraživanja i obaveza sa 31. 12. 2020 godinu nije ukazala na prethodno navedene neusklađenosti na pozicijama aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja (detaljnije pojašnjeno u tački Izvještaja: 7.1.2.3.2.) utvrdili smo da nije izvršeno usaglašavanje sa stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja na 31. 12. 2020. godine. U knjigovodstvenoj evidenciji je na poziciji pasivnih vremenskih razgraničenja, odnosno ugovorenih nerealizovanih obaveza za aktivne politike zapošljavanja iskazan iznos od 34.385.034 KM, dok je popisom utvrđeno stanje navedenih obaveza u iznosu od 34.383.633 KM. Komisija nije konstatovala odstupanja iznosa iskazanih u knjigovodstvenoj evidenciji u odnosu na stanje utvrđeno popisom, niti je dala prijedlog za dalje aktivnosti u cilju usaglašavanja stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem.

U vezi sa svim, konstatujemo da nije izvršeno usaglašavanje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja, što predstavlja važan uslov za sačinjavanje istinitih i fer finansijskih izvještaja. Ovo nije u skladu sa članovima 25. i 26. Zakona o računovodstvu i reviziji, članom 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članom 67. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Preporuka:

- ***godišnji popis aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja vršiti u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.***

7.3 IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

U Izvještaju o novčanim tokovima, iskazani su ukupni novčani primici 72.073.642 KM i ukupne novčane isplate 72.313.610 KM, što za rezultat ima negativan novčani tok od 239.968 KM, a zajedno sa saldnom gotovine na početku godine (67.594.316 KM), saldo gotovine na kraju godine iznosi 67.354.348 KM..

8. JAVNE NABAVKE

Upravni odbor Federalnog zavoda je 15. 11. 2019. godine donio Odluku o usvajanju Plana javnih nabavki za 2020. godine. Nakon usvojih izmjena, planirana vrijednost ukupnih nabavki u iznosu od 1.116.250 KM (robe 338.230 KM, usluge 761.750 KM, radovi 16.270 KM) od kojih je ukupno realizovano 998.991 KM. Revidirali smo postupke nabavki u iskazanoj vrijednosti od 912.514 KM. Provedeno je ukupno dva otvorena postupka (nabavka Oracle licenci za kantonalne službe, i nabavka usluga održavanje Oracle softverskih i hardverskih licenci JIS-a), dva pregovaračka bez objave obavještenja (tehnička podrška za softverske module i migracija podataka i integracija i uvezivanje softverskih modula), 25 direktnih sporazuma (nabavka roba i usluga za tekuće poslovanje) i pet konkurentskih postupaka (nabavka agregata, adaptacija protokola, nabavka softvera za monitoring mreže itd.).

Za nabavku „**Oracle softverski licenci za za kantonalne /županijske službe za zapošljavanje za pristup JIS aplikaciji, kao proširenje kapaciteta postojećih licenci**” Federalni zavod je proveo otvoreni postupak. Tenderskom dokumentacijom je bilo predviđeno provođenje e – Aukcija, međutim, iste nisu održane iz razloga jer je u postupku pristigla samo jedna ponuda. Prilikom nabavke Oracle softverskih licenci (**279.068 KM, sa PDV-om**), tendersku dokumentaciju je preuzelo 13 potencijalnih kandidata, međutim, ponudu je dostavio samo Konzorcij: BS Telecom Solution d.o.o. Sarajevo i QSS d.o.o. Sarajevo, koji je ujedno bio i jedini kvalificirani ponuđač, tako da je i ugovor zaključen sa istim na iznos ponude od (238.519 KM bez PDV-a ili 279.068 KM sa PDV-om), odnosno 279.068 KM (sa PDV-om). **Naprijed istaknuto je pokazatelj da je kod nabavki specifične robe određenog proizvođača, u ovom slučaju Oracle licenci, veoma teško obezbijediti aktivnu konkurenciju, iako je formalno proveden otvoreni postupak, kako je to predviđeno Zakonom o javnim nabavkama.**

Javna nabavka „**Usluga održavanja Oracle softverskih licenci JIS-a – Lot 1 i Usluga održavanja Oracle hardvera JIS-a**” za 2020. godinu provedena je također putem otvorenog postupka koji je prvobitno pokrenut 30. 3. 2020. godine ali je ubrzo poništen zbog visine cijena iskazanih u dostavljenim ponudama koje su bile veće u odnosu na planirane. Naime, dostavljene su po jedna ponuda za svaki od LOT-ova i to za Lot 1 ponuda Konzorcija: "QSS" d.o.o. Sarajevo, "BS Telecom Solutions" d.o.o. Sarajevo i "Info studio" d.o.o. Sarajevo u iskazanom iznosu od 306.785 KM i za Lot 2 Konzorcij: "BS Telecom Solutions" d.o.o. Sarajevo i "QSS" d.o.o. Sarajevo u iskazanom iznosu od 117.520 KM. Planirani iznos nabavke za Lot 1 je bio 201.700 KM, a za Lot 2 90.400 KM.

Postupak predmetne nabavke je ponovo pokrenut 1. 6. 2020. godine putem otvorenog postupka sa iskazanim planiranim iznosima nabavke koji su identični vrijednostima dostavljenih ponuda u prethodnom postupku. Iako je originalnu dokumentaciju preuzelo 12 a korigovanu pet potencijalnih ponuđača dostavljena je ponovo po jedna ponuda za svaki od Lot-ova koje su u konačnici i prihvaćene. **Iako revizijom nisu utvrđeni proceduralni propusti, konstatovali smo da postoji određeni monopolizam koji drži grupa ponuđača ovih specifičnih usluga koji su oformili konzorcije i jedini dostavili formalno-pravno ispravne i prihvatljive ponude.**

9. OSTALI NALAZI

9.1 Implementacija jedinstvenog informacionog sistema (JIS-a)

Upravni odbor Federalnog zavoda je 20. 12. 2012. godine usvojio Analizu i profesionalno mišljenje što je podrazumijevalo izradu studije i provođenje svih mjera i aktivnosti u cilju izgradnje novog „Jedinstvenog informacionog sistema Federalnog zavoda za zapošljavanje (u daljem tekstu: JIS)“, u skladu sa zakonskim nadležnostima Federalnog zavoda da objedini i vodi zbirne evidencije u oblasti rada i zapošljavanja od interesa za Federaciju BiH i predlaže mjere i potrebna sredstva za razvoj i funkcioniranje JIS-a u ovoj oblasti. Nakon usaglašavanja sa kantonalnim službama za zapošljavanje, u maju 2014. godine je potpisan Sporazum o implementaciji projekta: „Nadogradnja, konsolidacija i unapređenje informacionog sistema za posredovanje u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba“, između Federalnog zavoda i svih 10 kantonalnih službi za zapošljavanje, a kojim se regulišu prava i obaveze sporazumnih strana pri implementaciji navedenog projekta, u okviru kojeg će se uspostaviti Integrirana baza podataka sadržana od zbirnih evidencija nezaposlenih osoba, novčanih naknada i drugih podataka u oblasti rada i zapošljavanja.

U cilju uvođenja „Jedinstvenog informacionog sistema upravljanja podacima o nezaposlenim osobama“ (JIS-a) Federalni zavod je u 2013. godini potpisao osnovne ugovore u ukupnoj vrijednosti od 5.203. 898 KM (sa PDV-om), za 4 lota sa: 1) BS TELECOM SOLUTIONS d.o.o. Sarajevo (3.739.827 KM), 2) QSS d.o.o. Sarajevo (687.890 KM), 3) INFO STUDIO d.o.o. Sarajevo (562.750 KM), i 4) Primakon d.o.o. Zagreb (213.432 KM).

Rok za izvršenje svih ugovorenih obaveza navedenih preduzeća je bio 31. 12. 2014. godine, koji nije ispoštovan (izvršenje 4.615.615 KM, što predstavlja 88,7 % ukupne vrijednosti). Obavljanjem revizije za 2014. godinu smo konstatovali problem aktiviranja kupljenih, odnosno isporučenih licenci u vrijednosti od 1.640.295 KM (31,52 % vrijednosti četiri naprijed navedena ugovora), za koje je kvalitativni prijem izvršen 4. 3. 2014. godine, 18. 6. 2014. godine i 4. 7. 2014. godine, obzirom da je tekuće održavanje istih počelo teći od dana isporuke. Obzirom da sistem nije pušten u funkciju, a ugovori sa dobavljačima nisu u dovoljnoj mjeri zaštitili interes Zavoda u dijelu početka trajanja tekućeg održavanja kupljenih licenci, navedeno je imalo za posljedicu da nije iskorišteno plaćeno održavanje licenci za prvu godinu korištenja u iznosu od 357.435 KM (sa PDV-om). Cijena godišnjeg održavanja kupljenih licenci prema Oracle-ovim korporativnim pravilima za Oracle softverske licence iznosi 22 %, a za Oracle hardverske licence iznosi 12 % od cijene licenci, što je ostalo neriješeno pitanje za naredni period, iako nije bilo naznaka da će JIS početi funkcionisati u kratkom roku.

U cilju razvoja i funkcionisanja informacionog sistema u oblasti zapošljavanja, Zavod je pored potpisivanja naprijed navedena četiri ugovora, nastavio zaključivati druge ugovore o nabavkama roba po kom osnovu su, u periodu od 2014. - 2016. godine, plaćene obaveze u iznosu od najmanje 699.274 KM. Zavod je također 30. 12. 2016. godine i 23. 12. 2016. godine zaključio još dva ugovora za tekuće održavanje licenci za 2015. i 2016. godinu („QSS“ d.o.o. Sarajevo i „BS Telecom Solutions“ d.o.o. Sarajevo) na ukupan iznos od 586.149 KM (sa PDV-om). Sistem i dalje nije bio uspostavljen, a jedina novina u odnosu na osnovni ugovor o kupovini licenci je smanjenje broja proizvoda (softverskih licenci) koji imaju količinu 500 na 350. U 2017. godini potpisan je novi ugovori za tekuće održavanje ranije kupljenih licenci („QSS“ d.o.o. Sarajevo i „BS Telecom Solutions“ d.o.o. Sarajevo) ukupne vrijednosti 319.396 KM (sa PDV-om). Ako **uzmemo u obzir sve naprijed navedeno, konstatujemo da je Zavod u cilju razvoja i funkcionisanja informacionog sistema u oblasti zapošljavanja, u periodu 2013. – 2017. godina, zaključio ugovore u vrijednosti od najmanje 6.808.717 KM.**

Zapisnikom o završetku implementacije i probnog rada, te stavljanja u produkcijski rad Jedinstvenog informacionog sistema Federalnog zavoda za zapošljavanje i Službe za zapošljavanje u BPK-a, kojeg su 19. 10. 2017. godine potpisali direktorica Zavoda i direktorica Službe BPK-a¹³, konstatovano je da su se stekli uslovi da od 3. 7.2017. godine Služba za zapošljavanje BPK-a krene sa produkcijskim radom u novoj aplikaciji JIS-a, čime i formalno prestaje da se koristi stara aplikacija EPIS. Obzirom da je samo jedna kantonalna služba za zapošljavanje prešla u puni produkcijski rad, za preostalih devet službi je trebalo

¹³ U daljem tekstu korištene su skraćenice: Tuzlanski kanton – TK, Srednjobosanski kanton – SBK, Zeničko-dobojski kanton – ZDK, Unsko-sanski kanton – USK, Kanton Sarajevo – KS, Hercegovačko-neretvanski kanton – HNK, Zapadnohercegovački kanton - ZHK, Bosansko-podrinjski kanton – BPK, Livanjski kanton – K10, Posavski kanton – PK

osigurati potrebne uslove kako bi i one najprije prešle u probni rad, a zatim nakon finalnog testiranja i pregleda doradenih i unapređenih funkcionalnosti JIS-a u produkcionu rad.

U vezi sa praćenjem implementacije i izmirenjem obaveza iz osnovnih ugovora koji su 2013. godine potpisani sa četiri naprijed navedena dobavljača, nakon sačinjavanja zapisnika o kvalitativnom prijemu robe i usluga, svim dobavljačima su od ugovorenih 5.203.898 KM, sa 31. 12. 2017. godine plaćene fakturisane obaveze u iznosu od 5.112.080 KM. Na osnovu uvida u prezentirane Finalne zapisnike o radu komisije za kvalitativni i kvantitativni prijem od 1. 11. 2017. godine i 2. 11. 2017. godine, utvrdili smo da su njima navedene obaveze koje su oni dužni otkloniti/ implementirati u garantnom roku. Zavod je krajem novembra 2017. godine, pojedinačno, sa svakim od naprijed navedenih dobavljača, potpisao „Sporazume o garantnom periodu i prelasku kantonalnih službi za zapošljavanje u produkcionu rad“ kojim je utvrđeno da se za početak garantnog perioda usvaja 3. 7. 2017. godine, dan kada je Kantonalna služba BPK-a prešla u puni produkcionu rad. **U skladu sa navedenim, garantni period je završen 2. 7. 2018. godine do kada je bilo potrebno otkloniti sve neusklađenosti, primjedbe i nedostatke u funkcionalnosti, kako u aplikaciji, tako i u cjelokupnom sistemu, a sve prema Finalnim zapisnicima o radu komisija za kvalitativni i kvantitativni prijem po Lotu 1, Lotu 2, Lotu 3 i Lotu 4.**

Zavod je u martu 2018. godine potpisao Protokole o prelasku u probni rad na aplikaciji Jedinostvenog informacionog sistema Federalnog zavoda za zapošljavanje na projektu „Nadogradnja, konsolidacija i unapređenje Informacionog sistema za posredovanje u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba“ sa šest kantonalnih službi za zapošljavanje (SBK, TK; PK, USK, ZDK i KS), te su za njih četiri urađeni „Planovi migracije i testiranje validnosti“ u kojima je opisano na koji će se način uraditi migracija podataka iz službi u JIS (testna i produkcijska migracija). Za Službe za zapošljavanje SBK i Kantona Sarajevo nije sačinjen Plan migracije i testiranje validnosti jer se, nakon nekoliko pokušaja migracije podataka iz evidencija o nezaposlenim osobama i novčanim naknadama, pokazalo značajno neslaganje i nekompatibilnost sistema za vođenje evidencija službe i JIS sistema. Zbog toga je odlučeno da će navedene službe, dodatnim angažmanom svog osoblja, ručno migrirati aktivne podatke o nezaposlenim osobama. Prema prezentiranoj dokumentaciji u maju 2018. godine je u produkcionu rad na novi JIS prešla je Služba za zapošljavanje Posavskog kantona i oktobru 2018. godine i Služba za zapošljavanje SBK.

U 2018. godini zaključen je ugovor o održavanju Oracle softverskih licenci sa QSS d.o.o. u iznosu od 235.976 KM (sa PDV), a 2019. godine, također sa QSS d.o.o., u iznosu od 235.516 KM. U izvještajnoj godini zaključen je ugovor o održavanju (grupa ponuđača) u iznosu 306.785 KM (sa PDV), kao i ugovor o kupovini 100 Oracle softverskih licenci za kantonalne službe (sa QSS d.o.o. i BS Telecom Solutions) u iznosu od 279.067 KM (sa PDV). Kao razlog za kupovinu novih licenci navedena je implementacija novih modula APZ i IPZ, kao i nastavak implementacije JISa u službama. U 2021. godini zaključen je ugovor o održavanju Oracle licenci u iznosu od 400.445 KM (450 korisnika). U narednoj tabeli dajemo pregled korištenja Oracle korisničkih licenci:

Pregled korištenja Oracle korisničkih licenci u Zavodu i kantonalnim službama

Red. Broj	Organizaciona jedinica	Broj Oracle korisničkih licenci
A.1	Federalni zavod za zapošljavanje	34
B.1	Služba za zapošljavanje TK	86
B.2	Služba za zapošljavanje SBK	71
B.3	Služba za zapošljavanje ZDK	67
B.4	Služba za zapošljavanje USK	49
B.5	Služba za zapošljavanje KSA	32
B.6	Služba za zapošljavanje HNK	31
B.7	Služba za zapošljavanje ZHK	23
B.8	Služba za zapošljavanje BPK	17
B.9	Služba za zapošljavanje Livno-K10	15
B.10	Služba za zapošljavanje PK	9
	Total	434

Zavod je Planu rada za 2019. godinu planirano prelazak iz probnog rada u punu produkciju u službama TK, USK i ZDK, a u Planu rada za 2020. godinu implementaciju JISa u četiri službe KS, HNK, ZHŽ i LK-K10, što nije realizirano.

Prema navodima odgovornih u Zavodu službe USK i TK su u produkcijski rad, ali nije izvršeno formalno potpisivanje zapisnika. U službi za zapošljavanje ZDK su izvršene pripreme za probni rad, ali nisu održane edukacije zaposlenih koje su bile planirane za mart izvještajne godine, kada je započeo lockdown zbog pandemije, tako da ova služba i ne koristi JIS. Služba KS je u 2021. godini planirala sredstva za provođenje postupka nabavke za angažovanje firme koja će izvršiti pripremu podataka za migraciju u JIS. Sa službama HNK, ZŽH i K10, su održani sastanci na kojima su njihovi predstavnici istrajali na opredijeljenosti da i dalje i koriste softversko rješenje koje su do sada koristili a da se podaci u JIS prenose putem interfejsa na dnevnoj bazi, za koje je prezentirano je i tehničko rješenje, ali nije bilo daljih aktivnosti na realizaciji.

Navodimo i da se od isteka garantnog roka za softversku aplikaciju JISa, provode otvoreni postupci nabavke i zaključuju godišnji ugovori održavanju i unapređenju/nadogradnji. Usluga održavanja ugovora se dijelom kao fiksna mjesečna naknada za redovno održavanje, a dijelom kao broj inženjer/sati za popravke i otklanjanje kvarova, a usluga nadogradnje i unapređenje aplikacije kao broj inženjer/sati. U 2018. zaključen je ugovor za održavanje i unaprijeđenije aplikacije JIS-a sa BS Telecom d.o.o. Sarajevo u iznosu 156.078 KM, u 2019. godini okvirni sporazum za dvije godine sa godišnjim iznosima za održavanje 235.516 KM i unaprijeđenije 152.100 KM. U 2021. godini zaključeni su ugovori za održavanje u iznosu 210.994 KM i unapređenje 159.950 KM (sa PDV).

U okviru navedenih ugovora o unapređenju izvršeno je usklađivanje aplikacije JISa sa novim Pravilnikom o evidencijama o nezaposlenim osobama iz 2017. godine, nadogradnja za module programa APZ (aktivne politike zapošljavanja) i IPZ (individualne planove zapošljavanja) i implementacija interfejsa JIS - Trezor.

O statusu implementacije JISa direktorica Federalnog zavoda je dva puta izvještavala Upravni odbor Zavoda i to na sjednici 17. 6. 2019. godine kada usvojio Izvještaj o statusu JIS-a na 19. 5. 2019. godine i na sjednici od 24. 2. 2021. godine, kada ravnateljica je podnijela „Izvještaj o stanju informatičke funkcionalnosti imovine koja čini Jedinostveni informacioni sistem u oblasti zapošljavanja na dan 31.12.2020. godine“ sa prilogom „Cost-benefit analiza Jedinostvenog informacionog sistema u oblasti zapošljavanja u FBiH“. U navedenom izvještaju je vidljivo da kantonalne službe u različitoj mjeri koriste funkcionalne module JIS-a. Module APZ i IPZ koriste sve službe, a centralni modul evidencija nezaposlenih osoba u probnom i produkcijskom radu koristi pet službi (BPK, PK, USK, TK i SBK). Cost-benefit analiza je urađena poređenjem JIS-a u odnosu na prethodno korišteni sistem EPIS, analizirana su i potrebna sredstva za održavanje i razvoj JIS-a, te mogući pravci razvoja i projekcija ulaganja u narednom periodu. Osim tabele pregleda korištenja modula JISa po službama, ni izvještaj ni cost-benefit analiza nisu se bavili pitanjem korištenja svih modula JIS-a u svim kantonalnim službama. Upravni odbor Federalno zavoda je odlukom usvojio izvještaj, ali nije bilo zaključaka u vezi sa aktivnostima implementacije JIS-a u službama.

S obzirom da je JIS u punoj produkciji, odnosno jedini sistem koji se koristi za podršku procesima iz oblasti zapošljavanja u službama tri kantona u kojima je evidentirano 13 % od ukupnog broja nezaposlenih osoba, a da su još dva kantona USK i TK u probnom radu, što sve zajedno iznosi manje od polovine ukupnog broja evidentiranih nezaposlenih osoba (cca 48%). Zbog toga što nije zvanično potvrđena validnost svih podataka koji se nalaze u bazi JIS-a ne mogu se implementirati aplikativne kontrole na prijavama putem portala na programe APZ da li se osoba nalazi na evidenciji nezaposlenih, odnosno u bazi JIS-a. Navedena kontrola se vrši naknadno, kad je osoba već aplicirala na program, u službama kao „sekundarna“ kontrola. Iz istog razloga se ne mogu generirati zbirni (statistički izvještaji), te koristiti druge funkcionalnosti za koje su potrebni validni i kompletni podaci u bazi JIS-a.

Zbog svega navedenog potrebno angažovanje ljudskih resursa na poslovima kao finansijska sredstva za održavanje drugih sistema koji se paralelno s JIS-om koriste u službama, za procese koji su podržani u JIS-u. Kao značajno za prelazak službi u punu produkciju navodimo primjedbe službe TK koje se odnose na nedovoljnu usklađenosti aplikacije JIS-a sa procesima koje podržava, jer kako navode testiranje funkcionalnosti je vršeno u maloj službi BPK u kojoj su navedeni procesi jednostavniji.

Prema raspoloživim podacima, Federalni zavod je za funkcionisanje informacionog sistema u oblasti zapošljavanja do kraja 2017. godine utrošio sredstva u iznosu od najmanje 6.808.717 KM, od čega se

5.203.898 KM odnosi na osnovne ugovore za uvođenje Jedinog informacionog sistema (JIS-a). U naredne tri godine za licence, održavanje i unapređenje JIS-a utrošeno je još 2.617.406,02 KM (sa PDV) od čega u 2020. godini 1.392.820,38 KM (sa PDV). U 2021. godini zaključeni su ugovori u iznosu od 1.037.758 KM (sa PDV).

Iako su sve aktivnosti na uspostavi JIS-a trebale biti okončane do februara 2015. godine, obavljenom revizijom smo utvrdili da je od 10 kantonalnih službi, JIS stavljen u produkcijski rad samo u službama za zapošljavanje BPK-a, Posavskog kantona i SBK, dok je u službama USK, TK u probnom radu. Navodimo da probni rad podrazumijeva paralelni rad i unos podataka u oba sistema kako bi se obezbijedila ažurnost podataka.

Zavod je u prethodnom periodu imao praksu da prilikom izrade tenderske dokumentacije i praćenje IT postupaka angažuje vanjske saradnike za koje nema garancije da će isti snositi odgovornost za moguće negativne posljedice usljed loše ili neadekvatne realizacije projekata velike vrijednosti. S tim u vezi, ističemo da, iako je imao, Federalni zavod nije u dovoljnoj mjeri iskoristio unutrašnje ljudske kapacitete IT stalno uposlenog osoblja (niti kantonalnih službi), koji kao uposlenici imaju veću odgovornost i zainteresiranost za uspješnu realizaciju IT projekata.

Zavod je 2018. godine izvršio izmjenu organizacione strukture a i Odjeljenje za informacione tehnologije, evidencije i statistike koje je bilo u sastavu Sektora za ekonomske poslove, evidencije i informacione tehnologije je izdvojeno pozicionirano kao samostalni organizacionu dio kojem je neposredni pretpostavljeni direktorica Zavoda, te rukovodilac Odjeljenja predstavlja Odjeljenje pred organima upravljanja i rukovođenja gdje se donose bitne odluke za Zavod u dijelu IT-a. Prema prezentiranoj dokumentaciji IT osoblje Zavoda još nije prošlo sve edukacije potrebne kako bi obavljali dio poslova održavanja i razvoja JIS-a, za koje se angažuju informatičke firme, a u cilju smanjenja izdataka za navedene usluge, kao i ovisnosti od eksternih izvršilaca.

Zavod još uvijek nije uspio potpuno implementirati JIS u svih deset kantonalnih službi, a međuvremenu su započeli procesi održavanja, kao i nadogradnje i izmjene softverskog rješenja zbog promjena zakonske regulative, što je podrazumijevalo potrebu daljih ulaganja u JIS. Kao razlozi za navedeno osim pandemije koja je dijelom usporila a dijelom zaustavila procese, mogu se navesti teškoće u procesu migracije podataka iz prethodnih sistema koji su zbog distribuiranog načina obrade proizveli dupliranje podataka koja se moraju „čistiti“, kao i nedovoljna usklađenost softverske aplikacije sa procesima u većim službama, neprihvatanje JIS-a od dijela službi, te ograničenim ljudskim resursima Zavoda i službi angažovanim na implementaciji. Zaključno sa izvještajnom godinom u JIS uloženo preko 9 miliona KM javnih sredstava, a prema analizama i projekcijama u narednom periodu se očekuju dalja ulaganja. Bez potpune implementacije i korištenja kapaciteta sistema koji je dizajniran za obradu podataka svih deset službi, ne može se reći i da Zavod ispunjava adekvatno svoju zakonsku nadležnost objedinjavanje i vođenja podataka iz oblasti rada i zapošljavanja od interesa za FBiH, a postavlja se pitanje opravdanosti ulaganja.

Preporuke:

- *potrebno je da organi upravljanja i rukovođenja Zavodom poduzmu sve mjere i aktivnosti u cilju potpune implementacije JIS-a u svih 10 kantonalnih službi;*
- *kontinuirano jačati interne IT ljudske resurse Zavoda za podršku JIS-u.*

10. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Federalni zavod je 28. 9. 2021. godine dostavio komentar na Nacrt izvještaja o izvršenoj finansijskoj reviziji za 2020. godinu.

U njemu su navedena neslaganja i dati komentari koji se odnose na: radno-pravni status direktorice; formiranje Savjetodavne komisije; propisivanje maksimalnog iznosa sredstava do kojeg direktor može donositi odluke bez saglasnosti Upravnog odbora; pravovremeno implementiranje programa za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja u godini kad su i odobreni; planiranje iznosa sredstava za realizaciju potpisanih ugovora iz prethodnih perioda u finansijskom planu tekuće godine; ocjenjivanje poslovanja kantonalnih službi za zapošljavanje; harmonizaciju osnovice za obračun doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba; terensku kontrolu utroška sredstava doznačenih Fondu za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom; raspisivanje javnog poziva i dodjelu sredstava za finansiranje zajedničkih projekata sa drugim institucijama, objavljivanje javnih poziva u ukupnom iznosu planiranih sredstava po programima aktivne politike zapošljavanja; usklađivanje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem ugovorenih obaveza po mjerama aktivnih politika zapošljavanja iskazanih na pozicijama aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja i na godišnji popis sumnjivih i spornih potraživanja i aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja.

Prihvatili smo komentare uz dostavljenu relevantnu dokumentaciju i ugradili ih u konačan tekst Izvještaja, a odnose se na: ocjenjivanje poslovanja kantonalnih službi u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, raspisivanje javnog poziva po Programu sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim institucijama u ukupnom planiranom iznosu i utvrđenim kriterijima za raspodjelu sredstava.

Djelimično smo prihvatili komentare i ugradili ih u konačan tekst Izvještaja, a odnose se na:

- radno-pravni status direktorice, jer je dostavljen Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o radu kojim je dato pitanje usklađeno sa Zakonom o radu i Uredbom o prijemu u radni odnos u javnom sektoru FBiH, ali odredbe zaključenog ugovora o radu sa direktoricom nisu usklađene sa donesenim Pravilnikom o izmjenama i dopunama pravilnika o radu;
- godišnji popis sumnjivih i spornih potraživanja i aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja, jer dostavljena dokumentacija potvrđuje aktivnosti na usklađivanju sumnjivih i spornih potraživanja za kredite date u periodu 2001-2005. godine kod banaka, dok za aktivna i pasivna vremenska razgraničenja nije dostavljena relevantna dokumentacija koja bi uticala na izmjenu nalaza.

Nismo prihvatili primjedbe i komentare po ostalim nalazima budući da nisu data adekvatna obrazloženja i dokumentacija koja bi uticala na izmjene datih nalaza u Izvještaju. S tim u vezi dajemo sljedeća pojašnjenja:

- nije formirana Savjetodavna komisija u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Statutom Federalnog zavoda, iako je Federalni zavod u 2020. godini uputio Urgenciju Udruženju poslodavaca u FBiH za popunjavanjem članova Savjetodavne komisije;
- Statutom niti bilo kojim drugim internim aktom Federalnog zavoda nije propisan maksimalan iznos sredstava do kojeg direktor može donositi odluke bez saglasnosti Upravnog odbora u skladu sa Zakonom o ustanovama;
- planirana sredstva za programe aktivne politike zapošljavanja nisu realizovana u utvrđenim rokovima, zbog čega nisu postignuti očekivani efekti zapošljavanja;
- u finansijskom planu tekuće godine nije posebno planiran iznos sredstava za realizaciju ugovora iz prethodnog perioda po programima aktivne politike zapošljavanja, nego je planiran u zbirnom iznosu, što otežava praćenje realizacije programa;
- osnovica za obračun doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba nije harmonizovana na nivou kantonalnih službi za zapošljavanje, iako je Federalni zavod u

ranijem periodu upućivao inicijative kantonalnim skupštinama i kantonalnim zavodima zdravstvenog osiguranja za rješavanje ove problematike;

- u vezi kontrole namjenskog utroška sredstava dodijeljenih Fondu za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, nije dovoljan novi modalitet pravdanja doznačenih sredstava koji se provodio u 2020. godini, s obzirom na to da je terenska kontrola utroška sredstava propisana zakonskim propisima;
- navedeno je da su u 2021. godini poduzimane aktivnosti da se prvim javnim pozivom po mjerama aktivne politike zapošljavanja stavi na raspolaganje ukupno planirani iznos sredstava, što ukazuje na to da nisu poduzimane aktivnosti u revidiranoj godini.

Rukovoditeljica Sektora
za finansijsku reviziju

Mirsada Janjoš

Tim za reviziju

Meliha Baručija – voditeljica tima

Belma Đulić – članica tima

Derviša Harbaš – članica tima, IT revizorka

V PRILOG: GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2020. godinu					
Federalni zavod za zapošljavanje					
Opis	Planirano	Ostvareno		Odstupanje (3-2)	Procenat (3/2x100)
		U tekućoj godini	U prethodnoj Godini		
1	2	3	4	5	6
I PRIHODI (od 1 do 16)	56.734.986	65.648.415	65.402.326	8.913.429	116%
PRIHODI OD POREZA (1+2+3+4+5+6+7+8)	48.220.500	50.630.694	50.812.332	2.410.194	105%
1. Porez na dobit pojedinca i preduzeća	0	0	0	0	0
Porezi na dobit pojedinaca (zaostale uplate poreza)	0	0	0	0	0
Porezi na dobit preduzeća	0	0	0	0	0
Porez na dobit banaka i drugih finansijskih organizacija i društava za osiguranje i reosiguranje imovine i lica, pravnih lica iz oblasti elektroprivrede, pošte i telekomunikacija i pravnih lica iz oblasti igara na sreću i ostalih preduzeća	0	0	0	0	0
2. Doprinosi za socijalnu zaštitu	48.220.500	50.630.694	50.812.332	2.410.194	105%
3. Porezi na plaću i radnu snagu	0	0	0	0	0
4. Porez na imovinu	0	0	0	0	0
5. Domaći porezi na dobra i usluge	0	0	0	0	0
6. Porez na dohodak	0	0	0	0	0
7. Prihodi od indirektnih poreza	0	0	0	0	0
8. Ostali porezi					
NEPOREZNI PRIHODI (9+10)	300.000	307.146	426.139	7.146	102%
9. Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	38.000	5.907	53.167	-32.093	15%
Prihodi od nefinansijskih javnih preduzeća i finansijskih javnih institucija	0	0	0	0	0
Ostali prihodi od imovine	0	0	0	0	0
Kamate i dividende primljene od pozajmica i učešća u kapitalu	38.000	5.907	53.167	-32.093	15%
Naknade primljene od pozajmica i učešća u kapitalu	0	0	0	0	0
Prihodi od pozitivnih kursnih razlika	0	0	0	0	0
Prihodi od privatizacije	0	0	0	0	0
Prihodi po osnovu premije i provizije za izdatu garanciju	0	0	0	0	0
10 Naknade, takse i prihodi od pružanja javnih usluga, kazne i drugi prihodi	262.000	301.238	372.971	39.238	115%
Administrativne takse	0	0	0	0	0
Sudske takse	0	0	0	0	0
Komunalne naknade i takse	0	0	0	0	0
Ostale budžetske naknade i takse	0	0	0	0	0
Naknade i takse po federalnim zakonima i drugim propisima	0	0	0	0	0
Prihodi od pružanja javnih usluga (prihodi od vlastitih djelatnosti korisnika budžeta i vlastiti prihodi)	61.000	82.348	107.230	21.348	135%
Neplanirane uplate – prihodi	201.000	218.890	265.741	17.890	109%
Novčane kazne	0	0	0	0	0
Drugi tekući prihodi	0	0	0	0	0
PRIMLJENI TRANSFERI I DONACIJE (od 11 do 16)	8.214.486	14.710.576	14.163.855	6.496.090	179%
11 Primljeni tekući transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija	0	0	0	0	0
12 Primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti	8.214.486	14.710.576	14.163.855	6.496.090	179%
13 Primljeni kapitalni transferi od inostranih vlada	0	0	0	0	0
14 Kapitalni transferi od ostalih nivoa vlasti i fondova	0	0	0	0	0

15	Kapitalni transferi iz nevladinih izvora	0	0	0	0	0
16	Donacije	0	0	0	0	0

	II RASHODI (od 1 do 7)	119.472.703	64.808.036	51.162.817	-	54%
					54.664.667	
1.	Plaće i naknade troškova zaposlenih	3.054.900	2.823.623	2.757.639	-231.277	92%
	Bruto plaće i naknade plaća	2.745.000	2.575.247	2.492.956	-169.753	94%
	Naknade troškova zaposlenih	309.900	248.376	264.683	-61.524	80%
2.	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	300.000	273.297	264.743	-26.703	91%
3.	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	2.233.617	1.768.172	1.435.419	-465.445	79%
	Putni troškovi	45.000	6.772	32.106	-38.228	15%
	Izdaci za energiju	41.200	34.907	34.335	-6.293	85%
	Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	78.200	42.255	47.269	-35.945	54%
	Nabavka materijala i sitnog inventara	50.000	22.623	20.769	-27.377	45%
	Izdaci za usluge prevoza i goriva	13.000	6.034	9.693	-6.966	46%
	Unajmljivanje imovine, opreme i nematerijalne imovine	6.000	2.031	2.764	-3.969	34%
	Izdaci za tekuće održavanje	110.000	78.493	65.182	-31.507	71%
	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	338.650	303.732	200.811	-34.918	90%
	Ugovorene i druge posebne usluge	1.551.567	1.271.325	1.022.491	-280.242	82%
4.	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	113.884.186	59.942.944	46.705.015	-	52%
					53.941.242	
	Tekući transferi drugim nivoima vlasti	24.735.233	22.691.113	8.132.975	-2.044.120	92%
	Tekući transferi pojedincima	17.078.022	7.333.461	6.503.607	-9.744.561	43%
	Tekući transferi neprofitnim organizacijama	2.458.489	1.109.540	766.142	-1.348.949	45%
	Subvencije javnim preduzećima	21.062.084	6.212.890	7.479.732	-	30%
					14.849.194	
	Subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima	48.550.358	22.595.940	23.822.559	-	46%
					25.954.418	
	Subvencije finansijskim institucijama	0	0	0	0	0
	Tekući transferi u inostranstvo	0	0	0	0	0
	Drugi tekući rashodi	0	0	0	0	0
5.	Kapitalni transferi	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi drugim nivoima vlasti	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi pojedincima	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi neprofitnim organizacijama	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi javnim preduzećima	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi privatnim pred. i poduzetnicima	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi finansijskim institucijama	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi u inostranstvo	0	0	0	0	0
6.	Izdaci za kamate	0	0	0	0	0
	Kamate na pozajmice primljene kroz Državu	0	0	0	0	0
	Izdaci za inostrane kamate	0	0	0	0	0
	Kamate na domaće pozajmljivanje	0	0	0	0	0
	Izdaci za kamate vezane za dug po izdanim garancijama	0	0	0	0	0
7.	Tekuća budžetska rezerva	0	0	0	0	0
	TEKUĆI SUFICIT (TEKUĆI DEFICIT) (I-II)	-62.737.717	840.379	14.239.509	63.578.096	-1%
	III TRANSAKCIJE U STALNIM SREDSTVIMA	0	0	0	0	0
1.	Primici od prodaje stalnih sredstava	0	0	0	0	0
	Primici od prodaje stalnih sredstava	0	0	0	0	0
	Primici od prodaje federalnih robnih rezervi	0	0	0	0	0
	Ostali kapitalni primici	0	0	0	0	0
2.	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	542.283	536.780	266.972	-5.503	99%
	Nabavka zemljišta, šuma i višegodišnjih zasada	0	0	0	0	0
	Nabavka građevina	0	0	0	0	0
	Nabavka opreme	60.683	57.939	89.488	-2.744	95%
	Nabavka ostalih stalnih sredstava					

	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava	481.600	478.841	177.485	-2.759	99%
	Rekonstrukcija i investiciono održavanje	0	0	0	0	0
	NETO NABAVKA STALNIH SREDSTAVA (2-1)	542.283	536.780	266.972	-5.503	99%
	A. NETO POZAJMLJIVANJE (NETO ZADUŽIVANJE) = UKUPAN DEFICIT/SUFICIT (Tekući suficit/deficit – Neto nabavka stalnih sredstava)	63.280.000	303.599	13.972.536	63.583.599	1%
	IV TRANSAKCIJE U FINANSIJSKOJ IMOVINI	0	0	0	0	0
1.	Primici od finansijske imovine	700.000	6.636.281	1.259.699	5.936.281	948%
	Primljene otplate od pozajmljivanja drugim nivoima vlasti	0	0	0	0	0
	Primljene otplate od pozajmljivanja pojedincima i neprofitnim organizacijama	0	0	0	0	0
	Primljene otplate od pozajmljivanja javnim preduzećima	0	0	0	0	0
	Primitak sredstava po osnovu učešća u dionicama javnih preduzeća	0	0	0	0	0
	Primitak sredstava po osnovu učešća u dionicama privatnih preduzeća i u zajedničkim ulaganjima	0	0	0	0	0
	Primljene otplate od ostalih vidova domaćeg pozajmljivanja	700.000	6.636.281	1.259.699	5.936.281	948%
	Primljene otplate od pozajmljivanja u inostranstvo	0	0	0	0	0
2.	Izdaci za finansijsku imovinu	400.000	6.681.824	1.387.904	6.281.824	1670%
	Pozajmljivanje drugim nivoima vlasti	0	0	0	0	0
	Pozajmljivanje pojedincima, neprofitnim organizacijama i privatnim preduzećima	0	0	0	0	0
	Pozajmljivanje javnim preduzećima	0	0	0	0	0
	Izdaci za kupovinu dionica javnih preduzeća	0	0	0	0	0
	Izdaci za kupovinu dionica privatnih preduzeća i učešće u zajedničkim ulaganjima	0	0	0	0	0
	Ostala domaća pozajmljivanja	400.000	6.681.824	1.387.904	6.281.824	1670%
	Pozajmljivanje u inostranstvo					
	B. NETO POVEĆANJE (SMANJENJE) FINANSIJSKE IMOVINE (1-2)	300.000	-45.543	-128.205	-345.543	-15,2
	V TRANSAKCIJE U FINANSIJSKIM OBAVEZAMA	0	0	0	0	0
1.	Primici od zaduživanja	0	0	0	0	0
	Primici od dugoročnog zaduživanja	0	0	0	0	0
	Zajmovi primljeni kroz Državu	0	0	0	0	0
	Primici od inostranog zaduživanja	0	0	0	0	0
	Primici od domaćeg zaduživanja	0	0	0	0	0
	Primici od kratkoročnog zaduživanja	0	0	0	0	0
	Zajmovi primljeni kroz Državu	0	0	0	0	0
	Primici od inostranog zaduživanja	0	0	0	0	0
	Primici od domaćeg zaduživanja	0	0	0	0	0
2.	Izdaci za otplate dugova	0	0	0	0	0
	Otplate dugova primljenih kroz Državu	0	0	0	0	0
	Vanjske otplate	0	0	0	0	0
	Otplate domaćeg pozajmljivanja	0	0	0	0	0
	Otplate unutarnjeg duga	0	0	0	0	0
	Otplate duga po izdatim garancijama	0	0	0	0	0
	Otkup duga	0	0	0	0	0
	C. NETO ZADUŽIVANJE (NETO OTPLATE DUGOVA) (1-2)	0	0	0	0	0
	UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (A+B+C)	-62.980.000	258.057	13.844.332	63.238.057	-0,4

Rukovodstvo je Godišnji izvještaj o izvršenju finansijskog plana za 2020. godinu odobrilo 19. 2. 2021. godine.

Direktorica
Helena Lončar

Bilans stanja na 31. 12. 2020. godine			
Federalni zavod za zapošljavanje			
Opis	U obračunskom periodu tekuće godine	U istom obračunskom periodu prethodne godine	Procenat (2/3)x100
1	2	3	4
I AKTIVA			
A. Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe (1+...+8)	120.256.854	118.710.708	101
1. Novčana sredstva i plemeniti metali	67.354.348	67.594.316	100
2. Vrijednosni papiri	0	0	0
3. Kratkoročna potraživanja	18.058.472	18.047.141	100
4. Kratkoročni plasmani	459.000	459.000	100
5. Finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama	0	0	0
6. Zalihe materijala i robe	0	0	0
7. Zalihe sitnog inventara	0	0	0
8. Kratkoročna razgraničenja	34.385.034	32.610.251	105
B. Stalna sredstva (11+14+17+18)	36.403.369	36.839.168	99
9. Stalna sredstva	12.862.180	12.324.327	104
10. Ispravka vrijednosti stalnih sredstava	9.635.987	8.927.458	108
11. Neotpisana vrijednost stalnih sredstava (9-10)	3.226.193	3.396.869	95
12. Dugoročni plasmani	33.177.176	33.442.299	99
13. Ispravka vrijednosti dugoročnih plasmana	0	0	0
14. Neotpisana vrijednost dugoročnih plasmana (12-13)	33.177.176	33.442.299	99
15. Vrijednosni papiri	0	0	0
16. Ispravka vrijednosti vrijednosnih papira	0	0	0
17. Neotpisana vrijednost vrijednosnih papira (15-16)	0	0	0
18. Dugoročna razgraničenja	0	0	0
UKUPNO AKTIVA (A+B)	156.660.223	155.549.876	101
II PASIVA			
C. Kratkoročne obaveze i razgraničenja (19+...+24)	53.602.403	52.624.981	102
19. Kratkoročne tekuće obaveze	380.105	940.719	40
20. Obaveze po osnovu vrijednosnih papira	0	0	0
21. Kratkoročni krediti i zajmovi	0	0	0
22. Obaveze prema zaposlenicima	239.755	250.400	96
23. Finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama	0	0	0
24. Kratkoročna razgraničenja	52.982.543	51.433.862	103
D. Dugoročne obaveze i razgraničenja (25+26+27)	0	0	0
25. Dugoročni krediti i zajmovi	0	0	0
26. Ostale dugoročne obaveze	0	0	0
27. Dugoročna razgraničenja	0	0	0
E. Izvori stalnih sredstava (28+29+30+31-32)	103.057.820	102.924.895	100
28. Izvori stalnih sredstava	36.403.369	36.839.168	99
29. Ostali izvori sredstava	0	0	0
30. Izvori sredstava rezervi	0	0	0
31. Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima	66.654.451	66.085.727	101
32. Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima	0	0	0
UKUPNO PASIVA (C+D+E)	156.660.223	155.549.876	101

Rukovodstvo je Bilans stanja na 31. 12. 2020. godine odobrilo 19. 2. 2021. godine.

Direktorica
Helena Lončar

Izveštaj o novčanim tokovima za period izvještavanja od 1. 1. do 31. 12. 2020. godine		
Federalni zavod za zapošljavanje		
Redni broj	Pozicija	Iznos u KM
1	2	3
	I NOVČANI PRIMICI	
1	Prihodi (od 2 do 6)	65.437.361
2	Prihodi od poreza	56.657.073
3	Neporezni prihodi	307.146
4	Tekući transferi (transferi i donacije)	14.473.142
5	Kapitalni transferi	0
6	Prihodi po osnovu zaostalih obaveza	0
7	Kapitalni primici i transferi (8)	0
8	Kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava	0
9	Finansiranje (od 10 do 12)	6.636.281
10	Primici od finansijske imovine	6.636.281
11	Primici od dugoročnog zaduživanja	0
12	Primici od kratkoročnog zaduživanja	0
13	UKUPNI NOVČANI PRIMICI (1 + 7 + 9)	72.073.642
14	II NOVČANE ISPLATE	
15	Rashodi (od 16 do 21)	65.047.859
16	Plaće i naknade troškova zaposlenih	2.844.699
17	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	273.866
18	Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge	1.594.225
19	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	60.335.069
20	Kapitalni transferi	0
21	Izdaci za kamate	0
22	Kapitalni izdaci (redni broj 23)	583.927
23	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	583.927
24	Finansiranje (25 + 26)	6.681.824
25	Izdaci za finansijsku imovinu	6.681.824
26	Izdaci za otplate dugova	0
27	UKUPNE NOVČANE ISPLATE (15 + 22 + 24)	72.313.610
28	NETO NOVČANI PRIMICI / ISPLATE (13 - 27) ili (27 - 13)	239.968
29	SALDO GOTOVINE NA POČETKU GODINE	67.594.316
	SALDO GOTOVINE NA KRAJU GODINE (28 + 29)	67.354.348

Rukovodstvo je Izveštaj o novčanim tokovima za period izvještavanja od 1. 1. do 31. 12. 2020. godine odobrilo 19. 2. 2021. godine.

Direktorica
Helena Lončar